

284

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

42182
14-6-2007

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1956

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Φ Θ Ο Γ Γ Ο Λ Ο Γ Ι Κ Ο Ν

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ նδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐποφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς, ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἑλληνες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ նδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π.χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβᾶς τῆς նδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π.χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ): ὁές, μῆς, μυστήριον.

Σημείωσις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἐν ἀκόμη γράμμα, τὸ F, τὸ δόποιον διὰ μὲν τὸ σχῆμά του λέγεται διγαμμα, διὰ δὲ τὴν προφοράν του βαῦ. Ἐπροφέρετο περίπου, ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ ὅπως τὸ υ εἰς λέξεις, δοία π.χ. ἡ λέξις αὔγιον.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ նδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς նδιαίτερος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ δοποίου նմως δὲν παρεδόθη γράμμα (ήτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j, ὅπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. Πανάγιω (Πανάγιω) ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὴν λέξιν π.χ. παιδιά (παιδιά).

α') Φωνήεντα

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἔπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται βραχέα (ήτοι σύντομα εἰς τὴν προφοράν)*

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται μακρὰ (ήτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφοράν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε, (ήτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ήτοι περίπου ὡς οο).

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται δίχρονα, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐποφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις: Τούτη η μετατόπιση συμβαίνει μόνο στην περίπτωση της διάθεσης της γραμμής στην οποία τοποθετούνται τα δύο μετατόπισης στην ίδια γραμμή. Στην περίπτωση της διάθεσης της γραμμής στην οποία τοποθετούνται τα δύο μετατόπισης στην διαφορετική γραμμή, η μετατόπιση συμβαίνει στην περίπτωση της διάθεσης της γραμμής στην οποία τοποθετούνται τα δύο μετατόπισης στην διαφορετική γραμμή.

6') Σύμφωνα

§ 3. Ἀπό τὰ 17 σύμφωνα:

- 1) ἐννέα, ἥτοι τὰ σύμφωνα $\kappa, \gamma, \chi - \pi, \beta, \varphi - \tau, \delta, \theta$ λέγονται ἄφωνα.
- 2) πέντε, ἥτοι τὰ σύμφωνα $\mu, \nu - \lambda, \rho - \sigma(\varsigma)$ λέγονται ἡμίφωνα· καὶ
- 3) τρία, ἥτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται διπλᾶ.

Σημείωσις: Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὸ γιώτ (j). (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται:

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὅργανον, μὲ τὸ ὅποιον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ οὐρανικὰ κ, γ, χ , εἰς τὰ χειλικὰ π, β, φ καὶ εἰς τὰ ὁδοντικὰ τ, δ, θ .

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὅποια τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφοράν των, εἰς τὰ ψιλὰ (ἥτοι λεπτὰ) κ, π, τ , εἰς τὰ μέσα γ, β, δ καὶ εἰς τὰ δασέα (ἥτοι παχέα) χ, φ, θ .

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἔνορινα μ, ν , εἰς τὰ ὑγρὰ λ, ρ , καὶ εἰς τὸ συριστικὸν $\sigma(\varsigma)$.

Σημείωσις: Ενδιαφέρεται πρότι τὸ γ, ὃταν ενδίσκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ , ἢ πρὸ τοῦ ξ : ἀγκυρα, ἀγγεῖον, ἀγχω, ἀγξω.

Σημείωσις: Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται διπλᾶ, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἔνωσιν δύο συμφώνων, ἥτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ $\kappa + \sigma$ ἢ $\gamma + \sigma$ ἢ $\chi + \sigma$, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ $\pi + \sigma$ ἢ $\beta + \sigma$ ἢ $\varphi + \sigma$ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ $\sigma + \delta$ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων: κόραξ (κόρακς), Ἄραψ (Ἄραβς) Θήβαζ (Θήβασδε), ζάπλουτος (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Οὐρανικὰ	Χειλικὰ	Οδοντικὰ
ἄφωνα	χ	π	τ
	γ	β	δ
	ζ	φ	θ
ήμιφωνα	ένουνα	μ	ν
	νγού	λ	ο
	συριστικὰ		σ(ς)
διπλά	ζ	η̄	ψ

γ') Διφθόγγοι

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεκα, αἱ ἔξης: αι, ει, οι, νι, αυ, ευ, ην, ου, φ, η, ω. Ἐκ τούτων αἱ ὅκτὼ αι, ει, οι, νι, αυ, ευ, ην, ου λέγονται κύριαι, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς φ, η, ω λέγονται καταχρηστικαί.

Σημείος 1. Ήμεις τὴν δίφθογγον αἱ τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ ε, τὰς δὲ διφθόγγους ει, οι, νι καὶ η ὅπως τὸ ι, τὴν δίφθογγον φ ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν αὶ τὴν δίφθογγον φ ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ω, τὰς δὲ διφθόγγους αυ, ευ, ην τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήνετος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν καὶ φ ὡς αβ, εβ, ηβ, εις πάταν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς αφ, εφ, ηφ. Ἀρχῆθεν ὅμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ήτοι τὰ δύο φωνήντα, ἀπὸ τὰ ὅποια αὗτη ἀποτελεῖται (πρβλ. νῦν: Νεράϊδα, αὐγολέϊμονο, φόϊδο).

Σημείος 2. Τὸ ι, τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὰς καταχρηστικὰς διφθόγγους ὑπὸ τὸ α, η, ω, λέγεται ύπογεγραμμένον ιῶτα. Τοῦτο ὅμως, ὅταν αἱ δίφθογγοι αἴσται γράφωνται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνήντων Α, Η, Ω, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ σύτῶν (Αι, Ηι, Ωι), καὶ τότε λέγεται προσγεγραμμένον ιῶτα: ἌιΔΗΣ (προφ. ἄδης), ΤΗι ΘΕΩι (πρόφ. τῇ θεῷ).

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακραί. Μόνον ή αι καὶ ή οι λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὑρίσκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς δήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως: μοῦσαι, πᾶλοι, βούλομαι, παιδεῦσαι—μούσαις, πᾶλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός

§ 8. Συλλαβὴ λέγεται τεμάχιον λέξεως ἀποτελούμενον ἀπὸ ἐν ἦ περισσότερα σύμφωνα μὲν ἐν φωνῇεν ἢ δίφθογγον: τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ ἀποτελῇται καὶ ἀπὸ ἐν μόνον φωνῇεν ἢ μίαν δίφθογγον: ἵ-α, οἴ-ει (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν της μία λέξις, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται μονοσύλλαβος (π. χ. μῆς), ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται δισύλλαβος (π. χ. οἴκος), ἐὰν ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται τρισύλλαβος (π. χ. παιδίον) καὶ ἐὰν ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται πολυσύλλαβος (π. χ. φιλάνθρωπος).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἡ ὅποια ἔχει συλλαβὰς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται λήγουσσα, ἡ πρὸ τῆς ληγούσης λέγεται παραλήγουσσα, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης λέγεται προπαραλήγουσσα, ἡ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται ἀρκτική.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς λέγεται συλλαβισμός. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἔξῆς κανόνας:

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενόν του φωνῆεν (ἢ δίφθογγον): λέγομεν, ἄ-πει-ροι.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων (ἢ διφθόγγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆεν (ἢ δίφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζεται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δευτέρον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ δίφθογγον): πέ-τρα (τρόπος), βά-θρον (θρόνος), ἔ-στω (σταυρός)· ἄλλα: βάλ-λω, ἔν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἔν-τερον.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρόδης τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν: πρᾶ-γμα, δρα-χμὴ (κιμητός), ἀρι-θμὸς (τιμῆμα) φά-τνη (θνητός), δά-φρη (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εὑρισκόμενα μεταξὺ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετά τοῦ ἀκολουθού φωνήντος, ὅταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοὐλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικὰ λέξεως Ἐλληνικῆς: ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρὸς (χθές), βά-κτρον, (κτῆμα), ἵ-σχνὸς (σχῆμα). "Αλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον: ἀρ-κτος, ἄν-δρες, Ἀμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμὸν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐάν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχῃ συμβή ἐκθλιψις, δόπτε καὶ αὗται συλλαβίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις: προσ-έχω, συν-άγω, νουν-εχής, Ἐλλήσ-ποντος, ἄλλα: πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρουπνος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὡρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται:

1) φύσει μακρά, ἐάν ἔχῃ μὲν βραχὺ φωνῆν ἢ δίφθογγον: κοί-τη, κρού-ω.

2) θέσει μακρά, ἐάν ἔχῃ μὲν βραχὺ φωνῆν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἐν διπλοῦν: ἀ-στός, ἄλ-λος, ἐ-χθρός, τό-ξον.

3) βραχεῖα, ἐάν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆν ἢ ἐν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε: ἀ-έ-ρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι

1. Τὰ πνεύματα

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν ἢ ἀπὸ ο, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήντος ἢ τοῦ ο σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ ('), ἡτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεῖα ("), ἡτοι σημεῖον παχείας πνοῆς: ἀρετή, ὥρα, δόρον.

Σημείωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἡτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περίπου ὅπως νῦν τὸ σύμφωνον χ* π.χ. ἶππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δασύνονται (ἡτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασείαν)

κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὑπνος, φύτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων, ἄλλαι μέν, αἱ πλεῖσται, ψιλοῦνται (ἢ τοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλήν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ δόμια ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἥτοι προφέρεται ἵσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβὰς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἐν σημεῖον, τὸ δποῖον καλεῖται τόνος: κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθὸς μαθητής.

Σημείον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων: μήν, φῶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ἡ ὁξεῖα ('), ἡ βαρεῖα (') καὶ ἡ περισπωμένη (-).

Σημείωσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνήντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ήμας τοὺς νέους Ἑλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ό) ἐλατών—(τῶν) ἔλαιων, (τὸν) κῆπον—(τῶν) κήπων.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραληγούσης: (ἀνθρωπος) φιλάνθρωπος, φιλανθρωπότατος.

2) Ὄταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται: (Ομηρος) Ομήρου, (διδάσκαλον) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη δεξύνεται: πείθομαι, λόγος, ἐλλέ.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη δεξύνεται: μήτηρ, πάνω.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται: μῆτερ, πάνε.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, δεξύνεται: ἡ τιμή, τὴν τιμήν, ὁ

τιμὴ — οἱ θεοί, τὸν θεούς, ὁ θεός — ἡ ἐσθῆτος, ὁ ποιμήν, ὁ ἵματος.

7) Ἡ μακροκατάληπτος γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀνομάτων ἐν γένει,
τονίζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπάται : κοιτοῦ, κοιτῆ, κοιτῶν, κοι-
ταῖς—θεοῦ, θεῷ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστική, ἔκει τονί-
ζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἀν ἐμποδίζῃ ἡ λήγουσα : γέρων,
γέροντος, γέροντες* ἀλλά : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν
τονίζεται, περισπάται : (τιμάω) τιμῶ, (ἡγός) ἡγοῦς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ^τ
τῆς συναιρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῆν ὀξύνετο :
(ἐσταὼς) ἐστώς, (κληὶς—κλῆς) κλείς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς
βροχεῖα : χειρῶνας, αἴλας (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ
δυνατὸν ἀνωτέρῳ τῆς ληγούσης, ἀλλ᾽ ὅχι καὶ ἀνωτέρῳ τῆς τελευταίας
συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρος, (δός) ἀπόδος,
(φρὴν) μεγαλό-φρων, μεγαλόφρον.

12) Βαρεῖα τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ^τ
τῆς δξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στί-
ξεως : δ ἀγαθὸς ἀνήρ τιμῆ τὸν σοφὸν ἄνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς; μία λέξις λέγεται :

- 1) ὁξύτονος, ἐὰν ἔχῃ δξείαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνήρ*
- 2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ δξείαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κώμη·
- 3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ δξείαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης :
ἄνθρωπος·

4) περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ
κοιτοῦ, τιμῶ·

5) προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραλη-
γούσης : κῆπος·

6) βαρύτονος, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ δξείας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ
ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χειμῶν βαρὺς ἐπῆλθε —
πειθῶ, παιδεύω.

Σημείωσις. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ο τόνος ἦ τὸ
πνεῦμα :

- α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνήντων καὶ τῶν καταχοηστικῶν διφθόγγων ση-

μειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφωνται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφωνται μὲ κεφαλαῖα: ἡώς, ὁδὸς - **Hώς, *Οράτιος*· τῇ θεῷ, φόδη - **Ωιδεῖον* ἢ (**Ωδεῖον*) (βλ. § 6 Σημ. 2).

β) Ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὗται ἀποτελοῦνται: *Αἰγεύς, αἰρετός, αὐλός, οὐδανός, σφαῖρας, τὰς σφαῖρας, Οἰδηπον.*

γ) Ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἡ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ: **Αριεμις, *Ηρα, *Ομηρος, αἴρα, Αἴλας — εἴρος, αἴμα.*

ς') "Ατονοί καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις

1. Πρόκλισις

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἥτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἀօδρου ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, αἱ τρεῖς προθέσεις εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ καὶ τὰ τρία μόρια ώς, εἰ, ού, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται *ἄτονοι λέξεις* ἢ *προκλιτικαί*.

Σημείωσις. Τὸ μόριον οὐ τονίζεται (μὲν ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ δύπλαχη στίξις: *ἐποξενον* μέν, *εξικροῦντο* δ' οὖ. φῆς ἢ οὖ; πῶς γὰρ οὖ;

2. Ἐγκλισις

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο δ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ῶς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται· ἀνθρωπός τις ταῦτα φησι τῷ πατρὶ μου

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται *ἐγκλιτικαὶ λέξεις* ἢ ἀπλῶς *ἐγκλιτικά*· (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. φώναξέ με, μέλησέ μου—δ φίλος του, λέγε μας).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀοχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι:

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μοῦ, μοί, μὲ — σοῦ, σοί, σὲ — οὖ, οἴ, ἔ

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς *ἄττα (=τινά)*

3) οἱ τύποι τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ὁμιάτων εἰμὶ (=εἴμαι) καὶ φημὶ (=λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἴ καὶ φῆς·

- 4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθὲν — πώς, πὴ ή πή, ποτέ·
 5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·
 6) Τὸ πρόσφυμα δὲ (ἀσχετὸν πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ): τοιός-δε,
Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν δ τόνος:

1) μετοβιθάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς δέξια), δταν ή προηγουμένη λεξις εἶναι προπαροξύτονος (ἄνθρωπός τις, κήρυκές τινες) ή προπερισπωμένη (σφαῖρά τις, στρατιῶται τινες) ή ἀτονος ή ἐγκλιτική (εἰ τις φησί μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, δταν ή προηγουμένη λεξις εἶναι δέξιτονος ή περισπωμένη (θεός τις, θεοί τινες — ὅρῶ σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, δταν ή προηγουμένη λεξις εἶναι παροξύτονος (γέρων τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, δταν ή προηγουμένη λεξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, δλίγοι εἰσίν), ή δταν ή προηγουμένη λεξις ἔχῃ πάθει ἔκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ή δταν προηγήται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὄμηρος, φασί, τυφλὸς ήν).

Σημεῖος. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲν ὠρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνώνονται καὶ γράφονται μαζὶ μὲν αὐτὰς ὡς μία λέξις: ὅδε, ηδε, τόδε — δσπερ, ηπερ, δπερ — τοιάδε, τοιόδε — οὔτε, ωσπερ, ωστε κτλ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν: ηδε, ηπερ, τοιάδε, οὔτε, ωσπερ κτλ.

ζ') "Αλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἔξης σημεῖα :

1) ή ὑποδιαστολή (·), αὗτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν δτι πρὸς διάφορους αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου δτι·

2) τὰ διαλυτικά (··), ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ ι ή τοῦ υ, δταν ζητῆται νὰ δηλωθῇ δτι τὸ ι ή τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆν τῆς ίδιας λέξεως: ἀϋπνία, τοῦ Γαῖον·

Σημεῖος. Τὰ διαλυτικὰ δύνανται νὰ παραλείπωνται, δταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέτων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ή τῶν πνευμάτων: ἄνλος, ἄνλου, Γάιος.

3) ή ἀπόστροφος (·), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28).·

4) ή κορωνὶς (·), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26).·

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι :

α') ή τελεία στιγμὴ (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περὶ ιδοι, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ διοῖα περιέχουν ἐν ὅπωσδήποτε πλῆρες νόημα·

β) ή μέση στιγμὴ ή ἄνω στιγμὴ (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἦτοι μέρη αὐτῆς, τὰ διοῖα περιέχουν ἐν νόημα ὅπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ') ή ὑποδιαστολὴ ή τὸ κόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως.

δ') τὸ ἔρωτηματικόν (;)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ή εἰς τὸ τέλος προτάσεως ή περιόδου, ή διοῖα ἐκφέρεται ἔρωτηματικῶς·

ε') τὸ θαυμαστικὸν ή ἐπιφωνηματικόν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ή περιόδου ή κατόπιν μιᾶς λέξεως ή ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμὸν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἔκπληξιν κ.τ.τ..

ζ') τὰ ἀποσιωπητικά (...)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπᾶται, ἦτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ή φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κ.τ.τ..

ζ') ή παρένθεσις [()]: ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ή φράσις δλόκληρος, ή διοῖα παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ή τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξήγησιν ή συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η') τὰ εἰσαγωγικά («»)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἔξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθογγών (ἦτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων). ἀπὸ τὰ διοῖα ἀποτελοῦνται· (πρβλ. νῦν : λέγει· λέει, κάθισε· κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται φθογγικὰ πάθη, τὰ δὲ συνηθέστερα ἔξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εύφωνικά σύμφωνα

1. Συναίρεσις

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον : (Ἀθηνά) Ἀθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾶ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὅποια προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο ἡ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὅποιαι συνηρέθησαν: τιμῶμεν (τιμάομεν) ἀλλά: ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε). (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κράσις

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρχικὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦρομα, (καὶ εἴτα) κᾶτα· (πρβλ. θὰ ἀγαπῶ, θάγαπω — τὸ ἐλάχιστον, τοὐλάχιστον).

‘Υπεράνω τοῦ φωνήντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὅποια προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἡ κορωνίς (βλ. § 22, 4). ‘Οταν δημοσίᾳ πρότη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων τοῦ ἀρθροῦ (δ, ἥ, οῖ, αῖ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὁ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα: (ὁ ἀνὴρ) ἀνήρ, (ἦ ἄννη) ἄν.

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἄλλος λέξεις συνήθως πάσχουν:

1) τύποι τοῦ ἀρθροῦ ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὁ), οἱ ὅποιοι λήγονται εἰς φωνῆν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὃ: (ὁ ἀνθρώπος) ἀνθρωπος, (τοῦ ἀνδρὸς) τάνθρος, (τὸ ἴμάτιον) θοιμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταντά, — (ἀ ἔγῳ) ἀγώ, (ὁ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὗ ἔνεκα) οῦνεκα, — (ὁ ἀγαθὲ) ὀγαθὲ·

2) ἡ λέξις ἔγῳ μὲ τὴν λέξιν οἶδα (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν οἶμαι (= νομίζω): ἔγῳδα, ἔγῷμαι·

3) ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἡ πρόθεσις πρόδ: (καὶ ἔγῳ) καγώ, (καὶ ὅπως), χωπώς, (πρὸ ἔργου) προσργον·

4) ὁ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἄν: μεντᾶν.

Σημείωσις 1. Μετά τὴν κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. 'Υπάρχει δὲ οὐκ εἰς τὸν φθόγγον, ὁ δόποιος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἔαν τοῦτο ὑπάρχῃ εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναισουμένων συλλαβῶν: καὶ α (= καὶ εἰτα), ἐγῷδα (= ἐγὼ οἶδα)· ἀλλά κάπειτα (= καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἔτερος κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος: (τοῦ ἀτέρου) θάτερον, (τὸ ἀτερον) θᾶτερον.

3. Ἐκθλιψις

Σ 28. "Οταν μία λέξις λήγῃ εἰς βραχὺ φωνῆν, πλὴν τοῦ υ, οὐδὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆν ή δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως ἔκθλιψις, ητοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήντος (ή διφθόγγον) τῆς ἀμέσως ἐπομένης: (ἄλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγώ, (οὕτε εἰδοῦ) οὕτ' εἰδοῦ, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) ἀπ' ἐκείνου.

"Υπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἔκθλιβέντος φωνήντος σημειοῦται ή ἀπόστροφος (§ 22, 3|), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν η ἔκθλιψις συμβαίνῃ κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων: (παρὰ ἐμοῦ), παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχω) παρέχω.

Σ 29. Ἐάν τὸ ἔκθλιβέν φωνῆν ἐτονίζετο, οὐ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἔκθλιψιν:

1) ἐάν μὲν η ἔκθλιβομένη λέξις εἶναι ἀκλιτος, συναποβάλλεται: (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ.

2) ἐάν δὲ η ἔκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ η τὸ ἀριθμητικὸν ἔπτα, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς: (δεινὰ ἔπαθον) δεῖν^η ἔπαθον, (ἔπτα ησαν) ἔπτ^η ησαν.

Σ 30. Ἐάν μετὰ τὴν ἔκθλιψιν μένη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν η δύο ἐτερόφωνα ψιλά, η δὲ ἐπιμένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν η τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα: (ὑπὸ ήμῶν) ὑφ' ήμῶν, (κατὰ έαυτὸν) καθ' έαυτόν, (νύκτα δλην) νύχθ' δλην, (ἐπτὰ ήμέραι) ἐφθήμερος· ἀλλά: (σάκκος ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημείωσις. Ἐκτὸς τοῦ υ δὲν ἔκθλιβονται προσέτι:

α) τὸ τελικὸν α καὶ ο μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον τά, τό, πρὸ κλπ.

β) τὸ τελικὸν η τῶν προθέσεων ἄχρι, μέχρι, περί, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων τί, τὶ καὶ δ, τι καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου δτι.

4. Προσθετὰ ἡ εὐφωνικὰ σύμφωνα

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὅποῖαι λήγουν εἰς φωνῆν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίζῃ ὥσαύτως ἀπὸ φωνῆν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἐν ἐκ τῶν συμφώνων ν ἢ σ ἢ κ, τὰ δόποια τότε καλοῦνται προσθετὰ ἡ εὐφωνικὰ σύμφωνα.

1) Τὸ εὐφωνικὸν ν προσλαμβάνουν :

α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ὁμηράτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ δόποιοι λήγουν εἰς -σι, καὶ ὁ ὄντηματικὸς τύπος ἔστι : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν· παντάπασιν ἀνόμοιός ἔστιν ἐκείνῳ·

β') οἱ τύποι τοῦ γένικοῦ προσώπου τῶν ὁμηράτων, οἱ δόποιοι λήγουν εἰς ε : εἴπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἡ εὐφωνικὸν σ προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα οὕτω : (οὕτω λέγουσιν) οὕτως ἔλεγον.

Σημεῖον. Τὸ προσθετὸν ν καὶ τὸ προσθετὸν σ δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν κ προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

Οταν ὅμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν κ τρέπεται εἰς χ : (οὐκ ἔχομαι) οὐχ ἔπομαι· (προβλ. § 30).

Σημεῖον. Κατὰ τὸ οὐκέτι (= οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις μηκέτι (= μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν κ λέγεται οὐ καὶ πρὸ φωνῆντος, ὅταν μετὰ τὸ οὐ ὑπάρχῃ στίξις : ἔξικηοῦτο γάρ οὐ, οὐδὲ ἔβλαπτον οὐδέν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων

§ 32. Ἐν φωνῇν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἡ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλάκις

1) πάσχει συγκοπήν, ἦτοι ἀποβίλλεται : πατέρα - πατρὸς (πατερός), σκόρδον (σκόρδον), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔ - σχον (ἔ-σεχ-ον)· (προβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι).

2) πάσχει μετάθεσιν, ἦτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήνη - Μιτυλήνη, Δανούβιος - Δούναβις· (προβλ. νῦν : ὄνειρο - εἴρηρο, ὕλαχτο — ὕλαχτω — ἄλυχτω).

3) πάσχει ἀφομοίωσιν, ἦτοι γίνεται ὅμοιον μὲ τὸ φωνῇν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἡ τῆς ἀμέσως προηγούμενης συλλαβῆς τῆς λέξεως :

ἀτερος-ἔτερος, μολάχη-μαλάχη, ὀβελὸς-όβολός· (πρβλ. νῦν: τέσσαρα-τέσσερα).

4) πάσχει ἀντιμεταχώρησιν, ἦτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήνετος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ὅπο μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆν ἀπὸ βραχέος μακρόν: (νᾶός, νηὸς) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλῆα) βασιλέα, (ἡσίκειν) ἐώκειν.

5) μεταβάλλεται ποιοτικῶς, ἦτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆν τοῦ αὐτοῦ χρόνου: νέμω-τομή, ὁγγυνμι-φωγμή· ὅμοίως: ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα.

6) μεταβάλλεται ποσοτικῶς, ἦτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρὸν (ἐκτείνεται) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχὺ (συστέλλεται): ποιέω-ποιητής, ἵστημι - ἵσταμεν, χιών-χιόνος.

Συστολὴν εἰς ἄπλον βραχὺ φωνῆν πάσχουν καὶ δίφθογγοι: φεύγω-ἔφυγον, λείπω - ἔλλιπον.

Ἡ ἔκτασις βραχέος φωνήνετος εἰς μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ ενδισκομένων, καλεῖται ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις: (μέλλαν-ς) μέλας, (εν-ς) εἶς, (οδὸντ-ς) οδούς, (τιθὲντ-ς) τιθείς, (φθέρ-ω, φθέρω) φθείρω.

Σημείωσις. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ διοίου γίνονται πολλοὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζονται πολλαὶ διοιδοὶ παθήσεις τοῦ φωνήνετος τοῦ θέματος: π.χ. φοήρ, φεύγω, φεύγω—λείπω, λουός, ἔλιπον—φέρω, φόρος, φώρος, δί-φρο-ος (Μετάπτωσις).

6') Πάθη συμφώνων

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἦτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης είναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ σ, τὸ ξ (=κς) καὶ τὸ ψ (=πς). (βλ. § 5, Σημ. 2): "Ἐλλην, φήτωρ, θεός, πόρας, Ἄραγ. Πάντα ἄλλο σύμφωνον, δταν εὑρεθῇ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται: (τοῦ γέροντ-ος) ὁ γέροντ (ἀντὶ ὁ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σημείωσις. Η πρόθεσης έκανε το μόριον ούκ (ή ούχ) προφέρονται μὲ τὴν ἑκάστοτε ἐπομένην λέξιν ως μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ καὶ (ή τὸ γ) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν. (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ σ εὑρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται : (γέγραψ-σ-θε) γέγραφθε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σημείωσις. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐξ (= ἐκς) προῆλθε κατόπιν δὲ τερος τύπος αὐτῆς ἐκ πρὸ συμφώνου : (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκς Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ σ, τὸ j καὶ τὸ F (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅταν εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ j κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασὺ πνεῦμα (§ 12, Σημ.). π.χ. (σέρπω) ἔρπω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἔστημι, (σέχω, ἔχω καὶ ἔπειτα) ἔχω, (jῆπαρ) ἥπαρ, (Φοῖνος) οἶνος—λέγοις-σο) λέγοις-ο, (τέλεσ-ος, τέλεος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος)—(τιμά-յω) τιμάω-ῶ, (καλέ-յω) καλέω-ῶ—(πνεύω, πνέF-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σημείωσις. Τύποι ως οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι, γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) σσ εἰς ἓν σ.

4) Ὁδοντικὸν εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) τάπης, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὁδοντικὸν μὲν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι ντ, νδ, νθ), εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲν ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήντος· (ίμαδ'ντ-σι) ίμασι, (δδὸντ-ς) δδούς, (λυθὲντ-ς) λυθεῖς, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θὰ πάθω). (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλλαν-ς) τάλας, (κτὲν-ς) κτείς ἀλλὰ (κτεν-σι) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι. (Ιδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ζ ἢ τοῦ ζ : ἐνσημαίνω, ἐνσκήπτω, ἐνζενγύνω, ἐνράπτω, ἐνρωτῶς (ἀλλὰ καὶ ἔρωτος).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τὸ ν εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις ἐὰν μὲν

ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) σύσ-σιτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ ζ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) σύ-ζυγος, (συνσκευάζω) συ-σκευάζω, (συνστρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήοχα (πρκι. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήντα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὀδόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἔπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ՚διον ἢ ἀπὸ ὅμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεὺς (ἐκ τοῦ ἀμφιφορεύς), σκίμπονς (ἐκ τοῦ σκιμπό-πονς). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτηρίον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται

α') εἰς τὰ δήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὔξησιν ἢ ἀναδιπλασιασμὸν ε: δέω-ἔρρεον, δέπτω-ἔρριπτον-ἔρριφα·

β) εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ δποία ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὑρεθῇ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνῆν : δρήτος-ἄρρητος-ἀπόρρητος, δρωτὸς-ἄρρωστος· ἀλλά : εὔρωστος, εὔρουθμος.

2) Μεταξὺ ἐνόρινου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοηθητικὸς φθόγγος πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη δ φθόγγος β: μεσημ-β-ρία, (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), μέμ-β-λωκα (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα· πρβλ. μολ-ών λαβέ). Ὁμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη δ φθόγγος δ : δ ἀνήρ, τοῦ ἀν-δ-ρός (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός)· (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν αν, αρ, ορ, ορ ἔπαθεν ἐπένθεσιν, ἥτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἡνώθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς διφθογγὸν αι ἢ οι (ὑφάν-jω) ὑφαίνω, (τάλαν-ja) τάλαινα, (χαρ-ά, χάρjω) χαίρω, (μόρα, μόρ-ja) μοῖρα· (πρβλ. χαμαϊλί-χαϊμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (α , γ , χ) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σένοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ: (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (ὄνυχ-ς) ὄνυξ.

2) Χειλικὸν (π , β , φ) εὑρισκόμενον πρὸ τοῦ σένοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ: (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέψω, (Ἄραβ-ς)["]Ἄραψ, (γράφ-ω, γράψ-σω) γράψω' (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὑρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ , ν) ἡ ὑγροῦ (λ , ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) ἐνρίνων ($\mu\mu$, $\nu\nu$) ἡ ὑγρῶν ($\lambda\lambda$, $\rho\rho$) εἰς ἓν ἔνρινον (μ , ν) ἡ ὑγρὸν (λ , ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήνετος, ἥτοι τοῦ α εἰς η (ἡ α), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ι ἡ ς εἰς ι ἡ ς: (νέμ-ω, ἔνεμ-σα ἔνεμμα) ἔνειμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφαννα) ἔφηνα, (ἀγγέλω, ἡγγελ-σα, ἡγγελλα) ἡγγειλα, (φύρω, ἔφυρ-σα, ἔφυρρα) ἔφυρρα.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ προηγούμενον ὑγρὸν (λ , ρ) ἡ μετὰ τὴν ἀφωμοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά: ἄλσος, Ἔρση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (κερσόνησος) κερδούρησος.

4) Τὸ ήμίφωνον ἡ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως·

α') εὑρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό : (ἀγγελ-ος, ἀγγέλ-ιω) ἀγγέλλω, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-ιω) βάλλω·

β') εὑρισκόμενον κατόπιν τοῦ ν ἡ τοῦ ρ, δταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν α ἡ ο, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) νν ἡ ρρ εἰς ἓν ν ἡ ρ καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει καὶ τοῦ ι ἡ ς εἰς ι ἡ ς: (τέν-ιω, τέννω) τείνω, (κλείν-ιω) κλείννω, κλεῖνω, (ἀμεύν-ιω, ἀμεύννω) ἀμεύνω, (σπέρ-ιω, σπέρρω) σπείρω, (οἰκτίρ-ο -ιω, οἰκτίρρω) οἰκτίρρω, (φύρ-ο -ιω, φύρρω) φύρρω·

γ') εὑρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (α , γ , χ) καί, σπανιώτερον, κατόπιν τῶν δόνοντικῶν τ καὶ θ, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς σσ ἡ ττ: (φυλάκ-ιω) φυλάσσω ἡ φυλάττω, (τάγ-ιω) τάσσω ἡ τάττω, (ταράχ-ιω) ταράσσω ἡ ταράττω — (χαρίετ-ja) χαρίεσσα, (πλάτ-ιω ἡ πλάθ-ιω) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ ἡ μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς ζ: (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-ιω) οἰμώζω.

δ') ενδισκόμενον κατόπιν τοῦ ὁδοντικοῦ δ συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸν εἰς ζ : (παίδ-·jω) παιζω, (ἐρίδ-·jω) ἐριζω·

ε') ενδισκόμενον κατόπιν ὁδοντικοῦ μὲν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι καὶ κατόπιν τοῦ ντ ἢ νθ) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὁδοντικὸν εἰς σ καὶ ἔπειτα ἔγινεν ἀποβολὴ τοῦ ν, μὲν ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήντος : (πάντ-ja, πάντ-σα) πᾶσα, (λυθέντ-ja, λυθέν-σα) λυθεῖσα, (ἑκόντ-ja, ἑκόν-σα) ἑκοῦσα· (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως

1) οὐρανικὸν ἡ χειλικὸν ενδισκόμενον πρὸ ὁδοντικοῦ, ἐὰν εἴναι ἔτερόπονον (σ υ π ν ε υ μ α τ ι ζ ε τ α i, ἦτοι) γίνεται ὁμιόπονον μὲ τὸ ἐπόμενον ὁδοντικὸν (§ 4, 2) : ταγ-δς (ταγ-τός) τακ-τός, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τός) κρυπ-τός, (κρύψ-θην) κρύβ-θην. Οὔτω καὶ ἐπ-τά (ἀλλά : ἔβ-δομος), δκ-τώ (ἀλλά : δγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἡ χειλικῶν μὲ ὁδοντικὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἴναι κτ, γδ, χθ—πτ, βδ. φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέω ἐκθέω, ἐκφέω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικὸν κ ἡ χ ενδισκόμενον πρὸ τοῦ μ γίνεται γ : διάκ-ω (διωκ-μός) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μέρος.

Σημείωσις. Εἰς μερικάς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα κμ : ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικὸν ενδισκόμενον πρὸ τοῦ μ (ἀφομοιοῦται μὲ αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸν μ : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τρίβ-ω, (τρῖβ-μα) τρίμ-μα, γράφ-ω, (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὁδοντικὸν ενδισκόμενον πρὸ ὁδοντικοῦ ἡ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς σ : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανὸς (πιθ-τός) πισ-τός.

Σημείωσις. Εἰς μερικάς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὁδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὁδοντικοῦ ἡ πρὸ τοῦ μ : Ἄτθις, Πιιθεύς, Κάδμος, πιθμήν, ἄτμός. Ομοίως διατηρεῖται τὸ πτ, τὸ δοποῖον προηλθεν ἀπὸ κγ ἢ γγ. (Βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ τὰς συλλαβῆς τι εὑρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ νείς πολλάκις λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς σ: πλοῦτος (πλούτιος) πλούσιος, ἀθανατός (ἀθανατία) ἀθανασία ἑκόντες (ἑκόντιος, ἑκόνσιος) ἑκόνσιος. (Βλ. § 32, 6 καὶ § 33, 5). (Ἀλλά: αἰτία, σκότιος, ἐναρτίος κτλ).

6) Τὸ ἔνδρινον νεύρισκόμενον

- α') πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ τρέπεται εἰς ἔνδρινον γ: (ἐν-κύπτω) ἐγκύπτω, (συν-γράφω) συγγράφω, (συν-ζέω) συγχέω, (ἐν-ξύω) ἐγχύω.
- β') πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ ψιτρέπεται εἰς μ: (ἐν-πνέω) ἐμπνέω, (συν-βάλλω) συμβάλλω, (ἐν-φύομαι) ἐμφύομαι, (ἐν-ψυχος) ἐμψυχος.
- γ') πρὸ τοῦ μ ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν λ, ρ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά: (ἐν-μένω) ἐμμένω, (συν-λέγω) συλλέγω, (συν-ράπτω) συρράπτω.

Σημείωσις. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνδρινολήγτων δημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς μὲν αὐτόν, ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα νυν προέρχεται σμ ἀντὶ τοῦ μμ: μιανομαι (μεμίαν-μαι) μεμίασμα, μίασμα - ὑφαίνομαι (ὑφαν-μαι) ὑφασμα, ὑφασμα.

7) Ὅταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἀνομοίωσις, ἡτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασὺ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλὸν (§ 5, 2): χορεύω κεχόρευκα (ἐκ τοῦ χε-χόρευκα), φύω-πέφυκα (ἐκ τοῦ φέ-φυκα), θύωτέθυκα (ἐκ τοῦ θέ-θυκα), ἐτέθη (ἐκ τοῦ ἐθέ-θην), θρέμμα (ἐκ τοῦ θρέφ-μα). τρέφω (ἐκ τοῦ θρέφ-ω), καὶ τροφὴ (ἐκ τοῦ θροφ-ή). ἡ θρίξ, ταῖς θριξί, ἀλλὰ τριχός, τρίχ-εις κτλ.

Σημείωσις. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλλίλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἀλλούς συγγενεῖς τύπους αὐτῆς: ώρθωθην (ὅπως δρθώσω, δρθωσα κτλ.), ἐθέλχθην (ὅπως θέλξω, θέλεα κτλ.), φάθι (ὅπως φάτω, φατὲ κλ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἔνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν: ἐλύθητ-λύθητι (ἐκ τοῦ λύθητι).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγουν (ἥτοι τὰ εἰδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, δπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα: ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ὁῆμα, ἐπίρρημα, πρόθεσις, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγουν τὰ ἔξ, ἥτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ὁῆμα, λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἥτοι ἔκαστον ἔξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ.—λύω, λύεις λύει κτλ.) τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἀκλιτα, διότι δὲν κλίνονται, ἥτοι ἔκαστον ἔξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφὴν (π.χ. ἔκει, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς δύοιας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἐκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τύποι αὐτῆς (π.χ. ἥρως, ἥρωος, ἥρωα κτλ.—λέγω, λέγεις, κτλ.-).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται κατάληξις αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ. -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμεταβλητὸν μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται θέμα (π.χ. ἥρω-, λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται χαρακτήρας αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἥρω·, τὸ γ τοῦ θέματος λέγ-).

2. ΠΤΩΣΕΙΣ

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἥτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς ὅποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε: ἡ ὄνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητική.

1) Ὄνομαστικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς; (Τίς ἦλθεν; Ο Παῦλος).

2) Γενικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν τίνος; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον; Τοῦ Παύλου).

3) Δοτικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: εἰς τίνα; (σὲ ποιόν;) (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον; Τῷ Παῦλῳ = εἰς τὸν Παῦλον).

4) Αἰτιατικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποίαν μεταχειριζόμεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίνα (ποιόν); (Τίνα εἶδες; Τὸν Παῦλον).

5) Κλητικὴ λέγεται ἡ πτῶσις, τὴν ὅποίαν μεταχειριζόμεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμεν τινα: Παῦλε, ιατρέ.

Σ η μ ε ἵ ω σ ι ε. Έκ τῶν πτώσεων ἡ ὄνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ λέγονται μὲν ἐν ὄνομα ὁρθαὶ πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγιαι πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον: ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σ η μ ε ἵ ω σ ι ε. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς κατολήξεως αὐτοῦ: οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον. Κανονικῶς δῆμαρ τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ δῆμον δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ καὶ ἀρσενικὰ μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὅποιων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ὁ, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν ὅποιων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον ἡ, καὶ τὰ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὅποιων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον τό: ὁ λίθος, ἡ ὄρβης, τὸ κοράσιον.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἢτοι δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἡ θηλυκοῦ, ἐνῷ τὸ ὑπ’ αὐτοῦ σημαίνομενον ὃν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (ὁ λίθος, ἡ ὄρβης) καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γέ-

νους οὐδετέρουν, ἐνῷ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημανόμενον ὃν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἦ θηλυκοῦ γένους (τὸ μειωάκιον = ὁ νέος, τὸ κοράσιον = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἔνικός, δύοις δηλοῖ ἐν ὅν, ὁ πληθυντικός, δύοις δηλοῖ πολλὰ ὅντα, καὶ ὁ δυϊκός, δύοις δηλοῖ δύο ὅντα : τὰ διφθαλμὰ (= οἱ δύο διφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημείωσις. Ἡ πτῶσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἦτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ δριστικὸν ἄρθρον ὁ, ἡ, τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἔξης :

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
Ἄρσ.	Θηλ.	Οὖδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὖδ.
δν.	ὅ	ἡ	τὸ	οἵ	αἱ
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	τοῖς
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	τοὺς	τὰς

(Δυϊκός : δνομ. καὶ αἰτ. τώ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : τά, ταῖν).

Σημείωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικήν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὡ, τὸ ὅποιον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῶν ούσιαστικῶν

§ 43. Ονόματα ούσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποιαι σημαίνουν ὅντα, ἦτοι πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα, πρᾶξιν, κατάστασιν ἢ ίδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρόσωπα, ζῆται ἢ πράγματα, λέγονται συγκεκριμένα: *Ἄριστος, θεός, λέων, τράπεζα.*

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρᾶξιν, κατάστασιν ἢ ίδιότητα, λέγονται ἀφηγημένα: *θυσία, ἡρεμία, λευκότης.*

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικὰ λέγονται

1) ὄντοτα κύρια, δταν σημαίνουν ἐν μόνον ὀρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶν ἢ πρᾶγμα: *Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.*

2) ὄντοτα προστηγορικά, δταν σημαίνουν ἐν σύνολον δμοειδῶν προσώπων ἢ ζών ἢ πραγμάτων: *μαθητής, ἵππος, ὕδωρ.*

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικὰ ἔχουν ἐν μόνον τύπον καὶ ἐν μόνον γένος: δ ἀνήρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον — δ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ καλοῦνται **μονοκατάληκτα** καὶ **μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι δόντα ζῷων, καλοῦνται **ἐπίκοινα**: δ *ἴερας, ἥγαλη.*

Απὸ τὰ οὐσιαστικὰ ὅμως, τὰ ὅποια σημαίνουν ζῶντα ὅντα,

1) πολλὰ ἔχουν ἐν μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν: δ *παῖς-ἡ παῖς, δ ἵππος-ἡ ἵππος, δ βοῦς-ἡ βοῦς*· ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα** καὶ **διγενῆ** ἢ **κοινοῦ γένους***

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἐνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἐνα διὰ τὸ θηλυκόν: δ *μαθητὴς-ἡ μαθήτρια, δ ἴερες-ἡ ἴερεια, δ λέων-ἡ λέαιρα.* Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα** καὶ **διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν υπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων δ *ἄρρητος-ἡ ἄρρητη, δ θῆλυς-ἡ θῆλεια*: δ *ἄρρητης-ἡστέρης, δ θῆλυς-ἡστέρης*· δ *θῆλεια ἀλώπηξ*· (*πρβλ. καὶ νῦν: ἀρσενικὸς - θηλυκὸς ἀετός, ἀρσενικὴ - θηλυκὴ ἀλεποῦ*).).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Πρώτη κλίσις

1. Α σ υ ν α ί ρ ε τ α

§ 46. Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται δόντα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ας ἢ -ης, καὶ θηλυκά εἰς -α ἢ -η.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν

Ἐ ν ι κ ὁ σ

	(θ. ταμια-	(θ. Ἀτρειδα-	(θ. βουλευτα-
δν.	ὅ	ταμίας	Ἄτρειδης
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἄτρειδου
δοτ.	τῷ	ταμίᾳ	Ἄτρειδῃ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἄτρειδην
κλ.	ῷ	ταμίᾳ	Ἄτρειδῃ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁ σ

δν.	οῖ	ταμίαι	Ἄτρειδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμίῶν	Ἄτρειδῶν	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἄτρειδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τοὺς	ταμίας	Ἄτρειδας	βουλευτὰς
κλ.	ῷ	ταμίαι	Ἄτρειδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν

Ἐ ν ι κ ὁ σ

	(θ. μαχαιρα-	(θ. φρουρα-	(θ. μουσα-
δν.	ῆ	μάχαιρα	φρουρὰ
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουρᾷν
κλ.	ῷ	μάχαιρα	φρουρᾷ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁ σ

δν.	αῖ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τὰς	μαχαίρας	φρουρὰς	μούσας
κλ.	ῷ	μάχαιραι	φρουραὶ	μοῦσαι

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)			
δν.	ἡ νύμφη	τιμὴ	αῖ νύμφαι	τιμαὶ
γεν.	τῆς νύμφης	τιμῆς	τῶν νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τὴν νύμφην	τιμὴν	τὰς νύμφας	τιμὰς
κλητ.	ὦ νύμφη	τιμὴ	ὦ νύμφαι	τιμαὶ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων

Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
Ἄρσενικὸν	Θηλυκὸν	Ἄρση	καὶ Θηλ.
δν. -ᾶς ḥ -ης	-ā ḥ -ά ḥ -η	-αι	
γεν. -ου	-ᾶς ḥ -ης	-ῶν	
δοτ. -α ḥ -ῃ	-ᾳ ḥ -ῃ	-αις	
αἰτ. -ᾶν ḥ -ην	-ᾶν ḥ -άν ḥ -ην	-ᾶς	
κλ. -ā ḥ -η ḥ ἄ -ā ḥ -ά ḥ -η		-αι	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προϊλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, δ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ḥ η· π.χ. ἡ καταλήξης τῆς ἔνικης, ὁνομαστικῆς -ας προϊλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως ζ, ἡ καταλήξης τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ καταλήξης τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ανς = ἄς). (Πρβλ. § 33, 6).

Π αρατηρήσεις

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις·

2) τὸ α εἰς τὴν κατάληξιν -ας (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν -α τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν: δ ὁρισθούρας, τοὺς Ἀτρείδας, τῆς χώρας, τὰς σφαιρὰς (τὰ Ἀτρείδα, τῷ μούσα);

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται: τῶν Ἀτρείδων, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν ἀλλά: οἱ ἔτησίαι=τὰ μελτέμια, τῶν ἔτησίων. (Βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ης, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ εἰς ἄ

1) τὰ ἔθνικά: ὡς Πέρσα, ὡς Σκύθα·

2) τὰ εἰς -της: ὡς πολῖτα, ὡς δικαστὰ—δεσπότης, ὡς δέσποτα·

3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, -τρίβης, -ώνης κτλ. (ἥτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν δῆμα): ὡς γυμνασιάρχα, ὡς γεωμέτρα, ὡς παντοπᾶλα, ὡς παιδοτρίβα, ὡς τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ τονήν ἥ ζ, λέγεται καθαρὸν α (οἰκί-α, ὥρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ σύμφωνον, πλὴν τοῦ ζ, λέγεται μὴ καθαρὸν α (ξίζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων δημοτάτων

1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρόν: βασιλεῖα, θήρα·

2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἔνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η: γλῶσσα (γλώσσης, γλώσση), μᾶζα (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ώς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φάκαια, Χαρόγενεια, εὐνοία κτλ.·

2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα μυῖα·

3) εἰς τὰ ἔξης εἰς -ρα δισύλλαβα ὀνόματα: μοῖρα, πεῖρα, πρῷρα, σφαῖρα καὶ σφράρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἔνικοῦ τὸ α εἶναι μακρόν ἥ βραχύ, ὅπως εἰς τὴν ἔνικήν ὀνομαστικήν: (ἥ χώρα) τὴν χώραν - ὁ χώρα, (ἥ γλῶσσα) τὴν γλῶσσαν - ὁ γλῶσσα.

2. Συνηρμένα

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἥ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται συνηρημένα πρωτόκλιτα ὄνόματα: (Ἄθηνά) Ἀθηνᾶ, (μνά) μνᾶ, (Ἐρμέας) Ἐρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα

Ἐνιαὶ διάταξις

(θ.)	Ἐρμεα-	Ἐρμη-	(θ.)	μνα-	μνᾶ-	(θ.)	γαλεα-	γαλη-
δν.	δ	Ἐρμῆς	ἥ	μνᾶ	ἥ	γαλῆ		
γεν.	τοῦ	Ἐρμοῦ	τῆς	μνᾶς	τῆς	γαλῆς		
δοτ.	τῷ	Ἐρμῆ	τῇ	μνᾷ	τῇ	γαλῆ		
αἴτ.	τὸν	Ἐρμῆν	τὴν	μνᾶν	τὴν	γαλῆν		
κλ.	ὦ	Ἐρμῆ	ὦ	μνᾶ	ὦ	γαλῆ		

Π λ η θ υ ν τ i κ ḥ σ

δν.	οῖ	Ἐρμαῖ	αῖ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἐρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἐρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τοὺς	Ἐρμᾶς	τὰς	μνᾶς	γαλᾶς
κλ.	ὅ	Ἐρμαῖ	ὅ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅτι τὸ εαὶ εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναιροῦν εἰς η: Ὁ Ἐρμέας-Ἐρμῆς· ἐνῷ: τὸν Ἐρμέ-ας Ἐρμᾶς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα. (Βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βιορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναιρέτως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν ρ: ὁ βιορέας - ὁ βιορράς, τοῦ βιορέου - τοῦ βιορρᾶ - τῷ βιορέᾳ - τῷ βιορρᾷ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις

1. Ασυναίρετα

§ 53. Η δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀσενικὰ καὶ θηλυκά, τὰ δποῖα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς -ος, καὶ οὐδέτερα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ον.

a. Παραδείγματα ἀσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικός

(θ. ἀνθρωπο-)	(θ. ιατρο-)	(θ. ψηφο-)	(θ. ὄδο-)
δν.	ὅ	ἄνθρωπος	ἰατρός
γεν.	τοῦ	ἀνθρώπου	ἰατροῦ
δοτ.	τῷ	ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ
αἰτ.	τὸν	ἀνθρώπον	ἰατρὸν
κλ.	ὅ	ἀνθρωπε	ἰατρὲ

Π λ η θ υ ν τ i κ ḥ σ

δν.	οῖ	ἄνθρωποι	ἰατροὶ	αῖ	ψηφοι	ὄδοι
γεν.	τῶν	ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν	ψηφων	ὄδῶν
δοτ.	τοῖς	ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς	ψηφοις	ὄδοις
αἰτ.	τοὺς	ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τὰς	ψηφους	ὄδοὺς
κλ.	ὅ	ἄνθρωποι	ἰατροὶ	ὅ	ψηφοι	όδοι

Παραδείγματα ούδετέρων

'Ε νι κὸς			Π λη θυ ν τι κὸς		
(θ. ποτήριο-) (θ. φυτο-)					
δν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια
κλ.	ὦ	ποτήριον	φυτὸν	ὦ	ποτήρια

§ 54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων

'Ε νι κὸς		Π λη θυ ν τι κὸς	
Ἄρσ.	καὶ θυλ.	οὐδέτ.	'Ἄρσ. καὶ Θηλ.
δν.	-ος	-ον	-οι
γεν.	-ου	-ου	-ων
δοτ.	-ῷ	-ῷ	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους
κλ.	-ε	-ον	-οι

Σημεῖοι. Αἱ καταλήξεις αὗται προσῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίων καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος, ὁ ὄποιος εἰς τὰ δευτερόλιτα εἶναι ο (ἢ ε)' π.χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ -ον προσῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ε' ἢ -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτῆρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νες (-οντος = ους· βλ. § 33, 6).

Π αρατηρήσεις

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἔδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδέτερων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν αἰτιατικὴν, καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἵασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις δμοίας, ἥτοι τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν·

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα: τὰ δῶρα, τὰ μῆλα, (τὰ ποιήματα). (Βλ. καὶ § 16, 2 — 8).

2. Συνηρημένα

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος οἱ τοῦ θέματος ἄλλο οἱ ή εἰ, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται συνηρημένα δευτερόκλιτα ὄνόματα: νόος νοῦς, (δύστεον) δύστοῦν. (Προβλ. § 51.)

Παραδείγματα

Ἐντικός

(θ. ἔκπλοο-, ἔκπλουν-)	(θ. ἁροο-, ἁρουν-)	(θ. προχοο-, προχουν-)	(θ. δύστεο-, δύστουν-)
δν. οἱ ἔκπλοι	ὅι	αἱ πρόχοι	τὰ δύστα
γεν. τῶν ἔκπλων	ὅῶν	τῶν πρόχων	τῶν δύστῶν
δοτ. τοῖς ἔκπλοις	ὅις	ταῖς πρόχοις	τοῖς δύστοῖς
αἰτ. τοὺς ἔκπλους	ὅοῦς	τὰς πρόχους	τὰ δύστα

Πληθυντικός

δν. οἱ ἔκπλοι	ὅι	αἱ πρόχοι	τὰ δύστα
γεν. τῶν ἔκπλων	ὅῶν	τῶν πρόχων	τῶν δύστῶν
δοτ. τοῖς ἔκπλοις	ὅις	ταῖς πρόχοις	τοῖς δύστοῖς
αἰτ. τοὺς ἔκπλους	ὅοῦς	τὰς πρόχους	τὰ δύστα

Παρατηρήσεις

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὄνόματα

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναιρέτα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν οἱ ή εἰ, ταῦτα ἔχουν οὐ (τὸ δόποιον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ οὐ+οἱ ή ε+οἱ).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβήν, εἰς τὴν δποίαν τονίζεται ή ἐνικὴ δνομαστική (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμόν).

3. Αττικόκλιτα

§ 59. Μερικὰ ὄνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λίγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἄλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ Ἀθως, ἡ ἄλως, ὁ νεώς. Ταῦτα λέγονται ἀττικόκλιτα, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὅμιλοι οὗτες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α

Ἐ ν ι κ ὄ σ

(θ. νεω-)	(θ. Μενέλεω-)	(θ. ἀλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
δν. ὁ νεώς	Μενέλεως	ἡ ἄλως	τὸ ἀνώγεων
γεν. τοῦ νεὼ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ. τῷ νεῷ	Μενέλεω	τῇ ἄλω	τῷ ἀνώγεῳ
αἰτ. τὸν νεῶν	Μενέλεων	τὴν ἄλω	τὸ ἀνώγεων
κλ. ὁ νεώς	Μενέλεως	ὅ ἄλως	ὅ ἀνώγεων

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

δν.	οἱ νεῷ	—	αἱ ἄλφ	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεῶν	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῷς	—	ταῖς ἄλφς	τοῖς ἀνώγεως
αἰτ.	τοὺς νεώς	—	τὰς ἄλως	τὰ ἀνώγεω
κλ.	ὅ νεῷ	—	ὅ ἄλφ	ὅ ἀνώγεω

Π α ρ α τ η ο ή σ ε ι ε

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὄνόματα

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει ι ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὄνομάτων ἔχει ι τῷ νεῷ (τῷ θεῷ), οἱ νεῷ (οἱ θεοί·).

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὄμοίαν μὲ τὴν ὄνομαστικήν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὄνομαστική: ὁ λεώς, τοῦ λεὸ — ὁ Λεξίλεως, τοῦ Λεξίλεω — ὁ ταῦς, τοῦ ταᾶς κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὄνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν: τὸν Ἀθω, τὴν ἄλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μύρω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

§ 61. Η τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὄνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὄνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν εἰς ἐν τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω, ἡ εἰς ἐν τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν. ο, ε, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἔνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται περὶ τοῦ λαβαβίου, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβήν περισσοτέραν τῆς ἔνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἔνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν ζ, καὶ ταῦτα λέγονται κατάληξεως, καὶ ταῦτα λέγονται ἄλλα μὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται ἀλλαγῆς (λιμῆν, γέρων).

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἄλλα μὲν εἶναι μὲν ὁ θεματικὸς, ἡτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εἰς πάσας τὰς πτώσεις (σωλήν, σωλῆνος κτλ.), ἄλλα δὲ εἶναι διπλόθεμα, ἡτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμῆν, λιμένος κλπ.).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, δταν τοῦτο ἔχῃ εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβήν του μακόδον φωνῆν, λέγεται ἵσχυρον (λιμῆν-, χιων-), τὸ δὲ ἔτερον, τὸ δόποιον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβήν του βραχὺ φωνῆν, λέγεται ἀσθενὲς (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς ενδισκεται ἐκ τῆς ἔνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος ("Ελλην-ος, γίγαντ-ος"). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἴναι διπλόθεμον, τὸ ἔτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ ενδισκεται ἐκ τῆς ἔνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμῆν—χιόν-ος, χιών).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς φωνητοληγκτα (στάχυς-ς, στάχυν-ος — πόλι-ς, πόλε-ως) καὶ εἰς συμφωνόληγκτα (ἀγών, ἀγῶν-ος — γέρων, γέροντ-ος).

2) τὰ συμφωνόληγκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληγκτα, ἡτοι μὲν χαρακτῆρα ἀφωνίας (φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατρίδ-ος), καὶ εἰς ημιφωνόληγκτα, ἡτοι μὲν χαρακτῆρα ἡμιφωνίας (λιμῆν, λιμέν-ος — δήτωρ, δήτορ-ος). (Βλ. § 3, 1 — 2).

Α'. Φωνηεντόληκτα

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἡρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἵχθυ-)	(θ. δρυ-)
δν.	δ ἥρω-ς	θώ-ς	ἵχθυ-ς	ἡ δρῦ-ς
γεν.	τοῦ ἥρω-ος	θω-δς	ἵχθυ-ος	τῆς δρυ-δς
δοτ.	τῷ ἥρω-ι	θω-ὶ	ἵχθυ-ι	τῇ δρυ-ὶ
αἰτ.	τὸν ἥρω-α	θῶ-α	ἵχθυ-ν	τὴν δρυ-ν
κλ.	ῳ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἵχθυ	ὅ δρῦ

Πληθυντικὸς

δν.	οἱ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἵχθυ-ες	αἱ δρύ-ες
γεν.	τῶν ἥρω-ων	θώ-ων	ἵχθυ-ων	τῶν δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς ἥρω-σι	θω-σὶ	ἵχθυ-σι	ταῖς δρυ-σὶ
αἰτ.	τοὺς ἥρω-ας	θῶ-ας	ἵχθυ-ς	τὰς δρῦ-ς
κλ.	ῳ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἵχθυ-ες	ὅ δρῦ-ες

Σημεῖος ι. Κατὰ τὸ ὄνομα ἵχθυς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελνς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν (βλ. καὶ § 70, Σημ.).

Ομοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτήρα ι, ὅπως δ κις, δ, ἡ οἰς (ἐκ τοῦ δις), καὶ τὸ κύριον ὄνομα Συέννεσις, προσέτι δὲ τὰ ὀνόματα ἡ τίγρις καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν: ὁ κις, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ι, τὸν κι-ν, οἱ κι-ες, τῶν κι-ῶν, τοῖς κι-σί, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ ας: ὁ ἵχθυς, τὸν ἵχθυ-ν, τοὺς ἵχθυ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6): δ μῆς, τὸν μῆν, ὥ μῆ, τοὺς μῆς — τὰς δρῦς — τοὺς ἵχθυς.

§ 70. β') Καταληκτικά ἀρσενικά και ὑηλυκά εἰς -ις -εως ἥ -υς -εως,
διπλόθεμα, και τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ

Ἐντικός

(θ. πρυτανι-πρυτανε-)	(θ. πολι-πολε-)	(θ. πελεκυ-πελεκε-)	(θ. ἄστυ-ἄστε-)
δν.	δ πρύτανι-ς	ἥ πόλι-ς	δ πελέκυ-ς
γεν.	τοῦ πρυτάνε-ως	τῆς πόλε-ως	τοῦ πελέκε-ως
δοτ.	τῷ πρυτάνει	τῇ πόλει	τῷ πελέκει
αἰτ.	τὸν πρύτανι-ν	τὴν πόλι-ν	τὸν πελέκυ-ν
κλ.	ῷ πρύτανι	ῷ πόλι	ῷ πελέκυ
Πληθυντικός			
δν.	οἱ πρυτάνεις	αἱ πόλεις	οἱ πελέκεις
γεν.	τῶν πρυτάνε-ων	τῶν πόλε-ων	τῶν πελέκε-ων
δοτ.	τοῖς πρυτάνε-σι	ταῖς πόλε-σι	τοῖς πελέκε-σι
αἰτ.	τοὺς πρυτάνεις	τὰς πόλεις	τοὺς πελέκεις
κλ.	ῷ πρυτάνεις	ῷ πόλεις	ῷ πελέκεις

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκπόδις πολλῶν ἄλλων ὄνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν και τὰ δύνοματα τίγρις και τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ δύνοματα ὁ πτήχης, ὁ πρέσβυς, καθὼς και τὸ ὄνομα ὁ ἔγχελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν. (βλ. § 68, Σημ.)

§ 71. Καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων εἶναι

Ἐντικός	Πληθυντικός			
*Ἀρσ. και Θηλ.	Οὐδ.			
δν.	-ς ἥ —	—	-ες	-ά
γεν.	-ος (ἥ-ως)	-ος (ἥ-ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ι	-ι	-σι	-σι
αἰτ.	-ά ἥ -ν	—	-άς ἥ -ς (-νς)	-ά
κλ.	-ς ἥ —	—	-ες	-ά

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἑνικῆς -ως προσήλθεν ἔξ αντιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως - βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ σ. (βλ. § 32, 4 και § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἥ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα δύνοματα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἥτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἐν θέμα εἰς ι (πρωταν-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἔτερον εἰς ε (πρωταρε-, πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἐν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἔτερον εἰς ε πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ δοποῖον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὄνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ δοποῖον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα ε μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει : (πόλε-ι, πόλει — πόλε-ες, πόλεις):

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2): πόλε-ως, πήχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν δομοίαν μὲ τὴν ὄνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις — οἱ πήχεις, τοὺς πήχεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου δονόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτήρας συναιρεῖται μὲ τὴν κατάληξιν α εἰς η : (ἄστε-α) ἄστη

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν. -έως), εἰς -αῦς καὶ εἰς -οῦς, μονόθεμα

Ἐντικός

(θ. ἵππευ-)	(θ. ἀλιευ-)	(θ. γραυ-)	(θ. βου-)
δν. δ ἵππεὺς	ἀλιεὺς	ἡ γραῦς	ὁ βοῦς
γεν. τοῦ ἵππέως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς γραῦς	τοῦ βοῦς
δοτ. τῷ ἵππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ γραῦ	τῷ βοῦ
αἰτ. τὸν ἵππέα	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾶ	τὴν γραῦν	τὸν βοῦν
κλ. ὥ ἵππεῦ	ἀλιεῦ	ὅ γραῦ	ὦ βοῦ

Πληθυντικὸς

δν. οἱ ἵππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ γραῖς	οἱ βόες
γεν. τῶν ἵππέων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν γραῖων	τῶν βοῶν
δοτ. τοῖς ἵππεῦσι	ἀλιεῦσι	ταῖς γραῦσι	τοῖς βοῦσι
αἰτ. τοὺς ἵππέας	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾶς	τὰς γραῦς	τοὺς βοῦς
κλ. ὥ ἵππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ γραῖς	ὦ βόες

Π α ρ α τ η ο ή σ εις

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἥ -αῦς ἥ -οῦς φωνηντολήκτων ὀνομάτων διαφορά τὸν μεταξὺ δύο φωνηντων ἀποβάλλεται: βασιλεύς, βασιλέως, γραψήρος, γραψίν, γραψόν, γραψόντος· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα—γραψόν, γραψέον· (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηντολήκτων ὀνομάτων

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ δποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ κακιτῆρος υ, συναιρεῖται μὲ τὸ ἔπομενον ι ἥ ε τῶν καταλήξεων εἰς ει: (ἰπλέ-ΐ) ἵππει, (ἰπλέ-ες) ἵππεις, (ἰπλέ-ε) ἵππει (πρβλ. § 72, 2)

2) ἡ ἐνική κλητική σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἀνευ καταλήξεως: ὁ βασιλεῦ

3) ἡ ἐνική γενική ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν. (Βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναιροῦν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἔπομενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ): (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἐ ν ι κ ὄ σ

(θ. Λητω-, Λητο-)

(θ. ἡγω-, ἡχο-)

δν.	ἥ	Λητώ	ἥ	ἡχώ
γεν.	τῆς	Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς ἡχοῦς
δοτ.	τῇ	Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ΐ)	τῇ ἡχοῖ
αἰτ.	τὴν	Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν ἡχώ
κλ.	ῷ	Λητοῖ		ῷ ἡχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικόν ἀριθμόν, δούλιος δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν: ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς, κτλ.— αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τάς λεχοὺς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικήν αἰτιατικήν δέξονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα

1. Ἀφωνόληκτα

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα δνόματα εἶναι

- 1) οὐρανικόληκτα, ἵτοι μὲν χαρακτῆρα οὐρανικὸν (*κ, γ, χ*)·
- 2) χειλικόληκτα, ἵτοι μὲν χαρακτῆρα χειλικὸν (*π, β, φ*)·
- 3) ὁδοντικόληκτα, ἵτοι μὲν χαρακτῆρα ὁδοντικὸν (*τ, δ, θ*)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικά εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα

Ἐνικός

δν.	δ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	δ	ὄνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-δς	τοῦ	ὄνυχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ὶ	τῷ	ὄνυχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνυχ-α
κλ.	ῶ	φύλαξ	ὦ	φλόξ	ὦ	ὄνυξ

Πληθυντικός

δν.	οῖ	φύλακ-ες	αῖ	φλόγ-ες	οῖ	ὄνυχ-ες
γεν.	τῶν	φυλάκ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ὄνυχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξὶ	τοῖς	ὄνυξι
αἰτ.	τοὺς	φύλακ-ας	τὰς	φλόγ-ας	τοὺς	ὄνυχ-ας
κλ.	ῶ	φύλακ-ες	ὦ	φλόγ-ες	ὦ	ὄνυχ-ες

Ἐνικός

δν.	δ	κώνωψ	"Αραψ	οῖ	κώνωπ-ες	"Αραβ-ες
γεν.	τοῦ	κώνωπ-ος	"Αραβ-ος	τῶν	κωνώπ-ων	"Αράβ-ων
δοτ.	τῷ	κώνωπ-ι	"Αραβ-ὶ	τοῖς	κώνωψι	"Αραψι
αἰτ.	τὸν	κώνωπ-α	"Αραβ-α	τοὺς	κώνωπ-ας	"Αραβ-ας
κλ.	ῶ	κώνωψ	"Αραψ	ὦ	κώνωπ-ες	"Αραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἑνικῆς ὄνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προσήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, κώνωπ-ς "Αραβ-ς — φύλακ-σι, φλογ-σι, κώνωπ-σι, "Αραβ-σι" (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Όδοντικόληκτα

α') Καταληκτικά εἰς -ς, μονόθεμα

Ἐνικός

δν.	δ	τάπης	ἡ	Ἑλληνίς	δ	ὅρνις
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ὅρνι-θος

δοτ.	τῷ	τάπητι	τῇ	Ἐλληνίδι	τῷ	ὅρνιθι
αἰτ.	τὸν	τάπητα	τὴν	Ἐλληνίδα	τὸν	ὅρνιν
κλ.	ῷ	τάπητος	ῷ	Ἐλληνὶς	ῷ	ὅρνι

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

δν.	οῖ	τάπητες	αῖ	Ἐλληνίδες	οῖ	ὅρνιθες
γεν.	τῶν	ταπῆτων	τῶν	Ἐλληνίδων	τῶν	ὅρνιθων
δοτ.	τοῖς	τάπητοι	ταις	Ἐλληνίστοι	τοῖς	ὅρνιθοι
αἰτ.	τοὺς	τάπητας	τὰς	Ἐλληνίδας	τοὺς	ὅρνιθας
κλ.	ῷ	τάπητες	ῷ	Ἐλληνίδες	ῷ	ὅρνιθες

Ἐνικός

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὄ σ

δν.	δ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οῖ	ἀνδριάντες	ἐλέφαντες
γεν.	τοῦ	ἀνδριάντος	ἐλέφαντος	τῶν	ἀνδριάντων	ἐλέφαντων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντι	ἐλέφαντι	τοῖς	ἀνδριάντοι	ἐλέφαντοι
αἰτ.	τὸν	ἀνδριάντα	ἐλέφαντα	τοὺς	ἀνδριάντας	ἐλέφαντας
κλ.	ῷ	ἀνδριάς	ἐλέφαντα	ῷ	ἀνδριάντες	ἐλέφαντες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προσήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων τάπητος, Ἐλληνίδης, ὅρνιθης, ἀνδριάντης, ἐλέφαντης, — τάπητοι, Ἐλληνίδοι, ἀνδριάντοι, ἐλέφαντοι (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 81. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α -ατος

Ἐνικός

Πληθυντικός

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. γεωντ-, γεροντ-)

(θ. σωματ-)

δν.	δ	γέρων	οῖ	γέροντες	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
γεν.	τοῦ	γέροντος	τῶν	γερόντων	τοῦ	σώματος	τῶν	σωμάτων
δοτ.	τῷ	γέροντι	τοῖς	γέροντοι	τῷ	σώματι	τοῖς	σώματοι
αἰτ.	τὸν	γέροντα	τοὺς	γέροντας	τὸ	σῶμα	τὰ	σώματα
κλ.	ῷ	γέροντα	ῷ	γέροντες	ῷ	σῶμα	ῷ	σώματα

Σημείωσις. Οἱ τύποι τοῖς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προσήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέρωντος, γέροντος, σώματος, οἷς δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων γέροντοι, σώματοι (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Π αρατηρήσεις

§ 82. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὄνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν εἰς α (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἑνικὴν αλητικὴν διμοίαν μὲ τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικὴν (ῳ τάπης, ὥ πατρίς, ὥ ἱμάς, ὥ ὀδούς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτονα ὁδοντικόληκτα εἰς -ις τὴν σχηματίζουν εἰς -ν (κατὰ τὰ φωνηντόληκτα εἰς -ις, -εως): ἥ ἔρις, τὴν ἔριν—ἥ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἑνικὴν αλητικὴν

α') τὰ εἰς -ις βαρύτονα ὁδοντικόληκτα, τὸ ὄξύτονον ὄνομα **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα δ **παῖς** (=πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἀνευ τῆς καταλήξεως -ς (κατὰ τὰ εἰς -ις φωνηντόληκτα): ὠ ταρτεμι, ὠ ταγι, ὠ ἔρι, ὠ ὅρνι, ὠ τυραννί, ὠ παῖ, (ὅπως ὠ πρύτανι, ὠ πόλι).
 β') τὰ εἰς -ας (-αντος) βαρύτονα ὁδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν διμοίαν μὲ τὸ θέμα: ὠ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὠ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ). (βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ ὄνόματα ἡ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ ποὺς (τοῦ ποδὸς) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἴσχυρον (ἀλώπηκ-, πονδ-) εἰς τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικὴν καὶ τὴν αλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἡ θρὶξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα θριχ- εἰς τὴν ὄνομαστικὴν καὶ τὴν αλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θρὶξ, ὡ θρίξ, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα τριχ- εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῇ τριχῇ κτλ.). (βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ ὁδοντικόληκτα ὄνόματα μὲ θέμα εἰς -ντ ἔπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ α+ω ἡ α+ο εἰς ω, τοῦ α+ε ἡ α+ει εἰς α καὶ τοῦ ο+ει ἡ ο+ε εἰς ου): δ **Ξενοφῶν** (Ξενοφάωντ), τοῦ **Ξενοφῶντος** (Ξενοφάοντ-ος) κτλ., δ ἄλλας (ἄλλαντ-ς, ἄλλάνεις), τοῦ ἄλλαντ-ος (ἄλλαντ-ος) κτλ., δ **πλακοῦς** (πλακόντ-ς, πλακόεις), τοῦ **πλακοῦντος** (πλακόντ-ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ήμιφωνόληκτα

§ 83. Τὰ ήμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὄνόματα εἶναι

1) **ένορινόληκτα**, ἦτοι μὲ χαρακτῆρα τοῦ θέματος **ένορινον** (ν)*

- 2) ύγροληκτα ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ύγρον, (λ , ρ).
 3) σιγμόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα σ .

§ 84. α') Ἐν οινόληκτα

- 1) Καταληκτικὰ εἰς -ις γεν. -ῖνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην γεν. -ηνος, καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
δν.	δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτών
γεν.	τοῦ δελφίν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφίν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τὸν δελφίν-α	παιᾶν-α	Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλ.	ὦ δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτών

Πληθυντικὸς

δν.	οἱ δελφίν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφίν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλην-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλη-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τοὺς δελφίν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλην-ας	χιτῶν-ας
κλ.	ὦ δελφίν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἔχοντας ἕναν καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτείς, (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὦ κτείς—οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτεν-σι, τοὺς κτέν-ας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτείς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλησι, χιτῶσι κλπ. προσήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-ς, κτεν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι (βλ. § 33, 6).

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γέν. -ένος, -ων γεν. -ονος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κιων-κιον-)
δν.	δοιμὴν	ἡ χελιδὼν	δοιμὴν
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κιων-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κιων-ι
αἰτ.	τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κιων-α
κλ.	ὦ ποιμὴν	ὦ χελιδὼν	ὦ κιων

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

δν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κιόν-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κιό-σι
αἰτ.	τοὺς	ποιμέν-ας	τὰς	χελιδόν-ας	τοὺς	κιόν-ας
κλ.	ῷ	ποιμέν-ες	ῷ	χελιδόν-ες	ῷ	κιόν-ες

Σημείωση. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προηλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κιόν-σι (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Υ γρόλη κατά

- 1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ήρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος,
-ώρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα

Ἐνικός

(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ὁγτωρ, ὁγηρ-)		
δν.	ὅ	κρατήρ	ἀθήρ	ὅγτωρ
γεν.	τοῦ	κρατήρ-ος	ἀθέρ-ος	ὅγτορ-ος
δοτ.	τῷ	κρατήρ-ι	ἀθέρ-ι	ὅγτορ-ι
αἰτ.	τὸν	κρατήρ-α	ἀθέρ-α	ὅγτορ-α
κλ.	ῷ	κρατήρ	ἀθήρ	ὅγτορ

Π ληθυντικός

δν.	οἱ	κρατήρ-ες	ἀθέρ-ες	ὅγτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατήρ-ων	ἀθέρ-ων	ὅγτορ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατήρ-σι	ἀθέρ-σι	ὅγτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατήρ-ας	ἀθέρ-ας	ὅγτορας
κλ.	ῷ	κρατήρ-ες	ἀθέρ-ες	ὅγτορ-ες

Σημείωση 1. Κατὰ τὸ ὄνομα δοκατήρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα δοστήρ (*τοῦ σωτῆρος*), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα δοστήρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα δοστήρ (*τοῦ ἀστέρος*), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα δοστήρ σχηματίζει τὴν ἔνικὴν κλητικὴν ὡς σῶτερ, τὸ δὲ ὄνομα δοστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς δάστρασι (κατὰ τὰ συγκοπιμένα).

Σημείωση 2. Υγρόληκτον μὲν χαρακτήρα λείναι μόνον δολές (*τοῦ δόλου, τοῦ δόλου*).

2) Οὐδέτερα

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὄνόματα τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὔχρηστα μόνον εἰς τὸν ἔνικὸν ἀριθμόν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον: ἔαρ - ἥρ, τοῦ ἔαρος - ἥρος, τῷ ἔαρι - ἥρι κτλ. (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἑνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὄνόματα

§ 88. Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ἑνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὄνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικήν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὸς ἄλλας πτώσεις: ὁ λιμῆν, ἡ χιάν, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ—τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιάρ-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτορ-ος κτλ.

2) τὴν ἑνικὴν αλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὅμοίαν μὲ τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικήν: ἡ ἀκτίς—ῶ ἀκτίς, ὁ πελεκάν—ῶ πελεκάν, ὁ ποιμήν—ῶ ποιμήν, ἡ χελιδών—ῶ χελιδών, ὁ ἀστήρ—ῶ ἀστήρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτονα εἰς -ων (γεν. -ονος) καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ δποῖα σχηματίζουν τὴν ἑνικὴν αλητικὴν ὅμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα: ὁ γείτων — ὖ γείτον, ὁ αὐτοκράτωρ — ὖ αὐτοκράτορ.

Τὰ κύρια ὄνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ δμοια εἰς τὴν ἑνικὴν αλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον: ὖ Ἀγάμεμνον, ὖ Ἀριστόγειτον.

3) Συγκοπτόμενα

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν. -ρος, διπλόθεμα

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

δν.	δ πατήρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ πατρ-ὸς	ἀνδρ-ὸς	τῶν	πατέρ-ων	ἄνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ πατρ-ὶ	ἀνδρ-ὶ	τοῖς	πατρά-σι	ἄνδρά-σι
αἰτ.	τὸν πατέρ-α	ἀνδρ-α	τοὺς	πατέρ-ας	ἄνδρ-ας
κλ.	ῶ πάτερ	ἀνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικός

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητρε

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε i s

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγρόληκτα ὀνόματα πατήρ, μῆτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ καὶ ἀνὴρ λέγονται συγκοπτόμενα αδιότι (συγκόπτοντα, ἥτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα πατήρ, μῆτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα Δημήτηρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἔνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα ἀνὴρ εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἔνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ): (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκομένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ δποίου καὶ τονίζονται: μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὄνομάτων

1) τὰ μὲν ὀνόματα πατήρ, μῆτηρ, θυγάτηρ καὶ γαστήρ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἔνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα ἀνὴρ καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: μητρός, μητρὶ — ἀνδρός, ἀνδρῷ, ἀνδρῶν·

2) τὸ ὄνομα Δημήτηρ εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν·

3) τὰ ὀνόματα πατήρ, θυγάτηρ καὶ ἀνὴρ εἰς τὴν ἔνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζοντα τὸν τόνον: ὠ πάτερ, θύγατερ, ἄνερ·

4) τὸ ὄνομα γαστήρ ἔχει τὴν ἔνικὴν κλητικὴν δμοίαν μὲ τὴν ὄνομαστικήν: ὠ γαστήρ (κανονικῶς πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σιγμόληκτα

α. Οὐδέτερα εἰς -ας. γεν. -ως (ἢ -ατος)

Ἐνικός

δν.	τὸ κέρας
γεν.	τοῦ κέρως ἢ τοῦ κέρατος
δοτ.	τῷ κέρῳ ἢ τῷ κέρατι
αἰτ.	τὸ κέρας
κλ.	ὦ κέρας

Πληθυντικός

τὰ κέρα	ἢ τὰ κέρατα
τῶν κερῶν	ἢ τῶν κεράτων
τοῖς κέρασι	
τὰ κέρα	ἢ τὰ κέρατα
ὦ κέρα	ἢ ὦ κέρατα

Π α ρ α τ η ρ ή σ εις

§ 93. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς ας εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας — γέρας, γῆρας — πέρας, τέρας. Τούτων

1) δ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναιροῦνται : (κρέα-σ-ος, κρέα-ος) κρέως. (κρέας-ι, κρέα-ι) κρέα κτλ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς -ασ τὰ ὄνόματα κρέας, γέρας καὶ γῆρας : (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέᾳ κτλ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὅμοι καὶ ὡς ὄδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὸ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν : (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τεροῶν ἢ τεροάτων κτλ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εἰς τὸν ἑνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς -ασ σχηματίζει μόνον τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικήν, αἴτιατικήν καὶ κλητικήν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς -ατ (κατὰ τὰ εἰς -α οὐδέτερα ὄδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ πέρατ-ος κτλ., τὰ πέρατ-α, τῶν περότ-ων κτλ., τὸ τέρας, τοῦ τέρατ-ος κτλ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν α τῆς πληθυντικῆς ὄνομαστικῆς, αἴτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὄνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προηλθεν ἐξ συναιρέσεως τοῦ α-α, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα οὐδέτερα : τὰ γέρα ἢ γέρα (ὅπως τὰ δῶρα).

§ 94. β. Οὐδέτερα εἰς -ος, γεν. -ους

Ἐντονος

(θ. στελεχεσ) (θ. χρεεσ)

δν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελέχῶν	χρέῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Πληθυντος

Π α ρ α τ η ρ ή σ εις

§ 95. Τῶν σιγμολήκτων οὐδετέρων εἰς -ες

1) τὸ θέμα λήγει εἰς -ες, ἄλλα τὸ ε τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος σ εἰς

τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἐνθεσ-) ἔθνος (§ 32, 5).

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συνατώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἥτοι τὸ ε + α εἰς η ἥ, ἀν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ἄ (τὰ βέλεα — βέλη, τὰ χρέεα — χρέᾶ), τὸ ε + ι εἰς ει (τῷ δάσε-ϊ — δάσει), τὸ ε + ο εἰς ου (τοῦ δρε-ος — δρους), τὸ ε + ω εἰς ω (τῶν τειχέων — τειχῶν) (βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημείωσις. Μερικὰ σιγμόληητα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀρθέων, τῶν χειλέων) ἥ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν δρέων ἥ τῶν δρῶν).

§ 96 γ. Ἀρσενικὰ ἀκατάληητα εἰς -ης γεν. -ους (ἥ -ης γεν. -έους), διπλόθεμα

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. Σωκρατησ- Σωκρατεσ-) (θ. Ἡρακλεησ- Ἡρακλεεσ-)

δν.	δ	Σωκράτης	Ἡρακλῆς	οī	Σωκράται	Ἡρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἡρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἡρακλέων
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἡρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	—
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἡρακλέα	τοὺς	Σωκράτας	Ἡρακλεῖς
κλ.	ῶ	Σώκρατες	Ἡράκλεις	ῶ	Σωκράται	Ἡρακλεῖς

Παρατηρήσεις

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμόληητα οὐσιαστικὰ εἰς -ης γεν. -ους (ἥ -ης, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὄντα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὃς ἐπὶ τὸ πολύ, ὄνομα σιγμόληητον οὐδέτερον εἰς -ος ἥ δῆμα): Πολυκράτης (πολύς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἀριστος, φαίνομαι) — Δημοκράτης (δῆμος, καίρω) κτλ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἵσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συνατώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληητα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2).

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὡς Ἀριστότελες, ὡς Δημόσθενες, ὡς Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες).

3) δοσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς -ης, γεν. -ους συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὰ δὲ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἡτοι τὰ εἰς -κλῆς) κατὰ τὴν τρίτην.

4) δοσα λήγουν εἰς -κλῆς συναρροῦν τὸ ε τῆς συλλαβῆς -κλε, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ η ἥ ε οι : (Θεμιστοκλέης) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστοκλεις), (Θεμιστοκλέει) Θεμιστοκλεῖ.

Σημείωσις. Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους σχηματίζονται τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς -ην (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα): τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένη (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ. Θηλυκὰ ἀκατάληκτα εἰς -ώς, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)	(θ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)
δν.	ἡ αἰδὼς	ἡ Ἡὼς
γεν.	τῆς αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς Ἡοῦς
δοτ.	τῇ αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ Ἡοῖ
αἰτ.	τὴν αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν Ἡῶ
κλ.	ὦ αἰδὼς	ὦ Ἡὼς (πρόβλ. § 77).

Γενικοὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα δύναματα

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων δύνομάτων

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἔδιαι·

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν δύνομαστικήν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως -ι, -σι, -α καὶ -ας τὸ δίχρονον ι καὶ α εἶναι βραχύ: κλητῆρ, κλητῆρσ, κλητῆρ, κλητῆρας.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα δύναματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8): δ θήρ—τοῦ θηρός, τῷ θηρὶ—τῶν θηρῶν, τοῖς θηροῖς—(τοῖν θηροῖν). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα δύναματα ἡ δάς, ὁ θώς, τὸ οὖς, ὁ παῖς, ὁ Τρώς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς: τῶν δάδων, τῶν θώων, τῶν ὥτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φώτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἀν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἑνικὴ ὄνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὄνόματος ἡ γλαῦξ·
- 2) ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς -εύς: ὁ γραμματεῦ, ὁ Θησεῦ·
- 3) ἡ ἑνικὴ ὄνομαστική, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὄνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς* (βλ. καὶ § 69, 2).

Σημείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προηλθον ἐκ συναιρέσεως (πάῖς, φάϊος). Ήδε λέξις ἡ κλείς προηλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου κλῆις καὶ κανονικῶς ὁρίζεται (βλ. § 16, 9).

4. Ὁ δυϊκός ἀριθμὸς τῶν ὄνομάτων

§ 103. Ὁ δυϊκός ἀριθμὸς τῶν ὄνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἵτοι ἕνα διὰ τὴν ὄνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικήν καὶ τὴν δοτικήν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὄνομάτων εἶναι

- 1) τῆς α' κλίσεως ὄνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν*
- 2) τῆς β' κλίσεως ὄνομ., αἴτ. καὶ κλητ. ω, γεν. καὶ δοτ. οιν*
- 3) τῆς γ' κλίσεως ὄνομ., αἴτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. οιν*
- α') τῷ βούλευτ-ά, τοῖν βούλευτ-αῖν — τῷ μούσ-α, τοῖν μούσ-αιν
- β') τῷ ἰατρ-ώ, τοῖν ἰατρ-οῖν — τῷ νήσ-ω, τοῖν νήσ-οιν — τῷ δέν-ρο-ω, τοῖν δένρο-οιν
- γ') τῷ ἥρω-ε, τοῖν ἥρω-οιν — τῷ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τῷ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τῷ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τῷ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τῷ σκέλει, τοῖν σκελοῖν) (βλ. § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικὰ ὄνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὁ μαλῶς, ἵτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸν λέγονται ἀνώμαλα.

*Ἐκ τῶν ἀνωμάλων οὐσιαστικῶν λέγονται

- 1) ἐτερογενῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔτερον, ἵτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἑνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸν γένος καὶ διάφορον: δὲ λύχνος — τὰ λύχνα, δὲ σῖτος — τὰ σῖτα, δ

δεσμὸς — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν: ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα).

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη: ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγὰ — ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα· (πρβλ. νῦν: τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα).

3) ἔτεροκλιτα, ὅσα εἰς τὸν ἕνα ἀριθμὸν κλίνονται κατά τινα κλίσιν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινας μὲν πτώσεις κατά τινα κλίσιν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἷον·

α') ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κτλ. (κατὰ τὴν α' κλίσιν) — οἱ πρεσβεῖς, τῶν πρεσβεων κτλ. (κατὰ τὴν γ').

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρὸς κτλ. (κατὰ τὴν γ' κλίσιν) — τὰ πυρὰ τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κτλ. (κατὰ τὴν β').

γ') ἡ γυνή, (κατὰ τὴν α' κλίσιν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικὶ, τὴν γυναικα, ὁ γύναι — αἱ γυναικες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξὶ κτλ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1).

δ) ὁ Θαλῆς (=Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὁ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀττικόκλιτα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητη, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν).

ε') ὁ Ἀρης, τοῦ Ἀρεως (ἀρχῆθεν Ἀρηος, § 32, 4), τῷ Ἀρει, τὸν Ἀρη καὶ Ἀρην, ὁ Ἀρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσιν). Ὁμοίως ὁ Ἀστυάγης (Κυαξάρης. Τισαφέροντης καὶ ἄλλα ἔνεικὰ δνόματα), τοῦ Ἀστυάγους, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), τὸν Ἀστυάγην, ὁ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α').

ζ') ὁ ἀμνός, τοῦ ἀμνοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἀρνα — οἱ ἀρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἀρνας (ἐκ θ. ἀρεν-, ἀρν- τοῦ σπανίου δνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἀρήν, πρβλ. § 90 κ. ἔ).

ζ') ὁ υἱός, τοῦ νιοῦ κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ νιέος, τῷ νιεῖ — οἱ νιεῖς, τῶν νιέων, τοῖς νιέσι, τοὺς νιεῖς (κατὰ τὴν γ').

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὄνειρου κτλ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) — τοῦ ὄνείρατος (ἐξ ἀχρήστου δνομαστικῆς τὸ ὄνειραρ), τῷ ὄνείρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ').

θ') ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὁ Οἰδίπου (κατὰ

τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίπουν (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β').

ι') ὁ χρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτί, τὸν χρῶτα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτική καὶ χρῷ (κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν χρῷ = ἔως τὸ δέρμα).

4) μεταπλαστά στά, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μεταπλάσεται, ἥτοι) μεταβάλλεται (ποβλ. τὸ γράψιμον, τοῦ γραφίματος).

α') ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, ὃ κύον — οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσὶ κτλ. (θ. κυων-, κυον-, κυν-).

β') ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος, κτλ., ὃ μάρτυς — οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυρσι, τὸν μάρτυρας κτλ. (θ. μαρτυ-, μαρτυρ-).

γ') ὁ σῆς, τοῦ σεός, οἱ σέες, τῶν σέων, τὸν σέας — τοῦ σητός, οἱ σητεές, τῶν σητῶν, τὸν σῆτας (θ. σησ-, σεσ-, σητ-).

δ') ἡ κλείς, τῆς κλειδός, τῇ κλειδί, τὴν κλεῖδα καὶ τὴν κλεῖν — αἱ κλεῖδες κτλ., τὰς κλεῖδας καὶ τὰς κλεῖς (θ. κλειδ-, κλει-). (ποβλ. § 82, 1).

ε') ἡ ναῦς, τῆς νεὼς (ἀρχῆθεν νηός, § 32, 4), τῇ νη·ί, τὴν ναῦν, ὃ ναῦ — αἱ νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσὶ, τὰς ναῦς, ὃ νῆες, (θ. ναυνη-, νε-).

ζ') ἡ χείρ, τῆς χειρὸς κτλ. — αἱ χεῖρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χερσί, τὰς χειρας κλπ. — δυϊκ. τῷ χεῖρε, τοῖν χεροῖν (θ. χειρ-, χερ-).

ζ') τὸ γόνυ, τοῦ γόνατος, τῷ γόνατι, τὸ γόνυ — τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι κλπ. (θ. γονυ-, γονατ-).

η') τὸ δόρυ, τοῦ δόρατος, κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ ἥπαρ τοῦ ἥπατος, τῷ ἥπατι, τὸ ἥπαρ, — τὰ ἥπατα, τῶν ἥπατων κτλ. (θ. ἥπαρ-, ἥπατ-). ὁμοίως τὸ δέλεαρ (τοῦ δελέατος) τὸ στέαρ (τοῦ στέατος), τὸ φρέαρ (τοῦ φρέατος).

ι') τὸ ὔδωρ, τοῦ ὔδατος, τῷ ὔδατι, τὸ ὔδωρ — τὰ ὔδατα, τῶν ὔδατων, τοῖς ὔδασι κτλ. (θ. ὔδωρ-, ὔδατ-).

ια') τὸ οὖς, τοῦ ὡτός, τῷ ὡτί, τὸ οὖς — τὰ ὡτα, τῶν ὡτῶν, τοῖς ὡσί, τὰ ὡτα, — τῷ ὡτε, τοῖν ὡτοιν (θ. οὖσ-. ὡτ-, βλ. § 101, § 102).

ιβ') ὁ Ἀπόλλων, τοῦ Ἀπόλλωνος, τῷ Ἀπόλλωνι, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, ὃ Ἀπολλον (θ. Ἀπολλων-, Ἀπολλον-, Ἀπολλο-).

ιγ') ὁ Ποσειδῶν, (ἀρχῆθεν Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, ὃ Πόσειδον.

ιδ') ὁ Ζεύς, τοῦ Διός, τῷ Διί, τὸν Δία, ὁ Ζεῦ (θ. Ζευ-, Δι-)· ειέ') ἡ Πνύξ, τῆς Πυκνός, τῇ Πυκνί, τὴν Πύκνα (θ. Πυκν-, Πυκν-)·

5) ἵδιοκλιτα, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἵδιαν, ἥτοι) ἵδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἵδιόκλιτα: α') προσηγορικὰ ὄντα εἰς -ᾶς, ὡς ὁ φαγᾶς, ὁ καταφαγᾶς κτλ.·

β') πολλὰ κύρια ὄντα συντετμημένα, ἵδιά δὲ ξενικά· οἶον ὁ Ἀλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξᾶ, τὸν Ἀλεξᾶν, ὁ Ἀλεξᾶ (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾶς)·

ό Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὁ Φιλῆ (πρβλ. Σπυρίδων — Πίπης)·

ό Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος) τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὁ Διονῦ·

ό Ιησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὁ Ἰησοῦ (Ἐβραϊκὸν όνομα)

ό Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῷ, τὸν Νεκῶν, ὁ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν όνομα)·

6) ἄκλιτα, ὅσα δὲν κλίνονται, ἥτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· ἄκλιτα δὲ εἶναι:

α') ἡ λέξις τὸ χρεῶν (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ χρεῶν, τῷ χρεών·

β') πολλὰ ὄντα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπωσδήποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἶον ὁ Ἀδάμ (τοῦ Ἀδάμ κτλ.), ὁ Δαβὶδ (τοῦ Δαβὶδ κτλ.), ὁ Ἰώβ (τοῦ Ἰὼβ κτλ.), τὸ Πάσχα (τοῦ Πάσχα κτλ.), λέξεις Ἐβραϊκαὶ — τὸ ἄλφα (τοῦ ἄλφα κτλ.), τὸ βῆτα (τοῦ βῆτα κτλ.), τὸ γάμμα (τοῦ γάμμα κτλ.)· ὅμοίως δὲ καὶ τὸ δίγαμμα (τοῦ δίγαμμα κτλ.), τὸ δέλτα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὄντα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαί· (πρβλ. νῦν: ὁ Γκαΐτε, ὁ Κλεμανσὼ — τὸ φούτ-μπώλ, τὸ ζεκόρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίο)·

7) ἐλλειπτικά, ὅσα δὲν εἶναι εὑχρηστα εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἐλλειπτικὰ καὶ τ' ἀριθμὸν — ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν)·

α') ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν εἶναι:

1) τὰ κύρια ὄντα ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν: *Μενέλαος*, *Ἀριστεί-*

δης—δ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι—δ Ὄλυμπος, ἡ Πίνδος, τὸ Πτῶον, τὰ Κεραύνια,—τὰ Ὄλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. δ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χοιστούγεννα κτλ.).

2) τὰ δνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : δ ἀργυρος, δ σίδηρος, δ χρυσός — ἡ γῆ, δ ὄνφαρός, δ ἀήρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νερτης, τὸ γῆρας κτλ.·

β') ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (ἢ ἄμμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ (= ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὔχροηστοι μόνον κατ' δνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἑνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὅπλα·

2) ἡ λέξις μάλη, εὔχροηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν τὴν φράσιν ὑπὸ μάλης (= ὑπὸ τὴν μασχάλην)·

3) ἡ λέξις νέωτα, αἰτιατικῆς ἑνικοῦ, εὔχροηστος εἰς τὴν φράσιν ἐξ νέωτα (= τοῦ χρόνου).

4) αἱ λέξεις ὁ τᾶν (= ὁ φίλε) καὶ ὁ μέλε (= καλέ μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. Ὁρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ίδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὅπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ : δ καλός, ἡ καλή, τὸ καλὸν — δ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον — δ εὐθύς, ἡ εὐθεῖα, τὸ εὐθὺν — δ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ : δ φυγάς, ἡ φυγάς — δ ἄρπαξ, ἡ ἄρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἥτοι μίαν δι’ ἔκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα: κακός, κακή, κακὸν — βαρύς, βαρεῖτα βαρύν.

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἥτοι μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θυλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα: ὁ, ἡ βάροβαρος, τὸ βάροβαρον — ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐέλπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα: ὁ πένης, ἡ πένης — ὁ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα: δίκαιος, δίκαια, δίκαιον — εὐρύς, εὐρεῖα, εὐρύ·

2) τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ': ὁ, ἡ, βάρανσος, τὸ βάρανσον, — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

3) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιδέτων

A') Δευτερόκλιτα

1. Ασυναίρετα

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναιρέτων ἐπιθέτων

Ἐντικός

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)	(θ. δικαιο-, δικαια-, δικαιο-)
καλ-ὸς	καλ-ὴ
καλ-οῦ	καλ-ῆς
καλ-ῷ	καλ-ῷ
καλ-ὸν	καλ-ῆν
καλ-ὲ	καλ-ὴ
	καλ-ὸν
	δίκαιο-
	δικαιό-

Π λ η θ υ ν τ ι κ δ ζ

καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ὰ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οὶς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-ούς	καλ-άς	καλ-ὰ	δικαί-ους	δικαί-ας	δικαί-α
καλ-οὶ	καλ-αὶ	καλ-ὰ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἔπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφὴ — τερπνός, τερπνή. Άλλ’ ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ φωνῆν ἥ Q, τότε τὸ θηλυκὸν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50, 1): νέ-ος, νέ-α — τέλει-ος, τελεῖ-α — νεκρ-ός, νεκρ-ά (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδο-η).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὄνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἴδιας πτώσεις: πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων) — ἀρχαῖαι, ἀρχαῖων (ἀρχαῖοι, ἀρχαῖων) — μικραῖ, μικρῶν (μικροὶ, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἔπιθέτων δικατάληκτα είναι

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (δ, ἥ) ἄ-καρπος, (δ, ἥ) ἄ-θάνατος, (δ, ἥ) ἐπί-τυμος, (δ, ἥ) ἔν-δοξος κτλ.

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ειος ἥ -ιος ἥ -ιμος : (δ, ἥ) βόρ-ειος, δ, ἥ γαμηλ-ιος, (δ, ἥ) δόκ-ιμος*

3) τὰ ἐπίθετα βάναυσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σ η μ ε ι ω σ ι ες. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος είναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξιος, ἀνταξία, ἀντάξιον — ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον — πάγκαλος παγκάλη, πάγκαλον.

*Ομοίως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξειστής) ἐξειστικός, ἐξειστική, ἐξειστικόν — (ενδαιμώμων) ενδαιμονικός, ενδαιμονική, ενδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἥ σύνθετα εἰς -ος είναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : δ βέβαιος, ἥ βεβαία ἥ βέβαιος τὸ βέβαιον — δ ἔρημος, ἥ ἔρημη ἥ ἔρημος, τὸ ἔρημον — δ ἀναίτιος, ἥ ἀναιτία ἥ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον — δ ἀνάξιος, ἥ ἀνάξια ἥ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων

Ἐνικός

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ, χρυσεο-)					(θ. εὔνοο-, εὔνου-		
χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ὅ	ἡ	εὔνους	τὸ	εὔνουν
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνου
χρυσῷ	χρυσῇ	χρυσῷ	τῷ	τῇ	εὔνῳ	τῷ	εὔնῳ
χρυσοῖν	χρυσῇν	χρυσοῖν	τὸν	τὴν	εὔνουν	τὸ	εὔνουν

Πληθυντικός

χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ	οἵ	αῖ	εὕνοι	τὰ	εὕνοια
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν		εὕνων	τῶν	εὕνων
χρυσοῖς	χρυσαῖς	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εὕνοις	τοῖς	εὕνοις
χρυσοῖς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τοὺς	τὰς	εὔνους	τὰ	εὔνοα

(βλ. § 57 κ. ἑ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -ῆ : κναροῦς, κναρῆ — χαλκοῦς, χαλκῆ. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ούς τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχῃ εῇ ο, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -α : ἐρεοῦς, ἐρεᾶ — κεραμεοῦς, κεραμεᾶ — ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ (πρβλ. § 111, 1).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -ους ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις νοῦς, πλοῦς, όοῦς, χροῦς : δ, ἡ κακόνους, τὸ κακόνουν—δ, ἡ εὖπλους, τὸ εὖπλουν—δ, ἡ εὖρους, τὸ εὖρουν—δ, ἡ ἄχρους, τὸ ἄχρουν.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον δ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν : ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοῦν—διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν κλπ.

§ 116. Τῶν δικαταλήκτων συνηρημένων εἰς -ους ἐπιθέτων

1.) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον : τὰ εὖπλοα, τὰ ἄχροα·

2) ή ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις -οι τῆς πληθυντικῆς δόνομαστικῆς ώς πρὸς τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ώς βραχεῖα: οἱ εὖνοι, εῦχροι (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἀττικόκλιτα

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. ἰλεω-)

ὅ	ἥ	ἴλεως	τὸ	ἴλεων	οἱ	αἱ	ἴλεῳ	τὰ	ἴλεα
τοῦ	τῆς	ἴλεω	τοῦ	ἴλεω		τῶν	ἴλεων	τῶν	ἴλεων
τῷ	τῇ	ἴλεῳ	τῷ	ἴλεῳ	τοῖς	ταῖς	ἴλεῳς	τοῖς	ἴλεῳς
τὸν	τὴν	ἴλεων	τὸ	ἴλεων	τοὺς	τὰς	ἴλεως	τὰ	ἴλεα
ῷ		ἴλεως	ῷ	ἴλεων		ῷ	ἴλεῳ	ῷ	ἴλεα

Παρατηρήσεις

§ 118. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα: ὁ, ἡ ἀξιόχρεως, τὸ ἀξιόχρεων—δ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων—δ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων—δ, ἡ εὔκερως, τὸ εὐκερῶν· τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν δόνομαστικήν, αἵτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ -ω, ἀλλὰ -α, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως: τὰ ἔμπλεα (ὅπως π.χ. τὰ δίκαια).

B') Τριτόκλιτα

1. Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων

Ἐνικός

εὐθὺ-ς	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἡμίσυ-ς	ἡμίσεια	ἡμίσυ
εὐθέ-ος	εὐθείας	εὐθέ-ος	ἡμίσε-ος	ἡμίσείας	ἡμίσε-ος
εὐθεī	εὐθείᾳ	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμίσειᾳ	ἡμίσει
εὐθύ-ν	εὐθεῖαν	εὐθὺν	ἡμίσυ-ν	ἡμίσειαν	ἡμίσυ
εὐθὺ	εὐθεῖα	εὐθὺ	ἡμίσυ	ἡμίσεια	ἡμίσυ

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

εὐθεῖς εὐθεῖαι εὐθέ-α ήμίσεις ήμίσειαι ήμίσε-α (καὶ ήμίση) εὐθέ-ων εὐθειῶν εὐθέ-ων ήμισέ-ων ήμισειῶν ήμισέ-ων εὐθέ-σι εὐθείαις εὐθέ-σι ήμίσε-σι ήμισείαις ήμίσε-σι εὐθεῖς εὐθείας εὐθέ-α ήμίσεις ήμισείας ήμίσεα (καὶ ήμίση) εὐθεῖς εὐθεῖαι εὐθέ-α ήμίσεις ήμίσειαι ήμίσεα (καὶ ήμίση)

§ 120. Τὰ εἰς -υς τοικατάληκτα ἐπίθετα, τὰ πλεῖστα εἶναι δξύτονα : (βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.) βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ήμισυς καὶ θῆλυς (θήλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὅποιον λήγει εἰς -ε, μὲ τὴν κατάληξιν -ια : (βαρέ-ια) βαρεῖα.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' ἀλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς (γεν. -υος ἥ· εος) σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνητόληκτον, τὸ ὅποιον λήγει εἰς -υς γεν. (-υος ἥ· εως), ώς

δ	ἡ	εὐβότρου-ς	τὸ	εὐβότρου	δίπηχυ-ς	δίπηχυ
τοῦ	τῆς	εὐβότρου-ος	τοῦ	εὐβότρου-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρου-ῃ	τῷ	εὐβότρου-ῃ	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐβότρου-ν	τὸ	εὐβότρου	δίπηχυ-ν	δίπηχυ
					κτλ.	κτλ.
οἱ	αἱ	εὐβότρου-ες	τὰ	εὐβότρου-α	διπήχεις	διπήχε-α
τῶν		εὐβότρου-ων	τῶν	εὐβότρου-ων	διπήχε-ων	(καὶ διπήχη)
					κτλ.	κτλ.

2. Σ υ μ φ ω ν ὄ λ η κ τ α

§ 122. α') Ἀ φ ω ν ὄ λ η κ τ α

Ἐ ν ι κ ὁς

(θ. ἀπαντ-)			(θ. χαριεντ-, χαριετ-)		
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἄπαντ-ος	ἄπασης	ἄπαντ-ος	χαρίεντ-ος	χαριέσσης	χαριέντ-ος
ἄπαντ-ι	ἄπασῃ	ἄπαντ-ι	χαρίεντ-ι	χαριέσσῃ	χαριέντ-ι
ἄπαντ-α	ἄπασαν	ἄπαν	χαρίεντ-α	χαριέσσαν	χαριέν
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαριέν

Π λ η Θ υ ν τ ι κ ὁς

ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α
ἄπαντ-ων	ἄπασῶν	ἄπαντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἄπα-σι	ἄπάσαις	ἄπα-σι	χαρίε-σι	χαριέσσαις	χαρίε-σι
ἄπαντ-ας	ἄπάσας	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαριέσσας	χαριέντ-α
ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαριέσσαι	χαριέντ-α

Ἐ ν ι κ ὁς

Π λ η Θ υ ν τ ι κ ὁς

ἄκων	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἄκούσης	ἄκοντ-ος	ἄκόντ-ων	ἄκουσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἄκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκουν-σι	ἄκουσαις	ἄκουν-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκον	ἄκοντ-ας	ἄκουσας	ἄκοντ-α
ἄκον	ἄκουσα	ἄκον	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(βλ. § 80 κ. ἐ.).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ἄπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντὶ—πάντες, πάντων) (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 — § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἀστερόεις (ἀστερόσσα, ἀστερόσν) ἰχθυόεις, ὑδήεις, φωνήεις (φωνήσσα, φωνῆν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ θέμα εἰς -ετ : (τοῖς φωνήτ-σι =) φωνήσοι, (ἡ φωνήτ-ια =) φωνήσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ').

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἔκών, ἔκοῦσα, ἔκόν (βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικόν των, οἷον'

δ, ἥ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι — τοῦ, τῆς ἀχάριτος — τόν, τὴν ἄχαριν κτλ.
(βλ. § 82).

δ, ἥ εὐελπις, τὸ εὐελπι — τοῦ, τῆς εὐέλπιδος — τόν, τὴν εὐελπιν κτλ. — οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

δ, ἥ δίπονς, τὸ δίπονν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1)

δ, ἥ μονόδονς, τὸ μονόδονν — τοῦ, τῆς μονόδοντος, τοῦ μονόδοντος κτλ. (βλ. § 81, κ. ἐ.)

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἷον

δ, ή βλαξ — τοῦ, τῆς βλακ-ὸς κτλ., δ, ή ἄρπαξ — τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ὸς κτλ.

δ, ή πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ὸς κτλ., δ, ή φυγὰς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ὸς κτλ.

δ, ή ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ὸς κτλ., δ, ή ἐπηλυς — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ὸς κτλ.

β') Ἐνεινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα

§ 124. α. Τρικατάληκτα

Ἐνικός

Πληθυντικός

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνῃ	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὗτοι κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον τάλας (τάλαιρα, τάλαν)· (βλ.
§ 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς α βραχύ: ταχύς, ταχεῖα — πᾶς, πᾶσα — φω-
νήεις, φωνήεσσα — ἔκαν, ἔκουσσα — τάλας, τάλαιρα·

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς
ληγούσσης: τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἔκουσῶν, ταλαιρῶν (βλ.
καὶ § 111, 2).

§ 126. β. Δικατάληκτα

Ἐνικός

(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)	(θ. ἀρρην-, ἀρρεν-)
ὅ η εὐδαίμων τὸ εὐδαιμον ὅ η ἀρρην τὸ ἀρρεν	
τοῦ τῆς εὐδαίμον-ος τοῦ εὐδαίμον-ος τοῦ τῆς ἀρρεν-ος τοῦ ἀρρεν-ος	
τῷ τῇ εὐδαίμον-ι τῷ εὐδαίμον-ι τῷ τῇ ἀρρεν-ι τῷ ἀρρεν-ι	
τὸν τὴν εὐδαίμον-α τὸ εὐδαιμον τὸν τὴν ἀρρεν-α τὸ ἀρρεν	
ὦ εὐδαιμον	ὦ ἀρρεν

Π λ η Θ υ ν τ ι κ ὄς

οἱ αἱ εὐδαίμον-ες τὰ εὐδαίμον-α οἱ αἱ ἀρρεν-ες τὰ ἀρρεν-α
 τῶν εὐδαίμον-ων τῶν ἀρρέν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαίμο-σι τοῖς εὐδαίμο-σι τοῖς ταῖς ἀρρε-σι τοῖς ἀρρε-σι
 τὸν τὰς εὐδαίμον-ας τὰ εὐδαίμον-α τὸν τὰς ἀρρεν-ας τὰ ἀρρεν-α
 ὥ εὐδαίμον-ες ὥ εὐδαίμον-α ὥ ἀρρεν-ες ὥ ἀρρεν-α

Ἐνικός

Π λ η Θ υ ν τ ι κ ὄς

ὅ ή ἀπάτωρ τὸ ἀπάτορ οἱ αἱ ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἀπάτορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὥ ἀπάτορ* ὥ ἀπάτορ-ες ὥ ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι καὶ τινα μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ή σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνοινόληκτον ή ὑγρόληκτον, οἷον

οἱ ή μάκαρ,	τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
οἱ ή ὑψαύχην,	τοῦ τῆς ὑψαύχεν-ος, κτλ.
οἱ ή μακρόχειρ,	τοῦ τῆς μακρόχειρ-ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνοινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα δμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἀν εἰναι διπλόθεμα, δμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα: ὥ μέλαν, ὥ τάλαν-(ἐλεῆμων, τὸ ἐλεῆμον) ὥ ἐλεῆμον-(νοήμων, τὸ νοῆμον) ὥ νοῆμον-(ἄρρην, ἀρρεν-ος) ὥ ἀρρεν-(ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὥ ἀπάτορ-

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου: (δ, ή εὐγνώμων) ὥ εὐγνωμον, τὸ εὐγνωμον' (δ, ή εὐσχήμων) ὥ εὐσχημον, τὸ εὐσχημον' ἀλλὰ (δ, ή ἀμνήμων) ὥ ἀμνημον, τὸ ἀμνημον' (δ, ή μεγαλόφρων) ὥ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

* « αἱ δὲ εἰς -ορ ὑπὲρ δύο συλλαβᾶς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάττουσι τὸν τόνον, ἐν ᾧ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐθεῖα ». Ἡρφδιανός, Α, σελ. 419, 13—16.

γ) Σιγμόλητα

§ 129. Τὰ σιγμόλητα τοιτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς -ης τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς -ος ἢ ὁρμα: δ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές — δ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὖ, γένος) — δ, ἡ πλήρως, τὸ πλήρες — δ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὖ, σέβομαι) — δ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἄ, μέλει) — δ, ἡ εὐδήξης, τὸ εὐδήδες (εὖ, δέω, θ. δδ-).

Π α ρ α δ εί γ μ α τ α

Ἐνικός

Π ληθυντικός

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὅ ή ἐπιμελής τὸ ἐπιμελές οἵ αἱ ἐπιμελεῖς τὰ ἐπιμελῆ τοῦ τῆς ἐπιμελοῦς τοῦ ἐπιμελοῦς τῶν ἐπιμελῶν τῷ τῇ ἐπιμελεῖ τῷ ἐπιμελεῖ τοῖς ταῖς ἐπιμελέσι τοῖς ἐπιμελέσι τὸν τὴν ἐπιμελῆ τὸ ἐπιμελές τοὺς τὰς ἐπιμελεῖς τὰ ἐπιμελῆ ὥ ἐπιμελές ὅ ἐπιμελεῖς ὕ ἐπιμελῆ

Ἐνικός

Π ληθυντικός

(θ. εὐηθησ-, εὐηθεσ-)

ὅ ή εὐήθης τὸ εὐήθες οἵ αἱ εὐήθεις τὰ εὐήθη τοῦ τῆς εὐήθους τοῦ εὐήθους τῶν εὐήθων τῷ τῇ εὐήθει τῷ εὐήθει τοῖς ταῖς εὐήθεσι τοῖς εὐήθεσι τὸν τὴν εὐήθη τὸ εὐήθες τοὺς τὰς εὐήθεις τὰ εὐήθη ὥ εὐήθες ὕ εὐήθεις ὕ εὐήθη

Π α ρ α τ η φ ή σ εις

§ 130. Τὰ εἰς -ης, -ες σιγμόλητα τοιτόκλιτα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἵσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἔνικήν ὄνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἔνικήν κλητικὴν σχηματίζουν δμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν δμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὄνομαστικήν: δ, ἡ εὐσεβής, ὥ εὐσεβές — (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τὰς εὐγενεῖς.

3) τὰ βαρύτονα εἰς τὴν ἔνικήν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἔνικήν ὁνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα: δ, ἡ συνήθης, ὥστε σύνηθες — δ, ἡ αὐτάρκης, ὥστε αὐταρκες, τὸ αὐταρκες — οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πληρέ-ων) — οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ εὐ-μεγέθεσ-ων, εὐμεγεθέ-ων). (βλ. § 25).

Σημεῖος 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἔνικήν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λίγουν εἰς -ώδης, -ώλης, καὶ -ήρης: εὐώδης, ὥστε εὐώδες, τὸ εὐώδες — ἐξώλης, ὥστε ἐξώλες — ξιφήρης, τὸ ξιφῆρες.

Σημεῖος 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς τριήρους, τῇ τριήρῃ, τὴν τριήρη, ὥστε τριήρες — αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσι, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὐτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως ναῦς.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε: μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μέγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὥστε μέγα	μεγάλε	μεγάλη	μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλὴ	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολὺ-	πολλὴν	πολὺ	πολλοὺς	πολλὰς	πολλὰ
πολὺ	πολλὴ	πολὺ	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ

(θ. πραο- καὶ πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράον	πραείας	πράον	πραέων	πραεῖῶν	πραέων
πράῳ	πραείᾳ	πράῳ	πραέσι	πραείαις	πραέσι
πρᾶον	πραείαν	πρᾶον	πρᾶους	πραείας	πραέα
		κτλ.			κτλ.

ὅ σῶς ἥ σῶς τὸ σῶν οἱ σῷ αἱ σῷ τὰ σᾶ
τὸν σῶν τὴν σῶν τὸ σῶν τοὺς σῶς τὰς σῶς τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ δμαλοῦ σῶος, σώα, σῶον.

Τὸ δὲ φροῦδος, φρούδη (καὶ φροῦδος), φροῦδον εἶναι ἐλειπτικὸν καὶ εὑρίσκεται μόνον εἰς τὴν δνομαστικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ α τ η μ α

Κλίσις τῶν μετοχῶν

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἴναι τρικατάληπτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληπτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκόν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς -μένος, -μένη, -μένον : γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον, — γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς -ᾶς, -ᾶσα, -ᾶν : λούσας, λούσασα, λοῦσαν (τοῦ λούσαντος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντος κτλ., ὡς λούσας, ὡς λούσασα, ὡς λοῦσαν —οἱ λούσαντες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντα, τοῖς λούσασι κτλ.)' (βλ. § 125, ἄπας).

2) εἰς -εῖς, -εῖσα, ἐν : παιδευθείς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντος, τῆς παιδευθέσης κτλ., ὡς παιδευθείς, ὡς παιδευθεῖσα, ὡς παιδευθὲν —οἱ παιδευθέντες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντα, τοῖς παιδευθεῖσι κτλ.)' (πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) εἰς -ούς, -ούσα, -όν : διδούς, διδούσα, διδὸν (τοῦ διδόντος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντος, κτλ., ὡς διδούς, ὡς διδούσα, ὡς διδὸν —οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.)· (πρβλ. § 80 δδούς, δδόντ-ος)·

4) εἰς -ός, ὅσα, -ύν: ἀπολλός, ἀπολλῆσα, ἀπολλὸν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὁ ἀπολλός, ὡς ἀπολλῆσα, ὁ ἀπολλὸν —οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλῆσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῆ-σι κτλ.)· (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122)·

5) εἰς-ων, -ουσα, -ον (ἢ -ῶν, -ῶσα, -ῶν, ḥ -ῶν, -οῦσα, -οῦν): γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος, κτλ., ὁ γράφων, ὡς γράφουσα, ὁ γράφον, —οἱ γράφοντ-ες αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.)· (βλ. § 122 ἄκων) — τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμώσης) τιμῶν (τιμῶντ-ος)· (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) — καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης), καλοῦν (καλοῦντ-ος)·

6) εἰς -ώς, -ωῖα, -ός: λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκυσ-)	(θ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)
λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότ-ος	λελυκυίας	λελυκότ-ος
λελυκότ-ι	λελυκυίᾳ	λελυκότ-ι
λελυκότ-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὦ λελυκὼς	ὦ λελυκυῖα	ὦ λελυκός
λελυκότ-ες	λελυκυῖαι	λελυκότ-α
λελυκότ-ων	λελυκυῖων	λελυκότ-ων
λελυκότ-σι	λελυκυῖαις	λελυκό-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ώς, -ωσα, -ώς: ἔστως, ἔστωσα, ἔστως (τοῦ ἔστωτ-ος, τῆς ἔστωσης, τοῦ ἔστωτ-ος κτλ., ὁ ἔστως κτλ., τοῖς ἔστωσι κτλ.)· (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ λύσασα ἐκ τοῦ ἥ λυσάντ-ια, ἥ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἥ παιδευθέντ-ια, ἥ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἥ διδόντ-ια, ἥ ἀπολλῆσα ἐκ τοῦ ἥ ἀπολλύντ-ια, ἥ γράφουσα ἐκ τοῦ ἥ γράφοντ-ια, (βλ. § 36, 4, ε'), ἥ λελυκυῖα ἐκ τοῦ ἥ λελυκύσ-ια, (βλ. § 33, 3) — τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λύσαντ-σι, παιδευθέντ-σι, δίδοντ-σι κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἑνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε δόμοία μὲ τὴν δνουμαστικήν: ὁ γράψας — ὁ γράψας, ὁ λυθεὶς — ὁ λυθεὶς κτλ.

4. Παραδετικά

§ 136. Ἡ ἰδιότης ἢ ποιότης, τὴν δποίαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δύναται νὰ ὑπάρχῃ εἰς περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὅντα, ἀλλ ἢ εἰς διάφορον βαθμόν: **λευκὸς ὁ ἄρτος, λευκὴ ἡ χιών, λευκὸν τὸ δοσοῦν.**

1) "Οταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπὸ αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικοῦ βαθμοῦ ἢ θετικόν: ὁ ψηλὸς** "Ολυμπος".

2) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπὸ αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἐν ἄλλῳ οὐσιαστικὸν δμοειδὲς ἢ ἐτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικοῦ βαθμοῦ ἢ συγκριτικόν: ὁ ψηλότερος** τῆς "Οσσης—*ἴππος λευκότερος χιόνος*—χρυσὸς δὲ **ἀρείσσων μνοίων λόγων βροτοῖς**".

3) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπὸ αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καθ' ἕαντὸν ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα δμοειδῆ ὅντα, λέγεται ἐπίθετον **ύπερθετικοῦ βαθμοῦ ἢ ύπερθετικόν: ὁ ψηλότατος** "Ολυμπος"—**ὁ ψηλότατον πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ελλάδος.**

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ύπερθετικὸν ἐνδὸς ἐπιθέτου δμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὅνομα **παραθετικὰ** τοῦ ἐπιθέτου διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος, (-τέρα, -τερον)** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος, (-τάτη, -τατον)** διὰ τὸ ύπερθετικόν.

α') Ο μαλὰ παραθετικὰ

§ 138. Τὰ παραθετικὰ παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικοῦ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἵον:

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
νγιης	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριετ-)	χαριέσ-τερος	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτὴρ ο, ἐὰν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἔκτείνεται εἰς ω (§ 32, 6):

νέος	(θ. νεο-)	νεώ-τερος	νεώ-τατος*
σοφὸς	(θ. σοφο-)	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ἴκανὸς	(θ. ἴκανο-)	ἴκανώ-τερος	ἴκανώ-τατος
ῆσυχος	(θ. ἡσύχο-)	ῆσυχώ-τερος	ῆσυχώ-τατος
τίμιος	(θ. τιμο-)	τιμιώ-τερος	τιμιώ-τατος
Ἄλλα ἀνιᾶρός		ἀνιαρό-τερος	ἀνιαρό-τατος
ἰσχῦρός		ἰσχυρό-τερος	ἰσχυρό-τατος
λιτός		λιτό-τερος	λιτό-τατος
ἔντιμος		ἔντιμό-τερος	ἔντιμό-τατος
ἀκίνδυνος		ἀκινδυνό-τερος	ἀκινδυνό-τατος
εὐθῦμος		εὐθυμό-τερος	εὐθυμό-τατος
ἄλυπος		ἄλυπό-τερος	ἄλυπό-τατος
ἔλαφρός		ἔλαφρό-τερος	ἔλαφρό-τατος
σεμνός		σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
ἔνδοξός		ἔνδοξό-τερος	ἔνδοξό-τατος (βλ. §11, 2.)

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἄλλα καὶ ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικὰ ἄλλων ἐπιθέτων (πρβλ. νῦν: ἔλαφρός — ἔλαφρύ-τερος ἀντὶ ἔλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρύ-τερος, γλυκὺς — γλυκό-τερος ἀντὶ γλυκύτερος, κατὰ τὸ πικρό-τερος). Οὕτω:

1) τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄσμενος (= εὐχαριστημένος), ἔρωμένος (= δυνατὸς) καὶ πένης (= πτωχὸς) σχηματίζονται εἰς -έστερος, -έστατος (κατὰ τὰ παραθετικὰ τῶν εἰς -ης, -ες σιγμολήκτων):

εὐδαιμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έστερος	εὐδαιμον-έστατος
ἄσμενος	(θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έστερος	ἄσμεν-έστατος
ἔρωμένος	(θ. ἔρωμενο-)	ἔρωμεν-έστερος	ἔρωμεν-έστατος
πένης	(θ. πενητ-)	πεν-έστερος	πεν-έστατος

* Τὰ ἐπίθετα κενὸς καὶ στενὸς ἀρχῆθεν ἦσαν κεινός, στεινὸς καὶ δι' αὐτὸν τὰ ἀρχικὰ παραθετικά τῶν εἶναι κενότερος, στενότερος κ.λ.

‘Ομοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου ἀπλοῦς καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ δνομα νοῦς :			
ἀπλοῦς (θ. ἀπλοο-)	ἀπλούσ-τερος	ἀπλούσ-τατος	
	(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος)	ἀπλο-έσ-τατος)	
εὐνοῦς (θ. εὐνοο-)	εὐνούσ-τερος	εὐνούσ-τατος	
	(ἐκ τοῦ εὐνο-έσ-τερος)	εὐνο-έσ-τατος).	

2) τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ **παλαιο-**, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίφροντα **πάλαι**: **παλαί-τερος**, **παλαί-τατος**. (πρβλ. ἄνω — ἀνώ-τερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικὰ ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτῆρος ο τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων

γεραιός	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος).

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων

δψιος	(δψι-αί-τερος	δψι-αί-τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί-τερος	ἴδι-αί-τατος)
	(ἴδιώ-τερος	ἴδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος)

3) τὰ παραθετικὰ τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (= φλύαρος), **κλέπτης** καὶ **πλεονέκτης** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος** -ίστατος (κατὰ τὰ παραθετικὰ τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** — **άχαρίσ-τερος**, **άχαρίσ-τατος**):

ἄρπαξ	(θ. ἄρπαγ-)	ἄρπαγ-ίστερος	ἄρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-)	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος	λαλ-ίστατος
κλέπτης	(θ. κλεπτα-)	κλεπτ-ίστερος	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-)	πλεονεκτ-ίστερος	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου φίλος τὰ παραθετικὰ εἶναι καὶ φίλ-τερος μᾶλλον φίλος, — φίλ-τατος καὶ μᾶλιστα φίλος.

β') Ανώμαλα παραθετικὰ

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικὰ ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ -τερος, -τατος, ἀλλὰ -ίων, -ιον εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ -ιστος, ιστη, ιστον εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὗτω μὲ διαφόρους φθογγικάς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ τῶν ἔξης ἐπιθέτων:

αἰσχρὸς	δ, ἡ αἰσχύων	τὸ αἰσχιον	(θ. αἰσχ-) αἰσχιστος
ἐχθρὸς	δ, ἡ ἐχθρίων	τὸ ἐχθιον	(θ. ἐχθ-) ἐχθιστος
ἡδὺς	δ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδιον	(θ. ἡδ-) ἡδιστος
καλὸς	δ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-) κάλλιστος
μέγας	δ, ἡ μεῖζων	τὸ μεῖζον	(ἐκ τοῦ μέγ-ιων) μέγιστος
ὅρδιος	δ, ἡ ὅράων	τὸ ὁρᾶον	(θ. ὁρα-) ὁρᾶστος
ταχὺς	δ, ἡ θάττων	τὸ θᾶττον	(θ. θαχ-) τάχιστος
ἀγαθὸς	δ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-) ἀριστος
	δ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-) βέλτιστος
	δ, ἡ κρείττων	τὸ κρείττον	(θ. κρετ-) κράτιστος
			(ποβλ. κράτος)
	δ, ἡ λώων	τὸ λῶον	(θ. λω-) λῶστος
κακὸς	δ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον	(θ. κακ-) κάκιστος
	δ, ἡ χείρων	τὸ χεῖρον	(θ. χειρ-) χειρίστος
	δ, ἡ ἥττων	τὸ ἥττον	(θ. ἥκ-) ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρὸς	μικρότερος		μικρότατος
	δ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἐλαττον	(θ. ἐλαχ-) ἐλάχιστος
δλίγος	δ, ἡ μείων	τὸ μεῖον	(θ. μει-) δλίγιστος
πολὺς	δ, ἡ πλέων	τὸ πλέον	(θ. πλε-) πλεῖστος
	γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.		

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἔξης παράδειγμα :

Ἐντικός

(θ. ἀμείνων, ἄμεινον· καὶ ἀμεινο-)

δ,	ἡ	ἀμείνων	τὸ	ἀμεινον
τοῦ,	τῆς	ἄμεινον-ος	τοῦ	ἄμεινον-ος
τῷ,	τῇ	ἄμεινον-ι	τῷ	ἄμεινον-ι
τόν,	τὴν	ἄμεινον-α ἢ ἄμεινω	τὸ	ἄμεινον
ῳ		ἄμεινον	ῳ	ἄμεινον

Π λ η θ υ ν τ ι κ ὁς

οι, αἱ ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν ἀμεινόν-ων	τῶν ἀμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς ἀμείνο-σι	τοῖς ἀμείνο-σι
τούς, τὰς ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ὅ ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	ὅ ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).	

Σημείωση. Οἱ τύποι ἀμείνω, ἀμείνους σχηματίζονται ἀπὸ συγκόλλητον θέμα ἀμεινοσ- ἀμείνοσ-α, ἀμείνοσ-ες· (βλ. § 33, 3).

γ') Παραθετικὰ περιφραστικὰ καὶ ἐλλειπτικὰ

§ 143. Παραθετικὰ ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἵνα τὸ μὲν συγχριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα μᾶλλον καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα μάλιστα καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου: *σοφὸς — μᾶλλον σοφὸς — μάλιστα σοφός*· (πρβλ. νῦν: πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός)· (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουν τὰ παραθετικὰ

1) κανονικῶς αἱ μετοχαί: *συμφέρων — μᾶλλον συμφέρων — μάλιστα συμφέρων*.

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα: *εὔελπις — μᾶλλον εὔελπις — μάλιστα εὔελπις* κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ἴδιότητα, ἢ δποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουν παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὥλην: *χαλκοῦς, ξύλινος*·

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν: *πατρικός, μητρῶος, παππῶος, ἀδελφικός, παιδικός*·

3) τόπον ἢ χρόνον: *γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός*·

4) μέτρον: *σπιθαμιαῖος, δίπηχος*.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον *πᾶς* ἢ τὸ στερητικὸν ἀ-: *πάντιμος, πάγκαλος, — ἀθάνατος, ἄνπνος*.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἐλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἐλλείπει καὶ τὸ ἔτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ διοῖα παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προσέσεις:

(ἄνω)	ἄνω-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρῶτος)
(ὑπὲρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὕστερος	ὕστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμότερος	
—	—	ὕπατος
—	—	ἔσχατος

δ') Παραθετικὰ ἐπιρρήματα

§ 146. Παραθετικὰ σχηματίζουν καὶ πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς καὶ ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ δποῖα παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικοῦ μὲν βαθμοῦ εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφῆς)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδὺς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω καὶ

(ἀγαθὸς) ἐν—ἀμεινον, βέλτιον, κρεῖττον—ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (ὀλίγος) ὀλίγον—ἔλαττον, μεῖον, ἥπτον—ἔλαχιστα, ἥκιστα
 (πολὺς) πολύ, μάλα—πλέον, μᾶλλον—πλεῖστον, πλεῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις -τερον, τατα :

ἄνω	—	ἄνωτέρω	ἄνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγὺς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω καὶ
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πόρρω	—	πορρωτέρω	πορρωτάτω
πρῷ ἢ πρῷ	—	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καὶ
		πρωιαίτερον	πρωιαίτατα (πρβλ. § 140, 2)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Άντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δόποιαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὅνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: ἐκεῖνος γράφει (π.χ. δ. Πλάτων) — τοιοῦτος ἢν 'Αριστείδης (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἔννεα εἰδῶν: προσωπικά, δεικτικά, δοτική ἢ ἐπαναληπτική, κτητικά, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικά, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικά.

Σημείωσις. Πολλοί τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἕδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι δῆμοις διαφέρουν.

α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 148. Προσωπικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δόποιαι δηλοῦν τὰ τοία πρόσωπα τοῦ λόγου, ήτοι ἐκεῖνον, δόποιος διμιλεῖ (ἐγώ, πρώτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν δόποιον ἀπευθύνεται δόλόγος (σύν, δεύτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ δόποιού γίνεται δόλογος (οὗδε, οὗτος κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἔξης:

Ἐντικός			Πληθυντικός		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγὼ	σὺ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὐ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἵ, οί	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἡ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυϊκός: α' προσ. νώ, νῷν,— β' προσ. σφώ, σφῷν βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Έκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὑχερηστοί εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἱ, οἱ — σφίσιν. Αντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἔνικῆς δονομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν οὗδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς δοτικῆς ἀντωνυμίας.

"Οταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον γέ, τότε οἱ τύποι τοῦ ἔνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τοιούτου γίνονται ὡς ἔξης: ἔγωγε, ἔμοῦγε, ἔμοιγε, ἔμέγε,

6') Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 149. Δεικτικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δποῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἔξης :
 ὅδε ἥδε τόδε (= αὐτὸς ἔδω, αὐτὸς δά).
 οὗτος αὕτη τοῦτο (= ἐτοῦτος, αὐτός).
 ἐκεῖνος ἐκεῖνη ἐκεῖνο (= τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος)).
 τοιόσδε τοιάδε τοιόνδε — τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τόσος).
 τοσόσδε τοσήδε τοσόνδε — τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο(ν) (= τηλικόσδε τηλικήδε — τηλικόνδε — τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο (ν)).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

1) ἡ ὅδε, ἥδε, τόδε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τησδε, τοῦδε — τῷδε, τῇδε, τῷδε κτλ. — οἵδε, αἴδε, τάδε — τῶνδε κτλ.

Ομοίως αἱ ἀντωνυμίαι τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον — τόσος, τόση, τόσον — τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : τοιόσδε τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦδε, τοιάσδε, τοιοῦδε — τοιῷδε κτλ.:

2) ἡ οὔτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἔξης :

Ἐνικός			Πληθυντικός		
δν. οὗτος	αὕτη	τοῦτο	οὗτοι	αὕται	ταῦτα
γεν. τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ. τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ. τοῦτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλ. ὡ οὔτος	αὕτη	—	—	—	—

Σημεῖοι. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὡς οὔτος καὶ ὡς αὕτη, ἀλληλητικὴ ἀντωνυμίας δὲν ὑπάρχει.

3) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τρικατάληκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικήν δονομαστικήν καὶ αἰτιατικήν τοῦ οὐδετέρου (βλ. § 110, καλός):

4) αἱ ἀντωνυμίαι τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὗτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν ἀντωνυμίαν οὗτος, αὕτη, τοῦτο π.χ.

'Ε νι κὸς

Π λη θυ ν τι κὸς

τοιοῦτος	τοιαύτη	τοιοῦτο (ν)	τοιοῦτοι	τοιαύται	τοιαύτα
τοιούτου	τοιαύτης	τοιούτου	τοιούτων	τοιούτων	τοιούτων
τοιούτῳ	τοιαύτῃ	τοιούτῳ	τοιούτοις	τοιαύταις	τοιαύτα
τοιοῦτον	τοιαύτην	τοιοῦτο (ν)	τοιούτους	τοιαύτας	τοιαύτα

‘Η ἔνικὴ δόνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφορεῖται, ἵτοι λίγει εἰς -ο, ἢ εἰς -ον; τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλικοῦτο ἢ τηλικοῦτον.

Σημείωσις. “Ινα ἐπιτείνηται περισσότερον ἡ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον διεικένετον -ί: οὐτοσί (=οὗτος-ί), τοντονί κτλ., αὐτηί, ταντησί κτλ. (πρβλ. νῦν: ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ο τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ -ί, (τὸ δποῖον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆν, τοῦτο ἀποβάλλεται ὅδι (=ὅδε-ί), τοντί (=τοῦτο-ί), ταντί (=ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν -ί προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιφρήματα, ὡς ὁδί, οὐτωσί (= ἔτσι δά)

γ') Ὁριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ

§ 151. Οριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) Ὁριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (κατὰ πᾶσαν πτῶσιν), δταν λαμβάνεται, ἵνα δοίσῃ τι, (ἵτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα δμοειδῆ): *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἔαντοῦ κειρὶ Ἀρταγέροσην* (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὅχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολούθων του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), δταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ δποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος: *Κλεάρχῳ συγγενόμενος δῆκυρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μνησίους Δαρεικοὺς* (= τὸν ἔξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Η ἀντωνυμία αὐτός (αὐτή, αὐτὸ)

1) κλίνεται δπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἐκεῖνος (ἐκείνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἀρθρου (δ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτὸ) καὶ τότε σημαίνει δίδιος (όχι διάφορος).

Σημεῖος. "Οταν πάσχῃ κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνική δύναμιστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται δχι μόνον μὲ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κατάληξιν -ον: (τὸ αὐτὸ =) ταῦτα καὶ ταῦτα" (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὅποιαι σημαίνουν κτῆσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

α' προσώπου, ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος: **ἐμός**, **ἐμή**, **ἐμὸν** (=ἰδικός μου)

β' προσώπου, ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος: **σός**, **σή**, **σὸν** (=ἰδικός σου)

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: **ἡμέτερος**, **ἡμετέρα**, **ἡμέτερον** (=ἰδικός μας)

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: **ὑμέτερος**, **ὑμετέρα**, **ὑμέτερον** (=ἰδικός σας).

Σημεῖος. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἑνὸς μὲν κτήτορος ἡ ἔσ, ἔή, ἔὸν (=ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἡ σφέτερος, σφέτερα, σφέτερον (=ἰδικός των) ἀλλ' ἡ μὲν ἔσ, ἔή, ἔὸν εἶναι ὅλως ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἡ δὲ σφέτερος, σφέτερα, σφέτερον σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμῶν ἡ τῆς δριστικῆς ἡ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: ὁ τούτου πατήρ, ὁ πατὴρ αὐτοῦ — τοὺς ἐκείνων φύλους, τοὺς ἑαυτῶν φύλους.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὅποιαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἦτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει: γνῶθι **σαυτὸν** (=γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτόν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἔξης:

α' προσώπου

β' προσώπου

Ἐντίκρισ

	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἐμαυτῷ	ἐμαυτῇ	σεαυτῷ	σεαυτῇ
αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτὴν	σεαυτὸν	σεαυτὴν

Π λ η θ υ ν τ ι κ δς

	^{’Αρσ.}	^{Θηλ.}	^{’Αρσ.}	^{Θηλ.}
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτὰς	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτὰς

γ' προσώπου

Ἐ ν ι κ ὁς

	^{’Αρσ.}	^{Θηλ.}	^{Οὐδ.}
γεν.	έαυτοῦ	έαυτῆς	—
δοτ.	έαυτῷ	έαυτῇ	—
αἰτ.	έαυτὸν	έαυτὴν	έαυτὸ

Π λ η θ υ ν τ ι κ δς

	^{’Αρσ.}	^{Θηλ.}	^{Οὐδ.}
--	------------------	-----------------	-----------------

γεν.	έαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	έαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	—
δοτ.	έαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	έαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	—
αἰτ.	έαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	έαυτὰς ἢ σφᾶς αὐτὰς	έαυτὰ

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι σεαυτοῦ, σεαυτῆς κτλ., έαυτοῦ, έαυτῆς κτλ. εὑρίσκονται καὶ συνηρημένοι: *σαντοῦ, σαντῆς κτλ., αντοῦ, αντῆς κτλ.*

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι προηλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μὲν τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὁριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἐμὲ — αὐτὸν = ἐμαυτόν, σε — αὐτὸν = σεαυτόν κτλ.), δῆποτε τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν.

ς') Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία

§ 155. Ἄλληλο παθής ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἔξης (πρβλ. § 110):

‘Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἔξης (πρβλ. § 110):

Πληθυντικός	^{’Αρσ.}	^{Θηλ.}	^{Οὐδ.}	^ς
γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ο
δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις	ω
αἰτ.	ἀλλήλους	ἄλληλας	ἄλληλα	ῃ

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθής ἀντωνυμία προηλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τύπων τῆς ἀριστού ἀντωνυμίας ἄλλος, ὡς ἄλλοι — ἄλλους (= ἄλλήλους), ἄλλαι — ἄλλας (= ἄλλήλας) κτλ.

ζ') Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 156. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἔκειναι, αἱ δῆποιαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι

1) τίς, τὶ (= ποῖος;)

2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο;)

3) πόσος, πόση, πόσον

4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιᾶς λογῆς;)

5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποίας ἡλικίας; πόσον μεγάλος;)

6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (= ἀπὸ ποιὸ μέρος;)

7) πόστος, πόστη, πόστον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειράν; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κλπ.)

8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν; πρβλ. τεταρταῖος),

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τὶ, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τὶ, κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἔξης :

Ἐνικὲς	Πληθυντικὲς	Δυϊκὲς
Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.
δν. τίς	τί	τίνες
γεν. τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων
δοτ. τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι (ν)
αἰτ. τίνα	τί	τίνας

Σημεῖος. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τὶ δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101).

η') Ἀδριστοὶ ἀντωνυμίαι

§ 158. Ἄρσιστοι οἱ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ δῆποιαι δηλοῦν ἀνορίστως ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα.

Ἄρσιστοι ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

1) τίς, τὶ (= κάποιος, βλ. § 20, 2).

2) δεῖνα, ἥ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= δέ τάδε κτλ.).

3) ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔναι, ἔνια εὑρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ τίς, τὰ καὶ ἡ δεῖνα κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς:

Ἐνικὸς Πληθυντικός Δυϊκὸς

Ἄρσ. καὶ Θηλ. Οὐδ. Άρσ. καὶ Θηλ. Οὐδ.

ὅν. τὶς τὸν τὸν τὸν τὸν τὸν τὸν τὸν
γεν. τινὸς ἢ του τινὸς ἢ του τινῶν τινῶν τινῶν τινοῖν
δοτ. τινὶ ἢ τῷ τινὶ ἢ τῷ τισὶ (ν) τισὶ (ν) τινοῖν
αἰτ. τινὰ τὶς τὸν τὸν τὸν τινὰς τινὰς τινὰ ἢ ἄττα τινὲ

Ἐνικὸς Πληθυντικός

ὅν.	δ	ἡ	τὸ	δεῖνα	οἱ	αἱ	δεῖνες
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι	(τοῖς		δεῖσι)
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα	τοὺς	τὰς	δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία δεῖνα λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος: τοῦ, τῆς δεῖνα — τῷ, τῇ δεῖνα — τόν, τήν δεῖνα — πληθ. οἱ δεῖνα, τῶν δεῖνα κτλ.

§ 160. Ως ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις, αἱ δοποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι:

- 1) πᾶς, πᾶσα, πᾶν (= ὁ καθεὶς βλ. § 122).
- 2) ἔκαστος, ἔκαστη, ἔκαστον (βλ. § 110).
- 3) ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος).
- 4) οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν — μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν (= κανεὶς).
- 5) ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα (= καὶ οἱ δύο βλ. § 159, ἔνιοι).
- 6) ἔκατερος ἔκατέρα, ἔκατερον (= καθεὶς ἀπὸ τοὺς δύο).
- 7) ἔτερος, ἔτέρα, ἔτερον (= ἄλλος, ἐπὶ δύο).
- 8) οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον — μηδέτερος, μηδετέρα, μηδέτερον (= οὗτε ὁ εἴς οὗτε ὁ ἄλλος).
- 9) ποσός, ποσή, ποσὸν (= κάμποσος βλ. § 156, 3).
- 10) ποιός, ποιά, ποιὸν (= κάποιας λογῆς βλ. § 156, 4).
- 11) ἄλλοδαπός, ἄλλοδαπή, ἄλλοδαπὸν (= ἀπὸ ἄλλον τόπον βλ. § 156, 6).

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν / μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν / κλίνεται δπως τὸ ἀριθμητικὸν εἰς, μία, ἕν, ἄλλα εἰς ἀριθμητικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν:

'Ενικός

δν.
γεν.
δοτ.
αἰτ.

οὐδεὶς
οὐδενὸς
οὐδενὶ¹
οὐδένα

Πληθυντικός

οὐδὲν
οὐδενὸς
οὐδενὶ¹
οὐδὲν

οὐδένες
οὐδένων
οὐδέσι
οὐδένας

θ') Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 161. ³Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι αἱ ἀντωνυμίαι, διὰ τῶν ὅποιων κανονικῶς μία πρότασις δλόκηδος ἀναφέρεται (ἥτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως· ²Ἐστι Δίκης δρθαλμός, δς τὰ πάνθ' ὅρᾳ.

'Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

- 1) δς, ᾧ, ὁ (= ὁ δποῖος, ἡ δποία, τὸ δποῖον).
- 2) δσπερ, ᾧπερ, δπερ (= ὁ δποῖος ἀκριβῶς).
- 3) δστις, ᾧτις, δτι (= δποιος, δποια, δποιο).
- 4) δπότερος, δποτέρα, δπότερον (= δποιος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ.).

§ 156, 2).

- 5) δσος, δση, δσον (πρβλ. § 156, 3).
- 6) οἰος, οἴα, οἰον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4).
- 7) δποῖος, δποία, δποῖον (= δποιας λογῆς· πρβλ. § 156, 4).
- 8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον
δηλίκος, δηλίκη, δηλίκον } (= δσον μέγας· πρβλ. 156, 5).
- 9) δποδαπός, δποδαπή, δποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ. § 156, 6).

§ 162. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅς, δσπερ καὶ δστις κλίνονται ὡς ἔειης (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159):

'Ενικός

Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
δν.	ὅς	ἥ
γεν.	οῦ	ῆς
δοτ.	ῷ	ῷ
αἰτ.	δν	ῆν

Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
δσπερ	ἥπερ	
οῦπερ	ῆσπερ	
ῷπερ	ῆπερ	
δηλίπερ	ῆνπερ	

Πληθυντικός

δν.	οῖ	αῖ	ᾶ	οῖπερ	αῖπερ	ἄπερ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	οῖς	αῖς	οῖς	οῖσπερ	αῖσπερ	οῖσπερ
αἰτ.	οῦς	ᾶς	ᾶ	οῦσπερ	ᾶσπερ	ἄπερ

'Ενικός

δν.	δστις	ητις	δ,τι
γεν.	ούτινος ἢ δτου	ηστινος	οὔτινος ἢ δτου
δοτ.	φτινι ἢ δτφ	ητινι	φτινι ἢ δτφ
αἰτ.	δντινα	ηντινα	δ,τι

Πληθυντικός

δν.	οίτινες	αῖτινες	ἄτινα ἢ ἄττα
γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
δοτ.	οίστισι	αῖστισι	οἴστισι
αἰτ.	ούστινας	ἄστινας	ἄτινα ἢ ἄττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων

'Ερωτηματικαὶ	Δεικτικαὶ	'Αρριστοι	'Αναφορικαὶ
τίς ;	ὅδε, οὗτος, ἔκεῖνος	τίς, οὐδείς, δ δεῖνα ἔκαστος, ἄλλος ἔνιοι	ὅς, δστις
πότερος ;	(δ ἔτερος)	οὐδέτερος, ἐκάτε- ρος, ἔτερος, ἀμ- φότεροι	όπότερος
πόσος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος	ποσὸς	ὅσος, ὅπόσος
ποῖος ;	τοιόσδε, τοιοῦτος	ποιὸς	οἶος, δποῖος
πηλίκος	τηλικόσδε, τηλι- κοῦτος	—	ἡλίκος, δπηλίκος
ποδαπός ;		—	όποδαπὸς
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεī	ποὺ	οὗ, δπου, ἐνθα
ποὶ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποὶ	οῖ, δποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθὲν	ὅθεν, δπόθεν, ἐν- θεν
πότε ;	τότε	ποτὲ	ὅτε, δπότε
πηνίκα ;	τηνικάδε, τηνι- καῦτα	—	ἡνίκα, δπηνίκα
πῆ ;	τῆδε, ταύτη	πὴ	ἥ, ἥπερ, δπῃ
πῶς ;	ῶδε, οὔτω (ς)	πὼς	ῶς, δσπερ, δπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἡτοι αἱ λέξεις, αἱ δόποιαι δηλοῦν ὠρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὄντα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπιφράζοντα.

α') Ἀριθμητικά ἐπίθετα

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, δταν δηλοῦν ἀπλῶς ὠρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν ἀπολύτως, ἡτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα: εἰς στρατιώτης, δέκα βιβλία·

2) τακτικά, δταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἡτοι τὴν θέσιν, τὴν δόποιαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς δμοειδῶν ὄντων: ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς — τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις -τος ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἀνω ἡ κατάληξις -στός: (τρία) τρί-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἴκο-στός, (τριάκοντα) τριακο-στός, (χίλιοι) χιλιο-στός· (βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ ἡ κατάληξις -αῖος: (τρίτος) τριτ-αῖος, (τέταρτος) τεταρτ-αῖος πυρετός· (βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προστεθῇ ἡ κατάληξις -πλοῦς: (τρία) τρι-πλοῦς, (έπτα) ἑπτα-πλοῦς· (βλ. § 115, Σημ.).

5) ἀναλογικά, δταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν δμοειδές, ἡτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου δμοειδοῦς ποσοῦ: δ τῶν Περοῶν στρατὸς ἡν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸν ἡ κατάληξις -πλάσιος : (τρία) τρι-πλάσιος, (δέκα) δεκα-πλάσιος· (βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι (διακόσιαι, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτεροκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· (βλ. § 110, 1, δίκαιος)

Ἐνίστε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἔνικὸν ἀριθμὸν μὲν ὀνόματα περιληπτικά: διακοσία ἵππος (= 200 ἵππεις), χιλία ναῦς (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἔξης:

δν.	εἷς	μία	ἕν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἐνὸς	μιᾶς	ἐνὸς	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μιᾷ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἐνα	μίαν	ἕν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἵδιᾳ μετὰ τοῦ ἀριθμού, π.χ. τῶν δύο μυσθῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἵοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς ἔξεφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθωσ δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἔξης: δυοῖν δέοντα εἴκοσι (= 18), ἐνὸς δέοντα εἴκοσι (= 19), δυοῖν δέοντα τριάκοντα (= 28) κτλ. (Πρβλ. εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἔξεφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι ἡ προέτασσον τὸν ἑκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερον, ὅπότε κανονικῶς ἔθετον μεταξὺ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον καὶ, ἢ προέτασσον τὸν ἑκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἡ ἄνευ τοῦ καὶ, δπως νῦν: πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι — διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε — διακόσιοι τριάκοντα πέντε.

*Ομοίως ἐπὶ τῶν τακτικῶν: πέμπτος καὶ τριακοστός — τριακοστός καὶ πέμπτος — τριακοστός πέμπτος.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικοὺς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἔξεφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἓνα ἔξι αὐτῶν τὴν λέξιν μέρος ἡ μοῖρα: π.χ. τῶν ἕπτα μερῶν τὰ πέντε ἡ τῶν ἕπτα αἱ πέντε μοῖραι (= 5/7).

*Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἥτοι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο: τὰ πέντε μέρη (= 5/6), τὰ ἐννέα μέρη (= 9/10).

6') Ἀριθμητικά ούσιαστικά

§ 167. Τὰ ούσιαστικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνονται ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -άς (γεν. -άδος): (δύο) δυ-άς, (τρία) τρι-άς, (δέκα) δεκ-άς, (έκατὸν) ἔκατοντ-άς.

Σημεῖος. Τοῦ εἰς (μία, ἐν) τὸ ούσιαστικόν εἶναι ἡ μονάς, τοῦ τέτταρα — ἡ τετράς, τοῦ πέντε — ἡ πεμπάς (= ἡ πεντάς), τοῦ εἴκοσιν — ἡ είκας (είκοσις, είκοσια), τοῦ τριάκοντα — ἡ τριακάς (= ἡ τριακοντάς, τριανταριά).

γ') Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα

§ 168. Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μὲ τὰς δοπίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ποσάκις. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῇ ἡ κατάληξις -ηις ἢ -άκις: (έπτα) ἑπτά-ηις, (δέκα) δεκά-ηις, (έξ) ἑξ-άκις (πέντε) πεντά-άκις.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (εἷς, δύο, τρεῖς) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ εἷς — ἄπαξ (= μίαν φοράν), τοῦ δύο — δὶς (= δύο φοράς), τοῦ τρεῖς — τρὶς (= τρεῖς φοράς).

Σημεῖος. Τὸ σημεῖον Σ', μὲ τὸ δοπίον οἱ ἀρχαῖοι παρίσταντον τὸ 6, καλεῖται στίγμα, τὸ δὲ σημεῖον Η', μὲ τὸ δοπίον παρίσταντον τὸ 90, καλεῖται κόππα, καὶ τὸ σημεῖον Ζ', μὲ τὸ δοπίον παρίσταντον τὸ 900, καλεῖται σαμπῆ.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἔχρησιμοποιούν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαριθμήτου μὲ μίαν κερδαίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιά ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διῆγουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαριθμήτου εἰς τρεῖς διμάδας, α — θ, ι — π, ρ — ω' καὶ τῆς μὲν πρώτης διμάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἔχρησιμοποιούν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων ($\alpha' = 1$, $\beta' = 2$, $\gamma' = 3$ κλπ.), τῆς δὲ δευτέρας διμάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων ($\iota' = 10$, $\kappa' = 20$, $\lambda' = 30$ κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἔκατοντάδων ($\rho = 100$, $\sigma' = 200$, $\tau' = 300$ κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἔχρησιμοποιούν τὰ ἵδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μὲ τὴν κερδαίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά ($\alpha = 1000$, $\beta = 2000$, $\gamma = 300$ κτλ., $\alpha\omega\alpha' = 1821$, $\alpha\beta\iota\beta' = 1912$, $\alpha\lambda\mu\varsigma' = 1946$).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

		Α πόλυτα	Τακτικὰ	Ἐπιφέρματα
α'	1	εἰς, μία, ἐν	πρῶτος, -η -ον	ἄπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α -ον	δὶς
γ'	3	τρεῖς, τρία	τρίτος, -η -ον	τρὶς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
Ϛ'	6	εξ	επτος	ἕξάκις
ζ'	7	έπτα	ἔβδομος	επτάκις
η'	8	όκτω	ὄγδοος	όκτακις
θ'	9	έννεα	ένατος	ένάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ενδέκα	ενδέκατος	ένδεκάκις
ιβ'	12	δωδέκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεῖς (τρία) καὶ δέκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρισκαιδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) καὶ δέκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τετρακαιδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
ιξ'	16	έκκαιδεκα	επτος καὶ δέκατος	έκκαιδεκάκις
ιζ'	17	έπτακαίδεκα	ἔβδομος καὶ δέκατος	έπτακαιδεκάκις
ιη'	18	όκτωκαίδεκα	ὄγδοος καὶ δέκατος	όκτωκαιδεκάκις
ιθ'	19	έννεακαίδεκα	ένατος καὶ δέκατος	έννεακαιδεκάκις
ιχ'	20	εἴκοσι (ν)	εἰκοστὸς	εἴκοσάκις
ιλ'	30	τριακόντα	τριακοστὸς	τριακοντάκις
ιμ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστὸς	τετταρακοντάκις
ιν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς	πεντηκοντάκις
ιξ'	60	έξήκοντα	έξηκοστὸς	έξηκοντάκις
ιο'	70	έβδομήκοντα	έβδομηκοστὸς	έβδομηκοντάκις
ιπ'	80	όγδοηκοντα	όγδοηκοστὸς	όγδοηκοντάκις
ιη'	90	ένενήκοντα	ένενηκοστὸς	ένενηκοντάκις
ϙ'	100	έκατὸν	έκατοστὸς	έκατοντάκις
ϙ'	200	διακόσιοι	διακοσιοστὸς	διακοσιάκις
ϙ'	300	τριακόσιοι	τριακοσιοστὸς	τριακοσιάκις
ϙ'	400	τετρακόσιοι	τετρακοσιοστὸς	τετρακοσιάκις
ϙ'	500	πεντακόσιοι	πεντακοσιοστὸς	πεντακοσιάκις
ϙ'	600	έξακόσιοι	έξακοσιοστὸς	έξακοσιάκις
ϙ'	700	έπτακόσιοι	έπτακοσιοστὸς	έπτακοσιάκις
ϙ'	800	όκτακόσιοι	όκτακοσιοστὸς	όκτακοσιάκις
ϙ'	900	ένακόσιοι	ένακοσιοστὸς	ένακοσιάκις
ϙ'	1000	χιλιοι	χιλιοστὸς	χιλιάκις
ϙ'	2000	δισχιλιοι	δισχιλιοστὸς	δισχιλιάκις
ϙ'	10000	μύριοι	μυριοστὸς	μυριάκις
ϙ'	20000	δισμύριοι	δισμυριοστὸς	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΡΗΜΑΤΑ

α') Ὁρισμὸς καὶ παρεπόμενα τοῦ ρήματος

Γενικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν

§ 169. Πήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ δποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κάτι τι ἢ εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν δῆμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ μὲ αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ δήματος, ἢ διάθεσις, ἢ συζυγία, ἢ φωνή, ὁ χρόνος, ἢ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ· (πρβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διαθέσις δημάτων λέγεται ἡ σημανομένη ὑπὸ αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν δημάτων τέσσαρες: ἐνεργητική, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετέρα.

1) Πήματα ἐνεργητική, διαθέσεως ἢ παθητική λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνέργεια του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸν τὸ ἔδιον: ὁ παῖς **χορεύει** καὶ **οὐδετέρα**.

2) Πήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνέργεια του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸν τὸ ἔδιον: **ὁ παῖς ἐνδύεται** (=ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

3) Πήματα παθητικής διαθέσεως ἢ παθητική λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: **ὁ παῖς καθεύδει** (κοιμᾶται).

4) Πήματα οὖτε τέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ δποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὑρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: **ὁ παῖς καθεύδει** (κοιμᾶται).

§ 172. Συγία δημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν δημάτων δύο, ἵτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι): **λύω**, (**λύ-ομαι**), **δεικνύμι** (**δείκνυν-μαι**).

§ 173. Φωνὴ δημάτων λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ δῆμα ἔχει δύο φωνὰς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἵτοι

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἦτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ δόποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ω ḥ -μι: λύ-ω, λύ-εις κτλ., δείκνυ-μι, δείκνυ-σι, κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἦτοι ἔτερον σύνολον τύπων, τὸ δόποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ομαι ḥ -μαι: λύ-ομαι, λύ-η, λύ-εται κλπ., δείκνυ-μαι, δείκνυ-σαι κτλ.

§ 174. Χρόνος ρήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν δόποιον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πρᾶξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτά, οἱ ἑξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ δόποιος δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις γίνεται τώρα, ἦτοι καθ' ὃν χρόνον διμιεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητὴς γράφει·

2) ὁ παρατατικός, ὁ δόποιος δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις ἐγίνετο (διασκῶς ḥ ἐπανειλημένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητὴς ἔγραψεν·

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ δόποιος δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ γίνῃ ḥ θὰ γίνεται εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητὴς γράψει (=θὰ γράψῃ ḥ θὰ γράψῃ)·

4) ὁ ἀόριστος, ὁ δόποιος δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἡ πρᾶξις ἔγινεν εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν·

5) ὁ παρακείμενος, ὁ δόποιος δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις ἔχει γίνει, ἦτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ παῖς γέγραψε τὴν ἐπιστολήν (=τὴν ἔχει γραμμένην).

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ δόποιος δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις εἴχε γίνει, ἦτοι ἡτο τετελεσμένη κατά τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς ἔγεγράφει τὴν ἐπιστολήν (=τὴν εἴχε γραμμένην)·

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ δόποιος δηλοῖ ὅτι ἡ πρᾶξις θὰ ἔχῃ γίνει, ἦτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατά τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: γέγραφὼς ἔσομαι τὴν ἐπιστολήν (=θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)· ἡ ἐπιστολὴ γέγραψεται (θὰ ἔχῃ γραφῆ ḥ θὰ εἶναι γραμμένη).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἑκάστου χρόνου εἶναι οὕτα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν δριστικὴν ἔγκλισιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, διμέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ δι παρακείμενος λέγονται χρόνοι ἀρκτικοί, δὲ δι παρατατικός, δι ἀόριστος καὶ δι ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι παραγόμενοι (ἢ ἴστορικοὶ ḥ παρφυλιμένοι).

Ο πιαρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προσέτι χρόνοι συντελικοί.

§ 175. Ἐγκλισθεὶς διάθεσιν τοῦ δημιουργοῦ τὸν ὄντα τοῦ δημιουργοῦ λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ δῆμος δηλοῖ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ δημιουργοῦ. Εἶναι δὲ αἱ ἔγκλισεις τοῦ δημιουργοῦ τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἦτοι ἡ ὁριστική, ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική, καὶ ἡ εὐκτική.

1) Ὁς τις τικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις τοῦ δημιουργοῦ, ἡ δοπία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην· προσέχωμεν (= ἂς προσέχωμεν). ἐὰν ζητῆσις καλῶς εὑρίσκεται.

2) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις, ἡ δοπία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς ὅξισιν ἢ προσταγὴν τοῦ δημιουργοῦ: προσέχωμεν (= ἂς προσέχωμεν).

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἔγκλισις, ἡ δοπία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς εὐχὴν τοῦ δημιουργοῦ: δηγαινούτε (= εἴθε νὰ ὑγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου ἀνανονικῶς παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς δυνατήν: λέγοτε ἀν (= θὰ ἐλέγατε, ἥμπορείτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἔγκλισεως είναι οἷα ἀνωτέρῳ ἀδηλωθῷ εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἔγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρόσωπον δημιουργοῦ λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν δῆμον δηλοῦται τίνος προσώπου είναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἦτοι ἀντὶ τοῦ ὑποκείμενον τοῦ δημιουργοῦ είναι πρώτου προσώπου ἢ δευτέρου ἢ τρίτου: λέγω (ἐγώ), λέγεις (σύ), λέγει (ἐκεῖνος). (βλ. § 148).

§ 177. Άρθρος δημιουργοῦ λέγεται τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν δῆμον δηλοῦται, ἀντὶ τοῦ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνη ἐν ᾧ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῷα ἢ πράγματα: παῖς (ἐγώ, εἰς), παῖζομεν (ἥμεῖς, πολλοί), παίζει (δι παῖς, εἰς), παίζονται (οἵ παιδες, πολλοί).

§ 178. Ἔκτὸς τῶν τεσσάρων ἔγκλισεων τὸ δῆμα ἔχει προσέτι δύο δηνοματικοὺς τύπους, ἦτοι τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον είναι δηματικὸν οὖσιαστικόν, τὸ δῆμον δηλοῦ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: λύειν λύεσθαι — λῦσαι, λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν, καὶ μόνον του δὲν (π α ρ ε μ φ α ί ν ε ι, ἦτοι δὲν) δηλοὶ ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω)· βούλόμεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν)· βούλονται λέγειν (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ὅμιματικὸν ἐπίθετον, τὸ δποῖον ὅμως δηλοὶ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.ε.): γράφων, γράφουσα, γράφον — γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γράψας, γράψασα, γράψαν — γραφεῖς, γραφεῖσα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετοχής εἰ τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὄντος καὶ τοῦ ὅμιματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἔγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ὅμιματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἔξαιρέσει ὠρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. ὑγιαίνοντε (=εἴθε νὰ ὑγιαίνετε), λεγέτω (=ἄς λέγη), κόψω (=θὰ κόψω ḥθὰ κόπτω), κέκοφα (=ἔχω κόψει), ἐκεκόφειν (=εἴχον κόψει), κοπήσομαι (=θὰ κοπῶ), κέκομμαι (=ἔχω κοπῆ), ἐκεκόμμην (=εἴχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ὅμιματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) διάπλοις μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλὰ ἔνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἡ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς ἐν συνόψει εἴτε κατὰ διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν: γράψω (=θὰ γράψω ḥθὰ γράφω).

2) διτετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ὅμιματος εἰμί: (λύω), λελυκὼς ἔσομαι (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ὅμιματος εἰμί: (λύομαι) λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι (θὰ ἔχω λυθῇ ḥθὰ εἶμαι λυμένος).

β') **Συστατικὰ μέρη τοῦ δήματος, δέμα, χαρακτήρ**

§ 181. Εἰς τοὺς ὅμιματικοὺς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ **χρονικὸν** θέμα καὶ τὸ **ὅμιματικὸν** θέμα.

1) Χρονικὸν θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ δποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἐνὸς ὠρισμένου χρόνου ḥθὰ ὠρισμένων χρόνων τοῦ

δήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα δὲ ἐνεστὸς μὲ τὸν παρατατικόν, δὲ ἀπλοῦς μέλλων μὲ τὸν ἀόριστον καὶ δὲ παρακείμενος μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ. κόπτω, ἔ-κοπτ-on—κόψω, ἔ-κοψ-a—κέκοψ-a, ἔ-κεκόψ-ein, (κεκοφώς ἔσομαι) κτλ.

2) Ψηματικὸν θέμα μα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ δήματος, ἵτοι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι ἡ βάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὗτῳ τὸ δήματικὸν θέμα τοῦ δ. κόπτω εἶναι κοπ-, ἔξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα κοπτ-, τὸ τοῦ μέλλοντος κοψ=κοπ-σ· καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου κε-κοφ-, ἐκ τοῦ κε-κοπ- κτλ.

Σημειώσις. Τὸ δηματικὸν θέμα ἐνίστε μὲν εἶναι τὸ ἰδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος (λύ-ω, λέγ-ω, μέν-ω), συνήθως διμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ός τοῦ βάλλω, δηματικὸν θ. βάλ-, ἀόρ. β' ἔ-βαλ-or), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρός τὸ δήμα (βλάπτω—βλάβ-η, τύπτω—τύπ-ος, φάπτω—φαρ-ή, ἀγγέλλω—ἄγγελ-ος, αἰρω—ἄρ-σις κτλ.).

§ 182. Ο χαρακτήρας χρονικοῦ θέματος λέγεται χρονικὸς χαρακτήρας, δὲ χαρακτήρα τοῦ δηματικοῦ θέματος λέγεται δηματικὸς χαρακτήρας.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ δηματικά διαιροῦνται εἰς φωνηντόληκτα καὶ συμφωνόληκτα: λύ-ω, χρέ-ω—χράφω, κόπτω (βλ. § 66).

Υποδιαιροῦνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηντόληκτα δήματα εἰς ἀσυναίρετα (κωλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω) καὶ εἰς συνηρημένα (τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρόω-ῶ);

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς ἀφωνόληκτα (ἄγ-ω, βλέπ-ω, πείθ-ω) καὶ εἰς ἐνοινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα (μέν-ω, ἀγγέλ-ω, καθαίρ-ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς δήματος τὸ δηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν δηματικῶν καταλήξεων. Πρβλ. δηματικὸν θέμα ταγ-, ἔξ οὗ τάσσω, ἔ-τασσ-on, τάξ-ω, ἔ-ταξ-a, τέ-ταξ-a, ἔ-τε-τάχ-ein, ταχ-θή-σομαι, ἔ-τάχ-θη, τέ-ταξ-tai κτλ.

γ') Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός

1. Αὔξησις

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ὁγμάτων εἰς τὴν δριστικὴν ἔχουν αὔξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ δροῖον ἔκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὔξησις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, συλλαβικὴ καὶ χρονική.

1) Συλλαβικὴν αὔξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ὁγμάτων, τῶν δροίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὔξησις ἐν εψιλούμενον, τὸ δροῖον προτάσσεται * τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ δροῖον σχηματίζεται ἔκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων :

πιστεύω — ἐ-πίστευ-on, ἐ-πίστευ-sa, ἐ-πεπιστεύ-keiv

δίπτω — ἔ-ρριπτ-on, ἔ-ρριψ-a, ἔ-ρριψ-εiv (§ 34, 1).

2) Χρόνικὴν αὔξησιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ὁγμάτων, τῶν δροίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὔξησις ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ δροῖον σχηματίζεται ἔκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν οὔξησιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ ἄ ε γίνεται η : ἀγοράζω, ἥγοραζον — ἐλπίζω, ἥλπιζον.

τὸ ο γίνεται ω : ὀδύρομαι, ὀδυρόμην.

τὸ ἕ γίνεται ἕ : ἵκετεύω, ἵκετενον

τὸ ς γίνεται ς : ὑβρίζω, ὑβριζον.

τὸ αι η ει γίνεται η : αἰσθάνομαι, ἥσθανόμην — εἰκάζω, ἥκαζον.

τὸ αυ η ευ γίνεται ην : αὐξάνω, ἥξανον, — ενδίσκω, ἥδρισκον.

τὸ οι γίνεται ω : οἰκτίζω, φάτιζον.

Σημείωσις 1. Τὸ ἀρκτικὸν ει γίνεται κατὰ τὴν αὔξησιν η προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ὁγμάτος είμι — ἡα η ἡειν καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ οἰδα (θ. εἰδ- —) — ἡδειν. Εἰς τὰ ἄλλα ὁγμάτα μένει : εἴκω — εἴκον· εἴργω — εἴργον· εἴρω — εἴρον.

Τὸ ἀρκτικὸν ἄ η φ, καίτοι είναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὔξησιν εἰς η η η κατ' ἀναλογίαν : ἀθλῶ ἥθλον, ἀργῶ ἥργον, ἄδω — ἥδον (δπως ἄγω — ἥγον, αἰτῶ — ἥτον).

Σημείωσις 2. Υπερσυντέλικοι ὁγμάτων, τῶν δροίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμὸν ε, δὲν ἔχουν αὔξησιν : ἐστράτευκα — ἐστρατεύκειν ἐξήτηκα — ἐξητήκειν.

* Τὸ ἐ δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὔξησεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε τότε.

2. Ἀναδιπλασιασμὸς

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἥτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμὸν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν).

“Ο ἀναδιπλασιασμὸς δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) ἔπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲν ἐκαπότιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμὸν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ δποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν σύμφωνον ἐκτὸς τοῦ ο, ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνα, ἐκ τῶν δποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνδινον ἥν γράπτει :

παιδεύω	— πε-παιδευ-κα	ἐ-πε-παιδεύ-κειν
θύω	— τε-θυ-κα	ἐ τε-θύ-κειν
	(θέ-θυ-κα)	(ἐ-θε θύ-κειν)
φυτεύω	— πε-φύτευ-κα	ἐ-πε-φυτεύ-κειν
	(φε-φύτευ-κα)	(ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	— κε-χόρευ-κα	ἐ-κε-χορεύ-κειν
	(κε-χόρευ-κα)	(ἐ-κε-χορεύκειν) (§ 37, 7)
κάμιω (θ. καητ-)	— κε-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	— πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	— δέ-δρα-κα	
γράφομαι	— γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην γε-γράψ-ομαι

2) ὅτι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνον δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμὸν τὰ ὄγκιατα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον διπλοῦν ἥ ἀπὸ ο ἥ ἀπὸ δύο σύμφωνα, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνδινον ἥ γράπτει, ἥ δσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία σύμφωνα :

ζητῶ	— ἐ-ζήτηκα	(δπως ἐ-ζήτησα)
δίπτω	— ἐ-δριφα	(δπως ἐ-δριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	— ἐ-σπαρκα	(δπως ἐ-σπειρα)
φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-)	— ἐ-φθαρκα	(δπως ἐ-φθειρα)
στρατεύω	— ἐ-στράτευκα	(δπως ἐ-στρατεύσα)

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμὸν τὰ ὄγκιατα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆν :

ἀδικῶ	— ἡδίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἐργμῶ	— ἥργμω-κα	(ὅπως ἥργμωσα)
δμολογῶ	— δμολόγη-κα	(ὅπως δμολόγησα)
αἰτῶ	— ἔτη-κα	(ὅπως ἔτησα)
οἰκῶ	— φκη-κα	(ὅπως φκησα).

3. Αὔξησις καὶ ἀναδιπλασιασμὸς τῶν συνθέτων ρημάτων

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα)* ὁρίματα ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετὰ τὴν πρόθεσιν:

εἰσ-πέμπω	— εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομφα
συν-οικῶ	— συν-φκουν	συν-φκηκα
(παρά-νομος)		
παρανομῶ	— παρ-ε-νόμουν	παρα-νε-νόμηκα
(ἔγ-κώμιον)		
ἔγκωμιάζω	— ἔν-ε-κωμίαζον	ἔγ-κε-κωμίακα
(ἐν χειρὶ τίθημι)		
ἔγχειρίζω	— ἔν-ε-χείριζον	ἔγ-κε-χείρικα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξησιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν εἰς τὴν ἀρχήν, ὃς ἐὰν ἴσται ἀπλὰ ὁρίματα:

(ἄδικος)	ἄδικῶ	— ἡδίκοντ	ἡδίκηκα
(δυσ-τυχῆς)	δυστυχῶ	— ἔ-δυστυχοντ	δε-δυστύχηκα
(μυθο-λόγος)	μυθολογῶ	— ἔ-μυθολόγοντ	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	— φκοδόμοντ	φκοδόμηκα.
εὐδοκεῖμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργειῶ	εὐεργέτον	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχον	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχοῦμην	εὐωχήθην.	

4. Ἀνωμαλίαι αὐξήσεως

§ 188. 1) Τὰ ὁρίματα βιούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὔξησιν κανονικῶς ἢ καὶ ἀνωμαλῶς ἢ (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δ. ἐμέλλω ἢ θέλω — ἥθελον).

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἔβουλόμην καὶ ἡβουλόμην — ἔβουλήθην καὶ ἡβουλήθην
 ἔδυνάμην καὶ ἡδυνάμην — ἔδυνήθην καὶ ἡδυνήθην
 ἔμελλον καὶ ἡμελλον.

2) Τὰ ὁήματα (*κατ*)άγνυμι, ὠνοῦμαι καὶ ὀθῶ, ἐνῷ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆς, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν ἐ: *κατ-έ-αξα, έ-ωνούμην, έ-ώθουν.*

3) Τὰ ὁήματα ἔθιζω, ἐλίττω, ἐλκω, ἔπομαι, (*περι*)έπω, ἔργαζομαι, ἔρπω, ἔστιω, ἔχω καὶ ἔώ κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν ε δχι εἰς η ἀλλὰ εἰς ει: *εἴθιζον, εἴλιττον, εἴλκον, είπόμην, περι-εἶπον, εἴργαζόμην, εἴρπον, είστιων, εἴχον, εἴων.*

Σημείωση: Τοῦ δ. ἔργαζομαι διαφέρει από τὸ παρατατικὸν καὶ διαφέρει από τὸ παρατατικὸν καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν: *ἡργαζόμην, ἡργασάμην.*

4) Τὸ ὁῆμα ἀν-οίγω εἰς πάντας τὸν παραγομένους χρόνους, τὸ δ. ὁρῶ εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸ δ. ἀλίσκομαι εἰς τὸν ἀρχιστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν διμοῦ: *ἀν-έφγον, ἀν-έφεξα, ἔδρων, ἔσταλων.*

5) Τὸ ὁῆμα ἔօρταξω κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει δχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆς ἐ ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ ο: *ἔώρταζον* ἔώρτασα.

Σημείωση: Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλίαι τῆς αὔξησεως εἰναι φαινομενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις· π.χ. τὸ ὁῆμα ἔργαζομαι ἀρχῆθεν ἡτο *Fεργάζομαι* καὶ τὸ ὁῆμα ἔχω ἀρχῆθεν ἡτο *σέχω*, δι παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἡτο κανονικῶς ἔ-Γεργαζόμην, ἔ-σεχον, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προηλθον οἱ τύποι ἔεργαζόμην, ἔεχον καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ εε εἰς ει προηλθον τέλος οἱ τύποι *είργαζόμην, είχον* (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι *ἔώρταζον, ᔍώρτασα* προηλθον ἐκ παλαιοτέρων κανονικῶν τύπων *ἡρόταζον, ἡρότασα* δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ομοίως δὲ ἐκ τῶν παλαιοτέρων τύπων *ἀν-ήΦοιγον, ἡΦόρων* (μὲ *Ισχυροτέρων* συλλαβικὴν αὔξησιν ή) προηλθον οἱ τύποι *ἀν-έφγον, ἔώρων* (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον ὁρῶ) (βλ. § 32, 4).

6) Ἐκ τῶν συνθέτων ἡ παρασυνθέτων ὁημάτων:

α) τὰ ὁήματα ἀμφι-έννυμι, ἔγγυω (ἐκ τῆς λ. ἔγ-γύη), ἔμπεδω (ἐκ τῆς λ. ἔμ-πεδος), ἔναντιοῦμαι (ἐκ τῆς λ. ἔν-αντίος), ἔπ-είγω, ἔπ-ίσταιμαι καὶ καθ-έζομαι ἔχουν τὴν αὔξησιν δλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὥσαν νὰ ἥσαν ἀπλά: *ἥμιφιέννυν, ἥγγύων, ἥμπεδον, ἥγαντιούμην, ἥπειγων, ἥπιστάμην, ἔκαθεζόμην*.

β') τὰ δήματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκ-κλησία), καθ-εύδω, κάθ-ημαι καὶ καθ-ίζω διφοροῦνται, οἵτοι ἔχουν τὴν αὐξησιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : ἡκ-κλησίαζον καὶ ἐξ-εκλησίαζον, ἐκάθευδον καὶ καθ-ηῦδον, ἐκαθήμην καὶ καθ-ήμην, ἐκάθιζον, ἐκάθισα καὶ καθ-ῖσα·

γ') τὰ δήματα ἀν-έχομαι, ἀμφι-σβήτω (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), ἐν-οχλῶ καὶ (ἐπ)αν-օρθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, οἵτοι ἡν-ειχόμην, ἡμιφ-εσβήτοντο, ἡν-ώχλουν, (ἐπ)ην-ώρθοντο.

5. Ἀνωμαλίαι ἀναδιπλασιασμοῦ

§ 189. 1) Τὰ δ. γιγνώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἴδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ δ. ιτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἴδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : ἔγρωκα (θ. γνω-), ἔγνωρικα (θ. γνωριδ-) — κέκτημαι (θ. κτα-), μέμνημαι (θ. μνη-), πέπτωκα (θ. πτω-)·

2) τὰ δ. ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐστιῶ καὶ ἐῶ καὶ τὸ δ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν αὐξησιν των : εἴθικα, εἴλκυκα, εἴργασμαι, εἴστικα, εἴσκα, (ἀν)έρχα, (ἀν)έφηγμαι, (ἀν)εφέξεται (βλ. § 188, 3 καὶ 4).

3) τὰ δ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, ὁρῶ, ώθοῦμαι καὶ ώνοῦμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ε, ἀν καὶ ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν : (κατ)έαγα, ἔάλωκα, ἔόρακα (καὶ ἔώρακα), ἔωσμαι, ἔώνημαι·

4) τὰ δ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει : εἴληφα, εἴληχα, εἴρηκα (θ. Φερ-, Φερε-), (συν)είλοχα, (δι)είλεγμαι.

‘Ομοίως εἴωθα (= συνηθίζω), εἴμαρται (= εἶναι πεπρωμένον) τῶν ἀχρήστων εἰς τὸν ἐνεστῶτα δημάτων ἔθω (θ. Φεθ-, Φηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὄφείλονται εἰς φθογγικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν, πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ δήματα, τῶν δποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἔκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ. ‘Ο τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμὸς καλεῖται Ἀττικός (πρβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλ-ήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
δμυνμι	(θ. δμο-)	δμ-άμο-κα
(ἀπ)όλλημι	(θ. ὀλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὀλ-)	(ἀπ)όλ-ωλ-α
δρύντω	(θ. ὀρυχ-)	ὀρ-ώρωνχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνροχ-α
ἔγειρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἔγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγρ-ήγορ-μαι (μὲν ἐπανάληψιν ὅχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἔγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημείωσις 1. Ἐκ τῶν ὁμοίων τούτων αὔξησιν (χρονικήν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουν ἀπὸ αὗτοῦ :

ἀκήκοα	—	ἠκηκόειν
δμωμοκα	—	δμωμόκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουν αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα	—	ἐληλάκειν
ἐλήλυθα	—	ἐληλύθειν

Σημείωσις 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ὁμοιατικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινα ὁμήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἡ παραγώγων λέξεων ἔχει αὐτῶν : ἄγω, ἥγ-αγ-ον (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), φέρω (θ. ἐνεκ-), ἥγ-εγκ-ον (ἐκ τοῦ ἐν-ένεκ-ον, ἔν-ενκ-ον' βλ. § 32, 6) — ἀγωγή (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ή), ἔδωδὴ (ἐκ τοῦ ἔδ-εδ-ή) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοηθητικὸν ὅντα εἰμί (= εῖμαι)

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ὁμοίωτος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ὅντα εἰμήν ὡς βοηθητικόν. (Πρόβλ. τῆς νέας γλώσσης : ἔχω γράψει — εἶχα γράψει — εἴμαι γραμμένος — ἥμουν γραμμένος).

§ 192. Τὸ ὅντα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἷς δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἔνεστ. εἰμί, παρατ. ἥγ (= ἥμην), μέλλ. ἔσομαι (= θὰ εἴμαι), ἀρ. ἔγενόμην (= ὑπῆρχε ἢ ἔγινα), προμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνει), ὑπερσ. ἔγεγόνειν (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνει). Ἐκ τούτων ὡς βοηθη-

τικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἔημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ δποῖοι κλίνονται ὡς ἔξῆς:

Οριστική	Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
εἰ-μὶ	Ἔ-ην	Ὥ	εἴη-ν
εἰ	ῆ-σθα	ῆς	εἴη-ς
ἐσ-τὶ(ν)	ῆν	ῆ	εἴη
ἐσ-μὲν	ῆ-μεν	ῷ-μεν	εἴη-μεν ἢ εἰ-μεν
ἐσ-τὲ	ῆ-τε (Διοτε)	ῆ-τε	εἴη-τε ἢ εἰ-τε
εἰ-σὶ(ν)	ῆ-σαν	ῷ-σι(ν)	εἴη-σαν ἢ εἰ-εν
ἐσ-τὸν	ῆσ-τον	ῆτον	εἴη-τον ἢ εἰ-τον
ἐσ-τὴν	ῆσ-τὴν	ῆτὴν	εἴη-τὴν ἢ εἰ-τὴν

Απαρέμφ.: εἰναι. Μετοχή: ὅν (ὄντ-ος), ούσα (ούσης), ὅν (ὄντ-ος)

Μέλλων
Οριστική : ἐσομαι, ἐσῃ, (ἢ ἔσει), ἐσται — ἐσόμεθα, ἐσεσθε, ἐσονται
Εὐκτική : ἐσοίμην, ἐσοιο, ἐσοιτο — ἐσοίμεθα, ἐσοισθε, ἐσοιντο
Απαρέμφατον : ἐσεσθαι
Μετοχή : ἐσόμενος, ἐσομένη, ἐσόμενον.

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος (ἐστὶ) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἐστι):

1) ὅταν ἔχῃ τὴν σημασίαν τοῦ πάροχει ἢ τοῦ εἰναι δυνατόν: ἐστι θεὸς — ἐστι λαβεῖν·

2) ὅταν εὑρίσκεται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (= τοῦτο), ἀλλ' (= ἀλλά), εἰ, καὶ, οὐκ: τοῦτ' ἐστι, οὐδὲ ἐστι·

3) ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως: ἐστι τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἔγκλισεων καὶ τῶν χρόνων
τῶν ρήμάτων

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ρήμάτων

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ρήμάτων περιλαμβάνει :

1) ὁνήματα βαρύτονα, ἥτοι ὁνήματα τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ω ἀτονον (§ 17, 6): λύω, πείθω·

2) ὁνήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἥτοι ὁνήματα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ω περισπώμενον: τιμῶ, ποιῶ (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

	'Οριστική		
	Χρόνοι άρχτικοι	Χρόνοι παραγόμενοι	'Υποτακτική
'Ενεργώς Παραγόμενος	λῦ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι (ν)	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε (ν) ἔ-λυ-ομεν ἔ-λυ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἵνα) λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν λύ-ητε λύ-ωσι (ν)
Mέλλων	λῦ'-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι (ν)		
'Αρχιστος α'		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε (ν) ἔ-λυ-σαμεν ἔ-λυ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἵνα) λύ-σω λύ-σης λύ-σῃ λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι (ν)
Παρακείμενος Υπερσυνέλληκος	λε-λύ-κα λε-λυ-κας λε-λυ-κε (ν) λε-λυ-καμεν λε-λυ-κατε λε-λυ-κασι (ν)	ἐ-λε-λύ'-κειν ¹ ἐ-λε-λύ-κεις ἐ-λε-λύ-κει ἐ-λε-λύ-κειν ² ἐ-λε-λύ-κετε ἐ-λε-λύ-κεσαν	(ἵνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κης λε-λύ-κη πτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκώς ὁ, ἥς, ἥ, λελυκότες ὡμεν, ἥτε, ὥσι (ν)
Tert. Mέλλων	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Άρχαιότεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κη, ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κει (ν).
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-καμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

ένεργητικής φωνής (§ 173, 1)

Εύκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
(εῖθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	λῦ-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ⁵ ή λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λῦ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λῦ-σον (λύσοντος)
(εῖθε) λύ-σαιμι λύ-σαις ή λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ή λύ-σειε (ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ή λύ-σειαν	λῦ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ή λυ-σάτωσαν	λῦ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λῦ-σαν (λύσαντος)
(εῖθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκώς εἴην, εἴης, εἴη λελυκότες εἴημεν ή εἴμεν, εἴητε ή εἴτε, εἴησαν ή εἴεν,	— λελυκώς ἴσθι — λελυκότες ἴστε — λελυκώς ἴστω	λελυ-κέναι λελυ-κώς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κὸς (λελυ-κότος)
(ὅτι) λελυκώς ἔσοιμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ⁶ λελυκότες ἔσοιμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο		λελυκώς ἴσεσθια λελυκώς ἔσόμενος λελυκότες ἔσόμενοι

3. "Η εὐκτική τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχετική.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀο. α', οἱ δόποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειε, -ειαν, λέγονται ΑΙΟΛΙΚΟΙ καὶ εἰναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ δόποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἰναι εὐχρηστότεροι τῶν τόπων, οἱ δόποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής

	*Οριστική		*Υποτακτική
	Χρόνοι ἀρχικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
*Ἐνεστὸς Παρατακτικός	λῦ'-ουμαι λύ-ῃ (ḥ λύ-ει) λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λῦ-όμην ἐ-λύ-ον ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-ῃ λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Μέσος μέλλων	λῦ'-σομαι λύ-σῃ (ḥ λύ-σει) λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος Ἄριστος α'		ἐ-λῦ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύ-σαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-σῃ λύ-σηται λυ-σώμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
*Παρακαλέμενος *Υπερσυντέλεικος	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λῦ'-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυ-σθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ὡς λελυμένος ḥς λελυμένος ḥ λελυμένοι ὡμεν λιλυμένοι ḥτε λελυμένοι ὡσι (ν)
Τετα. Μέλλων	λε-λύ-σομαι ḥ λελυμένος ἔσομαι λε λύ-σῃ (ḥ-σει) » ἔσει λε λύ-σεται » ἔσται λε-λυ-σόμεθα ḥ λελυμένοι ἔσόμεθα λε-λύ-σεσθε » ἔσεσθε λε-λύ-σονται » ἔσονται		

*'Αντὶ τῶν εἰς -ῃ παλαιοτέρων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι είναι οἱ εἰς -ει. Οὕτω δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δεύτερα ἐνικὰ τοῦ βούλομαι, οἴομαι καὶ ὅψομαι' (βούλει, οἴει, ὅψει).

§ 173, 2) μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). Λόνομαι = λύω τὸν ἑαυτόν μου.

Ε ύ κ τ ι κ ή	Προστακτική	Απαραίμφατον Μετοχή
(εἴθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οιμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	λύ-ον λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(δτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		λύ-σεσθαι λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἴθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	λύ-σαι λυ-σάσθω — λύ-σασθε λυ-σάσθων* λυ-σάσθωσαν	λύ-σασθαι λυ-σάμενος λυ-σαιμένη λυ-σάμενον
(εἴθε) λελυμένος εἴην λελυμένος εἴης λελυμένος εἴη λελυμένοι εἴημεν ή εἴμεν λελυμένοι εἴητε ή εἴτε λελυμένοι εἴησαν ή εἴεν	— λε-λυ-σο λε-λύ-σθω — λε-λυ-σθε λε-λύ-σθων* λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
λε-λυ-σοίμην ή λελυμένος ἔσοιίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ή λελυμένοι ἔσοιίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο		λε-λύ-σεσθαι ή λε-λυ-μένος ἔσεσθαι λε- λυ-σόμενος, -η, -ον, ή λελυμένος ἔσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἔσόμενοι, -αι, -α

* Οι εἰς -σθων τύποι είναι παλαιότεροι και συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής

	Οριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρχιτοκοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἐνεστώς Παρατατικός	λύ'-ομαι λύ-η (ḥ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Παθ. Μέλλων α'	λυ-θή-σομαι λυ-θή-σῃ (ḥ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθ. Ἀόριστος α'		ἐ-λύ'-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ^ι
Παρακείμενος Υπερσυντάκτικος	λέ-λύ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ὡς λυ ^{ης} κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			
Τετελ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-σῃ (ḥ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως			

1. Οἱ τύποι οὗτοι προσήλθον διὰ συναιτέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

(§ 173, 2), παθητικής διαθέσεως (§ 171, 3). Λύομαι = λύομαι ὑπὸ ἄλλου.

Ε ύ κ τ ι κ ḥ	Προστακτική	*Απαρέμφατον Μετοχὴ
(εἴθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. δπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι
(εἴθε) λυ-θείην ² λυ-θείης λυ-θείη λυ-θείημεν ³ λυ-θεῖμεν λυ-θείητε ³ λυ-θεῖτε λυ-θείησαν ³ λυ-θεῖεν ³	λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ³ λυ-θή-τωσαν	λυ-θηναι λυ-θεὶς (λυ-θέντος) λυ-θεῖσα (λυ-θείσης) λυ-θὲν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἴθε) λελυμένος εἴην εἴης εἴη κτλ. δπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ.		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, ον κτλ.
δπως τῆς μέσης διαθέσεως		

2. Ἐκ τῶν τύπων λυ-θε-ίη-ν, λυ-θε-ίη-ς, λυ-θε-ίη, λυ-θε-ίη-μεν ³ λυ-θε-ί-μεν κ.τ.λ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθεῖμεν, λυθεῖτε, λυθεῖεν εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθείημεν, λυθείητε, λυθείησαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ντ-ς, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θέ-ντ-ι (βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γενικαὶ παρατηρήσεις

εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων

§ 197. Τὰ δόγματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ δόγματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀρίστου: λύομαι (=λύω τὸν ἔαυτόν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), ἐλυόμην, λέλυμαι, ἐλελύμην, λελύσομαι ἀλλά: λύσομαι (=θὰ λύσω τὸν ἔαυτόν μου), λυθήσομαι (=θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), ἐλυσάμην (=ἐλυσα τὸν ἔαυτόν μου), ἐλύθην (=ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου)

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἴναι αἱ ἔδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος: λύσ-ω (λύ-ω), λύσ-ομαι, λυθήσ-ομαι, λελύσ-ομαι (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ χρονικὸς χαρακτῆρας αὐτοῦ σ: (λύ-ω) λύ-σ-ω, (λύ-ομαι) λύ-σ-ομαι, λελύ-σ-ομαι.

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ πρόσφυμα θη καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτῆρας σ πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) λυ-θή-σ-ομαι.

§ 199. Χρονικὸν χαρακτῆρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος α': ἐλυ-σ-α, ἐλυ-σ-άμην.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλείστων δημάτων σχηματίζεται εἰς -κα, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς -κειν, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηντολήκτων, τῶν ὅδοντικολήκτων καὶ τῶν ἐνοινολήκτων ἢ ὑγροιολήκτων δημάτων ἔχει χρονικὸν χαρακτῆρα κ: (λύ-ω) λέλυ-κ-α, ἐλελύ-κ-ειν, (πείθω, θ. πειθ-) πέπει-κ-α, (φαίνω, θ. φαν-) πέφαγ-κ-α, (καθαίρω, θ. καθαρ-) κεκάθαρ-κ-α.

§ 201. Τὸ ο καὶ τὸ ε, ἀπὸ τὰ δοποῖα ἀρχίζουν πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς

τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχήν, λέγονται θεματικὰ φωνήντα τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σημείωσις. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆν οὐ πάρχει πρὸ τοῦ μὴ τοῦ νὴ πρὸ φωνήντος: λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ο-ν, λύ-ο-ι μεν· τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆν εἰς πάρχει πρὸ τοῦ σὴ τ: λύ-ε-σθε, λύ-ε-ται·

Τύποι οἱοι λένονται λέγονται, κτλ. προηλθόν ἐκ παλαιοτέρων τύπων λένονται, λέγονται, οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν εἴς ἀρχικῶν τύπων λένονται, λέγονται. (Βλ. § 32,6 καὶ § 37,5).

*Ομοίως τύποι οἱοι δὲ λένηκασι, γεγοάρφασι κτλ. προηλθόν ἐκ παλαιοτέρων τύπων λένηκανται — λένηκανται, γεγοάρφανται — γεγοάρφανται. (Βλ. § 37,5).

Τύποι δὲ οἱοι οἱ τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ μέσου ἢ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος κτλ. λέη (= λένεσαι), λέγη (= λέγεσαι) κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων λέναι, λέγαι, οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν εἴς ἀρχικῶν τύπων λένεσαι, λέγεσαι (Βλ. § 33,3 καὶ ὑποσημ. * τῆς σελ. 101).

*Ομοίως τύποι οἱοι ἐλύσων, ἐλέγον κτλ. ἐλύσω, ἐτάξω κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων ἐλύ-θο, ἐλέγ-θο κτλ., ἐλύσ-αο, ἐτάξ-αο κτλ. οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν εἴς ἀρχικῶν τύπων ἐλύ-θο, ἐλέγ-θο κτλ. ἐλύσ-αο, ἐτάξ-αο κτλ. (Βλ. § 33,3).

*Ομοίως προηλθόν τύποι τῆς ἐντακτικῆς οἱοι λένοι, παιδεύσαιο κττ. εἴς ἀρχικῶν τύπων λέν-οισο, παιδεύ-σαιο κτλ. (Βλ. § 33,3)

*Ομοίως προηλθόν τύποι προστακτικῆς λένου, παιδεύου κττ. ἐκ παλαιοτέρων τύπων λέν-θο, παιδεύ-θο κτλ., οἱ δόποιοι πάλιν προηλθόν εἴς ἀρχικῶν τύπων λέν-θο, παιδεύ-θο κτλ. (Βλ. § 33,3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτον τύποι οἱοι λένειν, λέγειν κτλ. προηλθόν διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων λέν-ε-ν, λέγ-ε-ν κτλ., ητοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτον -ειν προηλθεν εἴς τῆς -εν.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήντα ω καὶ η (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήντα ο καὶ ε τῆς δριστικῆς): λύ-ω-μεν, (λύ-ο-μεν), λύ-η-σθε, (λύ-ε-σθε).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀδριστος α' εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ δὲ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν δριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆν α: ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-ι-μεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ι-ντο, λελύκ-α-μεν.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν δριστικὴν εἰς μὲν

τὸν ἔνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆν εἰ, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) εἰ : ἐλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ε-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελύκ-έ-την).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικήν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (λελύκω, λελύκοιμι, λελυνέτω)¹ συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχήν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δήματος εἰμί : λελυκώς ὁ, λελυκώς εἰην, λελυκώς ἔστω.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχήν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δήματος εἰμὶ (λελυμένος ὁ, λελυμένος εἰην), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς : λέλυσο ἢ λελυμένος *νσθι*.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακείμενου καὶ ὑπερσυντελίκου, οἵ δποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ : λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα θη, τὸ δποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήντος ι καὶ πρὸ τοῦ ντ πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται θε : ἐλύ-θη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖ-μεν, λυ-θέ-ντων. (βλ. § 32,6 καὶ § 198,2).

2) Τὸ πρόσφυμα θη εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικὰ) καταλήξεις -θῶ, -θῆς, -θῆ κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις -θῆναι προηλθε διὰ συναιρέσεως ἐκ τοῦ -θηνέναι : (λυ-θη-έναι) λυ-θῆναι.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήντα ιη ἢ ἀπλοῦν ι, τὰ δποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆν, (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆν ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ θέματος : λυ-θε-ίη-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύσ-α-ι-μεν, λύσ-α-ι-ντο.

σ') Ὁ δυῖκός ἀριθμὸς τῶν ρημάτων

§ 209. Τοῦ δυῖκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἑμάτων ἐν γένει ἰδιαίτεραι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἔξῆς:

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικοὺς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -τον, -τον: λύ-ε-τον, λύ-ε-τον — λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον, — λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον λύ-η-τον, λύ-η-τον, — λύσ-η-τον — λύσ-η-τον, (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον).

β') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἥ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος) -τον, την: ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την, ἐλύσ-α-τον, — ἐλύσ-ά-την, — ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την λύ-οι-τον, λυ-οι-την — λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την — λύσ-αι-τον, λυσ-αι-την — (λελύκ-οι-τον, λελυκ-οι-την).

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) τον, -των: λύ-ε-τον, λύ-ε-των: λύσ-α-τον, λυσ-ά-των, — (λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των).

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἔξαιρέσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικοὺς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθον: λύ-ε-σθον λύ-ε-σθον — λύσ-ε-σθον — λυθήσ-ε-σθον — λυθήσ-ε-σθον λέλυ-σθον, λέλυ-σθον — λελύ-ε-σθον, λελύ-ε-σθον λύ-η-σθον, λύ-η-σθον — λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον.

β') τῆς δριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἥ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθην: ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην — ἐλύσ-α-σθον, ἐλυσ-α-σθην — ἐλέ-λυ-σθον, ἐλελύ-σθην λύ-οι-σθον, λυ-οι-σθην — λύσ-οι-σθον, λυσ-οι-σθην λύσ-αι-σθον, λυσ-αι-σθην — λυθήσ-οι-σθον, λυθησ-οι-σθην.

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος) -σθον, -σθων: λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθων — λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων — λέλυ-σθον, λελύ-σθων.

Σημείωσις. Τοῦ δυῖκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις είναι αἱ τοῦ δυῖκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος): ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την — λυθή-τον, λυθητή-την — λυθητή-τον, λυθητή-την ἥ λυθητή-την — λυθητή-τον λυθητή-των.

ζ') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων δλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ δηματικὸν θέμα ὀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ δηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἦτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** δήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ δηματικόν των θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω**: (θ. κοπ-) **κόπτ-τ-ω**, (θ. βλαβ-, βλάβ-τ-ω) **βλάπτω**, (θ. κρυψ-, κρύψτ-ω) **κρύπτω** (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **όδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ δηματικόν των θέμα τὸ πρόσφυμα **ϳ** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικολήκτων δσα **ἔχουν** χαρακτῆρα θ ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα **τ** εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-ϳω) **φυλάττω** ἢ **φυλάσσω**

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-ϳω) **ἀλλάττω** ἢ **ἀλλάσσω**

(θ. ταραχ-, ταραχ-ϳω) **ταράττω** ἢ **ταράσσω**

(θ. ἀρμοτ-, ἀρμότ-ϳω) **ἀρμόττω** ἢ **ἀρμόσσω**

(θ. πυρετ-, πυρετ-ϳω) **πυρέττω** ἢ **πυρέσσω** (βλ. § 36, 4, γ').

β') τῶν ὀδοντικολήκτων δσα **ἔχουν** χαρακτῆρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**. Π. χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-ϳω) **ἐλπίζω**

(θ. ὅδ-, ὅδ-ϳω) **ὅζω**

(θ. παιδ-, παιδ-ϳω) **παίζω**

Σημείωσις. Ἐνεστῶτα εἰς **-ζω** σχηματίζουν καὶ μερικὰ δήματα οὐρανικόληκτα, τὰ δποῖα σημαίνουν συνήθως ἥχον. Π. χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-ϳω) **οἰμάζω**

(θ. στεναγ-, στενάγ-ϳω) **στενάζω**

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-ϳω) **ἀλαλάζω**

(θ. κράγ-, κράγ-ϳω) **κράζω**

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-ϳω) **ὀλολύζω**.

β') Οι άλλοι χρόνοι

§ 211. Τῶν ὁδοντικολήπτων ὅημάτων

1) ὁ μέλλων δὲνεργητικὸς λήγει εἰς -σω καὶ δὲνέσος εἰς -σομαι, δὲόριστος α' δὲνεργητικὸς λήγει εἰς -σα καὶ δὲνέσος εἰς -σάμην, δπως καὶ τῶν φωνητολήπτων ὅημάτων: (θ. πειθ-) πεί-σω (ἐκ τοῦ (πείθ-σω), πείσομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σιμαι) — (θ. σπενδ-) σπείσω (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), σπείσομαι (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-) ἔγύμνα-σα (ἐκ τοῦ ἔγύμναδ-σα), ἔγυμνασάμην (ἐκ τοῦ ἔγυμναδ-σάμην)* (βλ. § 198 κ.ξ.).

Άλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὁδοντικόληπτα εἰς -ίζω, δσα ἔχουν χαρακτῆρα δ, σχηματίζουν τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς -ιῶ, -ιοῦμαι (κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρμένα δήματα). Οὕτω κτίζω — κτίσω, σχίζω — σχίσω, ἀλλὰ κομίζω (θ. κομιδ-), κομιῶ (κομιεῖς, κομιεῖ), κομιοῦμαι (κομιεῖ, κομιεῖται).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄστιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα δήματα ἔχει καὶ τὸ δῆμα βιβάζω: βιβώ, βιβᾶς, βιβᾶται.

2) δὲνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -κα καὶ δὲνπερσυντέλικος εἰς -κειν: (θ. κομιδ-), κεκόμι-κα, ἐκεκομί-κειν (βλ. § 200).

3) δὲ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -σθήσομαι καὶ δὲ παθητικὸς ἀδόριστος α' εἰς -σθην: (θ. ψευδ-) ψευσθήσομαι (ἐκ τοῦ ψευδ-σθήσομαι), ἐψεύσθην (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) — (θ. ἀρμοτ-) ἡρμόσθην (ἐκ τοῦ ἡρμότ-θην)* (βλ. § 37,4).

4) δὲ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -σμαι καὶ δὲνπερσυντέλικος εἰς -σμην: (θ. πειθ-) πέπεισμαι (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), ἐπεπείσμην (ἐκ τοῦ ἐπεπείθ-μην) — θ. κομιδ-) κεκόμισμαι (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), ἐκεκομίσμην (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήπτων ὅημάτων

1) δὲ μέλλων δὲνεργητικὸς λήγει εἰς -ξω καὶ δὲνέσος εἰς -ξομαι, δὲόριστος α' δὲνεργητικὸς εἰς -ξα καὶ δὲνέσος εἰς -ξάμην: (θ. φύλακ-) φυλάξω, ἐφύλαξα (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σι) — (θ. ταγ-) τάξομαι, ἐταξάμην (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην)* (βλ. § 36,1).

2) δὲνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -χα καὶ δὲνπερσυντέλικος εἰς -χειν, (ἥτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους δὲ οὐρανικὸς χαρακτὴρ τοῦ

ὅμιματικοῦ θέματος, ἐὰν εἴναι ψιλὸν ή μέσον, τρέπεται εἰς δασὺ: (θ. κηρυκ-) κεκήρυχα, ἐκεκηρύχειν — (θ. ταγ-), τέταχα ἐτετάχειν·

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -χθήσομαι καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς -χθην: (θ. πλεκ-) πλεχθήσομαι ἐπλέχθην (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἄγ-) ἄχθησομαι, ἥχθην (ἐκ τοῦ ἄγ-θήσομαι κτλ.)· (βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -γμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -γμην: (θ. πλεκ-) πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπε-πλέκ-μην) — (θ. ταραχ-) τετάραγμαι, ἐτεταράγμην (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην)· (βλ. § 37,2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων δημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ψω καὶ ὁ μέσος εἰς -ψουμαι, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -ψα καὶ ὁ μέσος εἰς -ψάμην: (θ. κοπ-) κόψω, ἔκοψα (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-) τρίψομαι, ἐτριψάμην (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-) γράψομαι, ἐγραφάμην (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην)· (βλ. § 36,2).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -φα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -φειν (ἥτοι εἰς τὸν χρόνον τούτους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτὴρ τοῦ δηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἴναι ψιλὸν ή μέσον, τρέπεται εἰς δασὺ): (θ. κοπ-) κένοφα, ἐκεκόφειν — (θ. τριβ-) τέτριφα, ἐτετρίφειν· (πρβλ. § 212,2).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς -φθήσομαι καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' λήγει εἰς -φθην: (θ. πεμπ-) πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-), καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην)· (βλ. § 37, 1).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς -μμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -μμην: (θ. κοπ-) κένομμαι, ἐκεκόμμην (ἐκ τοῦ κένοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-) τέτριμμαι, ἐτετρίμμην (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-) γέγραμμαι, ἐγέγραμμην (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.)· (βλ. § 37,3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων δημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ δηματικοῦ θέματος ε, ἀντὶ τοῦ ε τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν ο: κλέπτω (θ. κλεπ-), κένλοφα, ἐκεκλόφειν — τρέπω (θ. τρεπ-), τέτροφα, ἐτετρόφειν — φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα, ἐνηνόχειν (βλ. § 190).

2) τὰ δῆματα στρέφω, τρέπω καὶ τρέψω εἰς τὸ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντελικὸν ἀντὶ τοῦ εἰς τοῦ δῆματικοῦ θέματος ἔχον τὸ (βραχὺ): (θ. στρεφ-) ἐστραμμαὶ ἐστράμμην — (θ. τρεπ-), τέτραμμαὶ, ἐτετράμμην — (θ. θρεφ-), τέθραμμαὶ, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως
μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἀφωνολήκτων δημάτων

Όριστικὴ		Προστακτικὴ	*Απαρέμφατον Μετοχὴ
ἔψευσ-μαι	ἔψεύσ-μην	—	ἔψευ-σθαι
ἔψευ-σαι	ἔψευ-σο	ἔψευ-σο	
ἔψευσ-ται	ἔψευσ-το	ἔψευ-σθω	
ἔψευσ-μεθα	ἔψευσ-μεθα	—	ἔψευσ-μένος
ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευ-σθε	ἔψευσ-μένη
ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψευσμένοι ἦσαν	ἔψευ-σθων	ἔψευσ-μένον
πέπραγ-μαι	πέπερπάγ-μην	—	
πέπραξαι	πέπέρπαξο	πέπραξο	πεπρᾶχ-θαι
πέπρακ-ται	πέπέρπρακ-το	πέπραχ-	
πεπράγ-μεθα	πέπερπάγ-μεθα	—	πεπραγ-μένος
πέπραχ-θε	πέπέρπραχ-θε	πέπραχ-θε	πεπραγ-μένη
πεπραγμένοι εἰσὶ	πεπραγμένοι ἦσαν	πεπράχ-θων	πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι	γέγεγράμ-μην	—	
γέγραψαι	γέγεγραψο	γέγραψο	γεγράφ-θαι
γέγραπ-ται	γέγεγραπ-το	γέγραφ-	
γεγράμ-μεθα	γέγεγράμ-μεθα	—	γεγραμ-μένος
γέγραφ-θε	γέγεγραφ-θε	γέγραφ-θε	γεγραμ-μένη
γεγραμμένοι εἰσὶ	γεγραμμένοι ἦσαν	γεγράφ-θων	γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33,5)

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων δημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γένους πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου εἶναι σπανιότατοι, ως τετάχαται (= τεταγμένοι εἰσὶ), γεγράφαται (= γεγραμμένοι εἰσὶ), ἐφθάραται (= ἐφθαρμένοι εἰσὶ), ἐτετάχατο (= τεταγμένοι ἦσαν).

η') Σχηματισμός τῶν χρόνων
 τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων
 α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων πολὺ δίλγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ρήματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς δέρ-ω, μέρν-ω, νέμυ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ρήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ρήματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸν προσετέθη τὸ πρόσφυμα j. Οὕτω

1) τῶν ρήμάτων, τὰ δόποια ἔχουν χαρακτῆρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ:

(θ. βαλ-, βαλ-*j*ω) βάλλω

(θ. ἀγγελ-, ἀγγελ-*j*ω) ἀγγέλω (βλ. § 36,4, α').

2) τῶν ρήμάτων, τὰ δόποια ἔχουν χαρακτῆρα ν ἢ ρ, τὸ θέμα, τὸ δόποιον ἀρχῆθεν ἔλληγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ιν, -ιρ -ύν, -ύρ, μετεσχηματισθη εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ λήγει εἰς -αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ιν, -ιρ, -ύν, -ύρ.

(θ. ὑφαν-, ὑφάν-*j*ω) ὑφαίνω

(θ. καθαρ-, καθάρ-*j*ω) καθαίρω

(θ. κτεν-, κτέν-*j*ω) κτείνω

(θ. σπερ-, σπέρ-*j*ω) σπείρω

(θ. κρίν-, κρίν-*j*ω) κριτήνω

(θ. οἰκτίρ-ρ-, οἰκτίρ-ρ-*j*ω) οἰκτίρρω

(θ. πλύν-, πλύν-*j*ω) πλυτήνω

(θ. σύρ-, σύρ-*j*ω) συτήρω (βλ. § 35 καὶ 36, 4, β).

Σημείωσις. Τὸ ρῆμα δφείλω προϊῆθεν ἐκ παλαιοτέρου τύπου δφέίλω, δ ὁποῖος πάλιν προϊῆθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου δφέίλων (πρβλ. § 36,3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ρήμάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ (συνηρημένος) -ῶ, -οῦμαι (ἦτοι κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ρήματα) :

<i>νέμω</i>	(θ. <i>νεμ-</i>)	<i>νεμέω</i>	<i>νεμᾶ</i> (<i>νεμέομαι</i>) <i>νεμοῦμαι</i>
<i>μένω</i>	(θ. <i>μεν-</i>)	<i>μενέω</i>	<i>μενῶ</i>
<i>ἀγγέλλω</i>	(θ. <i>ἀγγελ-</i>)	<i>ἀγγελέω</i>	<i>ἀγγελῶ</i>
<i>καθαίρω</i>	(θ. <i>καθαρ-</i>)	<i>καθαρέω</i>	<i>καθαρῶ</i>
<i>κτείνω</i>	(θ. <i>κτεν-</i>)	<i>κτενέω</i>	<i>κτενῶ</i> .

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς -α, -άμην, μὲν ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὅμηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆν, ἥτοι μὲν ἔκτασιν τοῦ ἡ εἰς η (ἡ κατόπιν ε ἡ ι ἡ ο εἰς α), τοῦ σ εἰς ει, τοῦ τη̄ ι η̄ υ εἰς ι η̄ υ :

<i>ὑφαίνω</i>	(θ. <i>ὑφάν-</i>)	<i>ὑφην-α</i>	<i>ὑφην-άμην</i>
<i>λεαίνω</i>	(θ. <i>λεάν-</i>)	<i>ἔλεᾶν-α</i>	(λεᾶναι)
<i>μιαίνω</i>	(θ. <i>μιάν-</i>)	<i>ἔμιάν-α</i>	(μιάναι)
<i>μαραίνω</i>	(θ. <i>μαράν-</i>)	<i>ἔμαράν-α</i>	(μιράναι)
<i>καθαίρω</i>	(θ. <i>καθάρ-</i>)	<i>ἔκαθάρ-α</i>	<i>ἔκαθηρ-άμην</i>
<i>ἀγγέλλω</i>	(θ. <i>ἀγγελ-</i>)	<i>ἡγγειλ-α</i>	<i>ἡγγειλ-άμην</i>
<i>νέμω</i>	(θ. <i>νεμ-</i>)	<i>ἔνειμ-α</i>	<i>ἔνειμ-άμην</i>
<i>μένω</i>	(θ. <i>μεν-</i>)	<i>ἔμειν-α</i>	
<i>κρίνω</i>	(θ. <i>κρύν-</i>)	<i>ἔκριν-α</i>	(κρῖναι)
<i>ἀμύνω</i>	(θ. <i>ἀμύν-</i>)	<i>ῆμυν-α</i>	(ἀμῦναι)

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι οὗτοι προσήλθον ἐκ παλαιοτέρων *ὕφαν-σα*, *ὕφαντα* — *ἐκάθαρ-σα*, *ἐκάθαρσα* — *ἡγγειλ-σα*, *ἡγγειλλα*, *ἐκριν-σα*, *ἐκριννα* κτλ. (βλ. § 36,3).

Σημείωσις 2. Ἐχουν ἂντι η εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον α' προσέτι τὰ ὄχηματα αἴρω, ἄλλοιμαι, κερδαίνω καὶ κοιλαίνω, ἄν καὶ τοῦ α δὲν προηγεῖται εἰς τὸ θέμα αὐτὸν (ἀρ-, ἀλ-, κερδαν-, κοιλαν-) ε η̄ ι η̄ ο : ἡρα (ὑποτ. *Ἔρω*, εὐκτ. *Ἔραιμι*, προστ. *Ἔρον*, ἀπρφ. *Ἔραι* κτλ.), ἡλάμην (ὑποτ. *Ἔλωμαι*, εὐκτ. *Ἔλαιμην* κτλ.). *ἐκέρδανα*, (ἀπρφ. *κερδᾶναι* κτλ.) *ἐκοιλάνα* (ἀπρφ. *κοιλάναι*).

Εἰς τὴν δριστικὴν ἔχουν η ἀντι *ἄ* οι ἀόριστοι ἡρα καὶ ἡλάμην ἔνεκα τῆς αὐξήσεως' (βλ. § 185,2 Σημ. α')

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς -κα καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν (§ 200) :

<i>φαίνω</i>	(θ. <i>φαν-</i>)	<i>πέφαγ-κα</i>	(§ 37, 6, α')
<i>ἀγγέλλω</i>	(θ. <i>ἀγγελ-</i>)	<i>ἥγγελ-κα</i>	<i>ἥγγελ-κειν</i>

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀδόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -θήσομαι, -θην: μιαίνομαι (θ. μιαν-), μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην — ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-), ἀγγελ-θήσομαι, ἡγγέλ-θην.

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων δημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς -μαι, -μην: ἀγγέλλομαι (θ. ἀγγελ-) ἡγγελ-μαι, ἡγγέλ-μην — αἴρομαι (θ. ἄρ-), ἄρ-μαι, ἥρ-μην.

β') τῶν ἐνοινολήκτων μὲν χαρακτῆρα ν σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς -μμαι, -μμην, ἄλλων δὲ εἰς -σμαι, -σμην: δέξνομαι (θ. δέξν-), ὠξύμμαι, ὠξύμην — φαίνομαι (θ. φαν-), πέφασμαι, ἐπεφάσμην (βλ. § 37, 6, γ').

§ 218. Παράδειγμα ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος καὶ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελίκου ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων δημάτων (βλ. § 37, 6, γ')

Όριστικὴ	Εύκτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οῦμεν νεμ-εῖτε νεμ-οῦσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νεμ-εῖν	
νεμ-οῦμαι νεμ-εῖ (ἢ -ῆ) νεμ-εῖται νεμ-ούμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οῦνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εῖσθαι	νεμ-οῦντος (νεμ-οῦντος) νεμ-οῦσα (νεμ-ούσης) νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)
ἢγγελ-μαι ἢγγελ-σαι ἢγγελ-ται ἢγγέλ-μεθα ἢγγελ-θε ἢγγελ-μένοι εἰσὶ	ἢγγέλ-μην ἢγγελ-σο ἢγγελ-το ἢγγέλ-μεθα ἢγγελ-θε ἢγγελ-μένοι ἥσαν	— ἢγγελ-σο ἢγγέλ-θω — ἢγγελ-θε ἢγγέλ-θων	ἢγγέλ-θαι ἢγγελ-μένος ἢγγελ-μένη ἢγγελ-μένον
ῳξυμ-μαι ῳξυν-σαι ῳξυν-ται ῳξύμ-μεθα ῳξυν-θε ῳξυμ-μένοι εἰσὶ	ῳξύμ-μην ῳξυν-σο ῳξυν-το ῳξύμ-μεθα ῳξυν-θε ῳξυμ-μένοι ἥσαν	— ῳξυν-σο ῳξύν-θω — ῳξυν-θε ῳξύν-θων	ῳξύν-θαι ῳξυμ-μένος ῳξυμ-μένη ῳξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἥσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνοινόληκτα δῆματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀδόριστον α' τοὺς σχηματίζουν ἀπὸ τὸ δηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος ν:

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κριν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην.

§ 220. Τὰ ἐνοινόληκτα καὶ ὅγοδόληκτα δῆματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ φωνῆν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον α', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀδόριστον α' ἢ β' ἀντὶ τοῦ φωνή-εντος ε ἔχουν ἄ (προβλ. § 111, 2):

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἔσπαρκειν, ἔσπαρμαι, ἔσπαρμην, σπαρ-ήσομαι, ἔσπαρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἔσταλκειν, ἔσταλμαι, ἔσταλμην, σταλ-ήσομαι, ἔσταλ-ην
τείνω (θ. τεν-, τα-)	τέ-τα-κα, ἔτετάκειν, τέταμαι, ἔτετάμην, τα-θήσομαι, ἔτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἔφθαρκειν, ἔφθαρμαι, ἔφθαρμην, φθαρ-ήσομαι, ἔφθαρ-ην.

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ρήματων

§ 221. Ο ἐνεργητικὸς ἀδόριστος καὶ ὁ μέσος ἀδόριστος πολλῶν δημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε: ἔλαβ-ο-ν, ἔλαβ-ό-μην (βλ. § 199 καὶ § 201).

Ο τοιοῦτος ἀδόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀδόριστος δεύτερος ἦ μέσος ἀδόριστος δεύτερος καὶ εἰς μὲν τὴν δοιστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἔλαβ-ον, ἔλαμβαν-ον — ἔλαβ-όμην, ἔλαμβαν-όμην), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος.

Π.χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀδόριστος β' τοῦ ὁ. βάλλω καὶ ὁ μέσος ἀδόριστος β' τοῦ ὁ. γίγνομαι κλίνονται ὡς ἔξης:

Όριστική	Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική	Άπαρέμφατον Μετοχή
ἐβαλ·ον ἐβαλ·ες ἐβαλ·ε ἐβάλ·ομεν ἐβάλ·ετε ἐβαλ·ον	βάλ·ω βάλ·ης βάλ·η βάλ·ομεν βάλ·ητε βάλ·οιν	βάλ·οιμι βάλ·οις βάλ·οι βάλ·ομεν βάλ·οιτε βάλ·οιεν	— βάλ·ε βαλ·έτω βάλ·ετε — βαλ·όντων	βαλ·εῖν βαλ·ών βαλ·οῖσα βαλ·όν
ἐγεν·όμην ἐγέν·ου ἐγέν·ετο ἐγεν·όμεθα ἐγέν·εσθε ἐγέν·οντο	γέν·ωμαι γέν·η γέν·ηται γεν·ώμεθα γέν·ησθε γέν·ωνται	γεν·ούμην γέν·οιο γέν·οιτο γεν·ούμεθα γέν·οισθε γέν·οιντο	— γεν·οῦ γεν·έσθω — γέν·εσθε γεν·έσθων	γεν·έσθαι γεν·όμενος γεν·ομένη γεν·όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: λαβεῖν — παραλαβεῖν, λαβὼν (λαβὸν) — παραλαβὼν (παραλαβόν).

Πέντε δὲ ὄγημάτων, ἦτοι τῶν ὄγημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὔρισκω, δρῶ καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεύτερον ἑνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: εἰπέ, ἐλθέ, εὑρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἀλλὰ: πρόσσιτε, ἀπελθε, ἔξευρος, ἔπιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης: (ἄγομαι — ἥγαγόμην) ἀγαγέσθαι, (γύγνομαι — ἐγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἑνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύντλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ἐλαβόμην — λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ ἔγενόμην — γενοῦ, παραγενοῦ ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύντλαβον, συντιθέμενον μὲν δισύντλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον: ἔχομαι, ἔσχόμην — σχοῦ, παράσχου ἔπομαι, ἔσπόμην — σποῦ, ἐπίσπον.

§ 222. Οἱ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ὄγημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα καὶ ἡ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἡ μέσου ἀφώνου χαρακτῆρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212,2 καὶ § 213,2).

Οἱ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δέ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ὄγηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ἔχει η (ἢ ἄ κατόπιν ρ):

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	ἔτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	ἔλελοιπ-ειν
φαίνω	(θ. φάν-)	πέ-φην-α	ἔπεφήν-ειν
μαίνομαι	(θ. μάν-)	μέ-μην-α	ἔμεμήν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	ἔπεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κράγ-)	κέ-κραγ-α	ἔκεκράγ-ειν

§ 223. ‘Ο παθητ. μέλλων καὶ δ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ὅημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα η καὶ ὅχι θη, ἥτοι χωρὶς τὸ θ: κόπτομαι (θ. κοπ-) — κοπ-ή-σομαι, ἔκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν: ἔγραφ-θη-κα ἢ ἔγραφ-τη-κα καὶ ἔγραφ-η-κα).

‘Ο τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δ εύτερος, αἰλίνεται δὲ δπως ἄκριβῶς καὶ δ α’.

Π.χ. δ παθητικὸς μέλλων β’ καὶ δ παθητικὸς ἀόριστος β’ τοῦ δ. γράφομαι αἰλίνονται ώς ἔξῆς :

Όριστικὴ	Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτικὴ	Απαρέμφατον Μετοχὴ
γραφ-ή-σομαι		γραφ-η-σοίμην		γραφ-ή-σεσθαι
γραφ-ή-σει		γραφ-ή-σοιο		
γραφ-ή-σεται		γραφ-ή-σοιτο		
γραφ-η-σόμεθα		γραφ-η-σοίμεθα		γραφ-η-σόμενος
γραφ-ή-σεσθε		γραφ-ή-σοισθε		γραφ-η-σομένη
γραφ-ή-σονται		γραφ-ή-σοιντο		γραφ-η-σόμενον
ἔγραφ-η-ν	γραφ-ῶ	γραφ-είην	γράφ-η-θι	γραφ-ή-ναι
ἔγραφ-η-ς	γραφ-ῆς	γραφ-είης	γραφ-ή-τω	
ἔγραφ-η	γραφ-ῆ	γραφ-είη	—	γραφ-εὶς
ἔγραφ-η-μεν	γραφ-ῶμεν	γραφ-είημεν	γράφ-η-τε	γραφ-εῖσα
ἔγραφ-η-τε	γραφ-ῆτε	γραφ-είητε	γραφ-έντων	γραφ-ὲν
ἔγραφ-η-σαν	γραφ-ῶσι	γραφ-είησαν*		

Σημείωσις. ‘Ο παθητικὸς ἀόριστος β’ εἰς τὸ β’ ἐνικόν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν -θι ἀλλάγηθι, φάγηθι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* η γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖεν.

§ 224. 1) Τὰ δῆματα (έκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήρομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀδριστὸν β' ἀντὶ τοῦ η τοῦ δηματικοῦ θέματος ἔχουν ἄ: (θ. πληγ-) ἐκ-πλάγ-ήσομαι, κατ-πλάγ-ήσομαι, ἐξ-επλάγ-ην, κατ-επλάγ-ην — (θ. σηπ-) σᾶπ-ήσομαι, ἐσάπ-ην — (θ. τηκ-) τάκ-ήσομαι, ἐτάκ-ην.

2) Τὰ δῆματα κλέπτω, πλέκω καὶ τρέπτω εἰς τὸν παθητικὸν ἀδριστὸν β' καὶ τὰ δῆματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀδριστὸν β' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ δηματικοῦ θέματος ἔχουν ἄ: (θ. κλεπ-) ἐ-κλάπ-ην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς δῆματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' (¹), ὡς (διαφθείρω) διέφθαρκα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἡλλάχθην καὶ ἡλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἑτέρου^{*} π.χ. πέπεικα (= ἔχω πείσει), πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος) πέφαγκα (= ἔχω φανερώσει), πέφηρα (= ἔχω φανερωθῆ) ἐτρεψάμην (τινὰ = ἐτρεψά τινα εἰς φυγήν), ἐτραπόμην (= διηνθύνθην) ἐφάνθην (= ἀπεδείχθην ὑπὸ ἀλλού), ἐφάνην (= ἐδείχθην ἔγω).

ι') Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ρήματα

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνητόπληκτα δῆματα, τὰ δύοια ἔχουν χαρακτῆρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω: τιμάω — τιμῶ (²).
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω: ποιέω — ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω: δουλώω — δουλῶ.

Κλίνονται δέ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα:

1. Μόνον τὸ ὅ. τρέπτω ἔχει πάντας τοὺς ἀδριστοὺς α' καὶ β': ἐτρεψα — ἐτραπον (ποιητικός), ἐτρεψάμην — ἐτραπόμην, ἐτρέψθην — ἐτράπην.

2. Τὰ ὅ. κατ' ω καὶ κλάσ' ω, τὰ δύοια ἀρχῆθεν ἤσαν κάF-ϳω, κλάF-ϳω, ἐπειτα καlF-ω, κλαlF-ω καὶ τέλος καl-ω, κλαl-ω, μένουν ἀσυναίρετα. (Πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -άω, (θ. τιμᾶ-)

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Οριστικὴ	Παρατατικὸν	'Ενεργητικὸν	
'Υποτακτικὴ		(τιμάω) τιμῶ (τιμάεις) τιμᾶς (τιμάει) τιμᾶ (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάονται) τιμῶσι	(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάῃ, -ει) τιμᾶ (τιμάεται) τιμᾶται (τιμαόμεθα) τιμῶμεθα (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάονται) τιμῶνται
		(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας (ἐτίμαε) ἐτίμα (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε (ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμαόμην) ἐτιμώμην (ἐτιμάον) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιμᾶτο (ἐτιμαόμεθα) ἐτιμώμεθα (ἐτιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμάοντο) ἐτιμῶντο
Εὐητικὴ		(τιμάω) τιμῶ (τιμάης) τιμᾶς (τιμῆ) τιμᾶ (τιμάομεν) τιμῶμεν (τιμάητε) τιμᾶτε (τιμάωσι) τιμῶσι	(τιμάωμαι) τιμῶμαι (τιμῆ) τιμᾶ (τιμάηται) τιμᾶται (τιμαόμεθα) τιμῶμεθα (τιμάησθε) τιμᾶσθε (τιμάωνται) τιμῶνται
'Απαρ. Προσαντικὴ		(τιμάοιμι) τιμῷμι ἢ τιμῷην (τιμάοις) τιμῷς ἢ τιμῷης (τιμάοι) τιμῷ ἢ τιμῷη (τιμαοιμεν) τιμῷμεν (τιμάοιτε) τιμῷτε (τιμάοιεν) τιμῷεν	(τιμαοίμην) τιμῷμην (τιμάοιο) τιμῷο (τιμάοιτο) τιμῷτο (τιμαοίμεθα) τιμῷμεθα (τιμάοισθε) τιμῷσθε (τιμάοιντο) τιμῷντο
Μετοχὴ		(τίμαιε) τίμα (τιμαέτω) τιμάτω (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμαόντων) τιμῶντων	(τιμάον) τιμῶ (τιμαέσθω) τιμᾶσθω (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμαέσθων) τιμᾶσθων
		(τιμάειν) τιμᾶν	(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι
		(τιμάων) τιμῶν (τιμάωσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν	(τιμαόμενος) τιμῶμενος (τιμαομένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμῶμενον

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -έω (φ. ποιε-)

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Οριστικὴ	Πορετικοῦ	'Ἐνεργός	
'Υποτακτικὴ		(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέωμεν) ποιοῦμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιοῦσι	(ποιέομαι) ποιοῦμαι (ποιέηται) ποιῆται (ποιεόμεθα) ποιούμεθα (ποιεῖσθε) ποιεῖσθε (ποιεῖσθαι) ποιοῦνται
		(ἐποίεον) ἐποίουν (ἐποίεες) ἐποίεις (ἐποίεε) ἐποίει (ἐποιέωμεν) ἐποιοῦμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποίεον) ἐποίουν	(ἐποιεόμην) ἐποιούμην (ἐποιέουν) ἐποιοῦ (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιεόμεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιεῖσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιεόντο) ἐποιοῦντο
'Εὐκτικὴ		(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιεῖται) ποιῆται (ποιεώμεθα) ποιώμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
'Προστακτικὴ		(ποιέοιμι) ποιοῦμι ἢ ποιοίην (ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιοῖης (ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιοίη (ποιέωμεν) ποιοῦμεν (ποιέοιτε) ποιοῖτε (ποιέοιεν) ποιοῖεν	(ποιεούμην) ποιούμην (ποιέοι) ποιοῖ (ποιέοιτο) ποιοῖτο (ποιείμεθα) ποιούμεθα (ποιέοισθε) ποιοῖσθε (ποιέοιντο) ποιοῖντο
'Απαρ. Προστακτικὴ		(ποίεις) ποίει (ποιεέτω) ποιείτω (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιούντων	(ποιέουν) ποιοῦ (ποιείσθω) ποιείσθω (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιείσθων
Μετρή		(ποιέειν) ποιεῖν	(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι
		(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιοῦσα (ποιέον) ποιοῦν	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εἰς -ώ (θ. δουλο-

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Οριστικὴ	Παρατακοῦ	Ἐνεργῶς	
Υποτακτὴ		(δουλόω) δουλῶ (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόμεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόμαι) δουλοῦμαι (δουλόη,-ει) δουλοῖ (δουλόεται) δουλοῦται (δουλόμεθα) δουλοῦμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόνται) δουλοῦνται
Εὑρτικὴ		(ἐδούλ.ον) ἐδούλοιον (ἐδούλοες) ἐδούλοιος (ἐδούλοε) ἐδούλοιο (ἐδουλόδομεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλόδετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλ.ον) ἐδούλοιον	(ἐδουλούδην) ἐδουλούμην (ἐδουλόδου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόδετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλούδομεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλούδεσθε) ἐδουλούσθε (ἐδουλούδοντο) ἐδουλοῦντο
Προστακτὴ		(δουλόω) δουλῶ (δουλόης) δουλοῖς (δουλόη) δουλοῖ (δουλόδωμεν) δουλῶμεν (δουλόδετε) δουλῶτε (δουλόδωσι) δουλῶσι	(δουλόωμαι) δουλῶμαι (δουλόη) δουλοῖ (δουλόηται) δουλῶται (δουλόδωμεθα) δουλῶμεθα (δουλόδησθε) δουλῶσθε (δουλόδωνται) δουλῶνται
Απαρ.		(δουλόιμι) δουλοῖμι ἢ -οίην (δουλόις) δουλοῖς ἢ -οίης (δουλόι) δουλοῖ ἢ -οίη (δουλόδομεν) δουλοῦμεν (δουλόδειτε) δουλοῖτε (δουλόδειν) δουλοῖεν	(δουλοίμην) δουλοίμην (δουλόδιο) δουλοῖο (δουλόδιτο) δουλοῖτο (δουλοίμεθα) δουλοίμεθα (δουλοίσθε) δουλοῖσθε (δουλόδοιντο) δουλοῖντο
Μετρὴ		(δουλόε) δουλόου (δουλόέτω) δουλούτω (δουλόδετε) δουλοῦτε (δουλόδωντων) δουλοῦντων	(δουλόσου) δουλοῦ (δουλόέσθω) δουλοῦσθω (δουλόδεσθε) δουλοῦσθε (δουλόδεσθων) δουλοῦσθων
	(δουλόειν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι	
	(δουλόων) δουλῶν (δουλόδουσα) δουλοῦσα (δουλόν) δουλοῦν	(δουλούδηνος) δουλοῦμενος (δουλούδηνη) δουλευμένη (δουλούδηνον) δουλοῦμενον	

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ὁ̄ματα γίνονται αἱ ἑξῆς συναιρέσεις :

- 1) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ ὁ̄ματα συναιροῦνται
 - α') τὸ α+ε ἥ α+η εἰς ᾱ: (τίμαε) τίμᾶ, (τιμάτε) τιμᾶτε·
 - β') τὸ α+ει ἥ α+η εἰς φ: (τιμάει) τιμᾶ, (τιμάη) τιμᾶ·
 - γ') τὸ α+ο ἥ α+ω ἥ α+ου εἰς ω: (τιμάομεν) τιμῶμεν, (τιμάωμεν) τιμῶμεν, (τιμάοντι) τιμᾶσι·
 - δ') τὸ α+οι εἰς φ: (τιμάοιμι) τιμᾶφι.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ α+ει συναιρεῖται εἰς α ἀπλοῦν (καὶ ὅχι εἰς φ), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προηλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιείχεν ἐξ ἀρχῆς ι (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς -έω, -ῶ ὁ̄ματα συναιροῦνται

- α') τὸ ε+ε εἰς ει: (ποίεε) ποίει, (ποιέετε) ποιεῖτε·
- β') τὸ ε+ο εἰς ου: (ποιέομεν) ποιοῦμεν·
- γ') τὸ ε μὲν μακρὸν φωνῆν ἥ δίφθογγον εἰς τὸ ἔδιον μακρὸν φωνῆν ἥ δίφθογγον) ἦτοι ε+ω=ω, ε+η=η, ε+ει=ει κτλ.): (ποιέω) ποιῶ, (ποιέτε) ποιῆτε, (ποιέεις) ποιεῖς, (ποιέουσι) ποιοῦσι κτλ.
- 3) Εἰς τὰ εἰς -όω, -ῶ ὁ̄ματα συναιροῦνται
 - α') τὸ ο+ε ἥ ο+ο ἥ ο+ου εἰς ου: (δηλόετε) δηλοῦτε, (δηλόομεν) δηλοῦμεν, (δηλόουσι) δηλοῦσι·
 - β') τὸ ο+η ἥ ο+ω εἰς ω: (δηλόητε) δηλῶτε, (δηλώω) δηλῶ·
 - γ') τὸ ο+ει ἥ ο+η ἥ ο+οι εἰς οι: (δηλόει) δηλοῖ, (δηλόη) δηλοῖ, (δηλόοιμεν) δηλοῖμεν.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ ο+ει συναιρεῖται εἰς ου (καὶ ὅχι εἰς οι), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προηλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιείχεν ἐξ ἀρχῆς ι (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ὁ̄, ζῶ, πεινῶ, διψῶ καὶ χρῶμαι ἔχουν θέμα μὲν χαρακτῆρα η (καὶ ὅχι α) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἃν καὶ ἐν γένει κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα ὁ̄ματα, ἐν τούτοις ἔχουν η (ἢ η), ὅπου τὰ εἰς -άω ἔχουν ᾱ (ἢ φ).

(ζή-ω) ζῶ, ζῆσ, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε κτλ.

(ἔζη-ον) ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἔζῶμεν, ἔζῆτε κτλ.

ζῆ, ζήτω κτλ.

ζῆν — ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ, πεινῶμεν, πεινῆτε κτλ.

(ἐπείνη-ον) ἐπείνων, ἐπείνης, ἐπείνη, ἐπεινῶμεν, ἐπεινῆτε κτλ.
πεινῆν κτλ.

(διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψῆτε κτλ.

(ἐδίψη-ον) ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψῆτε κτλ.
διψῆν κτλ.

(χρῆ-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε κτλ.

(ἐχρη-όμην) ἐχρῶμην, ἐχρῶ, ἐχρῆτο, ἐχρώμεθα, ἐχρῆσθε κτλ.
χρῶ, χρήσθω κτλ.

χρῆσθαι — χρώμενος χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ δ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτε, ζήτε ύπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινήν ὁμιλούμενην.

§ 232. Τὰ εἰς -έω ὅγματα μὲν μονοσύλλαβον θέμα (ὡς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα εἰς ακολουθεῖ εἴη εἰς τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω) πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.

(ἔ-πλε-ον) ἔπλεις, ἔπλει, ἔπλέ-ομεν, ἔπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ

(δέ-ομαι) δέη (ή δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.

(ἔ-δε-όμην) ἔδέον, ἔδεῖτο, ἔδε-όμεθα, ἔδεῖσθε κτλ.

δεῖσθαι — δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ δ. δέω, τὸ δποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὅχι ἔχω ἀνάγκην) συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι — (ἔ-δε-ον), ἔδουν, ἔδεις κτλ.

§ 233. Τὸ δ. όγω, τὸ δποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲ χαρακτῆρα ω (καὶ ὅχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει ω ή φ, ὅπου τὰ εἰς -οω ἔχουν ου ή οι :

(όγιγώ-ω) όγιγω, όγιγφς, όγιγῷ κτλ.— (ἔօριγω-ον) ἔօριγων, ἔօριγως κτλ.
(όγιγω-οίην) όγιγφη, όγιγφης κτλ.— (όγιγώ-ειν) όγιγων, (όγιγώ-ων) όγιγῶν, όγιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἑνεργ. ἑνεστῶτος τῶν συνηρημένων όγη-μάτων τὰ τρία ἑνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ δποῖαι λέγονται 'Α τι ι καὶ καταλήξεις :

(τιμαοίην) τιμφῆν (τιμαοίης) τιμφῆς (τιμαοίη) τιμφή

(καλεοίην) καλοίην (καλεοίης) καλοίης (καλεοΐη) καλοίη

(δηλοοίην) δηλοίην (δηλοοίης) δηλοίης (δηλοοΐη) δηλοίη.

β') Οι ἄλλοι χρόνοι

§ 235. Οι ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηντολήκτων δημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ δηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους δὲ βραχὺς χαρακτῆρα τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς ἔκτείνεται, ἥτοι τὸ ἄ γίνεται η (ἡ ἢ ἄ κατόπιν ε ἡ ἢ ε ἡ ο), τὸ ε γίνεται ω καὶ τὸ (τὸ ἄ) υ γίνεται (τὸ ἄ) υ :
 τιμῷ (θ. τιμᾶ-), τιμή-σω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν

τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην
 τετίμη-μαι, ἐτετιμή-μην.

ἔῶ (θ. ἔἄ-), ἔἄ'-σω, εἴἄ'-σα, εἴἄ'-κα
 ἔἄ'-σομαι, εἴἄ'-θην
 εἴἄ'-μαι'

ἰῶμαι (θ. ἰἄ-), ἰἄ'-σομαι, ἰἄ-σάμην, ἰἄ'-θην.

θηρῶ (θ. θηρά-), θηρά'-σω, ἐθήρα-σα, τεθήρα-κα, ἐτεθηρά'-κειν
 θηρά'-σομαι, ἐθηρά-σάμην
 θηρά-θήσομαι, ἐθηρά-θην

μηνύώ (θ. μηνῦ-), μηνῦ'-σω, ἐμηνῦ-σα, μεμήνυ-κα, ἐμεμηνῦ'-κειν
 μηνῦ'-σομαι, ἐμηνῦ-σάμην
 μηνῦ-θήσομαι, ἐμηνῦ'-θην
 μεμήνυ-μαι, ἐμεμηνῦ'-μην.

Σημείωσις. (Ἀκροάο-μαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἡκροᾶ-σάμην,
 ὅπως (θηρά-ομαι, θηρῶμαι) θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηντόληκτα δῆματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους πάντας ἡ τίνας μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτῆρα τοῦ θέματος·

2) διατηροῦν τὸν χαρακτῆρα βραχὺν ἢ τὸν ἔκτείνουν καὶ συγχρόνως προσλαμβάνουν σ πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ δύοῖαι ἀρχίζουν ἀπὸ μ ἢ τ·

3) παρουσιάζουν προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίες, οἷον·

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (θὰ=ἐπαινέσω) αἰρή-σω	(ἐπ-) ἴνε-σα (ἐπ-) ἴνε-θην εῖλ-ον	(ἐπ-) ἴνε-κα (ἐπ-) ἴνη-μαι ἴρη-κα
αἰρέω, -ῶ (= συλλαμβάνω, κυριεύω θ. αἴρε-, Φελ-)	αἰρή-σομαι	εῖλ-όμην	ἴρη-μαι
αἰροῦμαι (= ἔκλεγω, προτιμῶ)	αἰρε-θήσομαι	ἴροέ-θην	ἴρη-μαι
δέω, δῶ (= δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἔδε-θην	δέ-δε-μαι
δύω (= βυθίζω)	δύ'-σω	ἔδū-σα	δέ-δύ-κα
δύ-ομαι (= βυθίζομαι)	δύ'-σομαι	ἔδū-ν	δέ-δύ-μαι
θύω (= θυσιάζω)	δύ-θήσομαι	ἔδύ'-θην	τέ-θύ-κα
θύ-ομαι) = προσφέρω θυσίαν)	θύ'-σω	ἔθύ-σα	τέ-θύ-μαι
θύ-ομαι (= θυσιάζομαι)	θύ'-σομαι	ἔθύ-σάμην	τέ-θύ-μαι
λύω	τύ-θήσομαι	ἔτύ'-θην § 8,77	
λύ-ομαι	λύ'-σω	ἔλυ-σα	λέ-λύ-κα
	λύ'-σομαι	ἔλυ-σάμην	λέ-λύ-μαι
χέω (= χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	λύ-θήσομαι	ἔλυ-θην	
χέ-ομαι	χέ-ω	ἔχε-α	κέ-χύ-κα
	χέ-ομαι	ἔχε-άμην	κέ-χύ-μαι
	χύ-θήσομαι	ἔχυ-θην	
αἰδέ-ομαι (= ἐντρέπομαι, σέβομαι, θ. αἰδεσ-, αἰδε-)	αἰδέ-σομαι	ἡδε-σάμην ἡδέ-σ-θην	ἡδε-σ-μαι
ἀνύω ή ἀνύτ-ω (= τελειώνω)	ἀνύ'-σω	ἥνυ-σα	ἥνυ-κα
γελάω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελά'-σομαι (= θὰ γελάσω)	ἥνυ'-σ-θην Ἕγελά-σα	ἥνυ-σ-μαι γε-γέλα-κα
σπάω, σπῶ (= ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-)	γελά-σ-θήσομαι σπά'-σω	Ὕγελά'-σ-θην Ἕσπα-σα	γε-γέλα-σ-μαι ἢ-σπα-κα
(σπά-ομαι, -ῶμαι),	σπά'-σομαι	Ἕσπα-σάμην	ἢ-σπα-σ-μαι
χαλάω, -ῶ (= χαλαρώνω)	σπά-σ-θήσομαι χαλά'-σω	Ἕσπα-σ-θην Ἕχαλά-σα	
τελέω, -ῶ (= ἔκτελῶ)	τελῶ	Ἕτέλε-σα	τε-τέλε-κα
τελέ-ομαι, -οῦμαι	τελε-σ-θήσομαι	Ἕτελε-σάμην Ἕτελε-σ-θην	τε-τέλε-σ-μαι

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (= πράττω) χό-ω ἢ χών-νυμι (= σκεπάζω μὲν χῶμα) χοῖ-ω (= ἀλείφω, μυ- ρώνω)	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι χώ-σω χοῖ-σω	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἐδρᾶ-σα ἐδρᾶ-σ-θην ἐχω-σα ἐχω-σ-θην ἐχοῖ-σα ἐχοῖ-σάμην ἐχοῖ-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρᾶ-κα δέδρᾶ-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχοῖ-κα κέχοῖ-μαι
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF, ἀκο-) θραύ-ω (= σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (= διατάσσω) κλεί-ω (ἢ κλή-ω) παύ-ω (θ. παυστ-, παυ-) σεί-ω	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — κελεύ-σω κλεί-σω κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι σεί-σω	ῆκου-σα ῆκού-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραυ-σ-θην ἔκλευ-σα ἔκλευ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἔκλει- σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαυ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπλευ-σα	ἀκήκο-α ῆκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκλέυ-κα κεκλέυ-σ μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα
πλέ-ω (θ. πλευ- πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι		

Σημείωσις. Τὸ σ, τὸ δποῖον ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὄγμάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀδριστοί, ὡς δ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προηλθον ἀπὸ παλαιοτέρους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, μὲν ἀπλοποίησιν τῶν δύο σ εἰς ἐν· (βλ. § 33, 3, Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ο συνηρημένος μέλλων τῶν ὄγμάτων καλῶ καὶ τελῶ προηλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων καλέ-σω, τελέ-σω (βλ. § 217, 1 Σημ.).

Ο ἔνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων πλευσοῦμαι, πνευσοῦμαι τῶν ὄγμάτων πλέω καὶ πνέω καλεῖται Δωρικός.

2. Συζυγία τῶν εἰς -μι ὁημάτων

§ 237. Τὰ εἰς -μι ὁημάτα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

- 1) τὰ φωνηντόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ὁηματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα φωνῆν : (ἁ. θ. δω-) δι-δω-μι.
- 2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἥτοι ὅσα ἔχουν ὁηματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα σύμφωνον : (ἁ. θ. δεικ-) δείκ-νυ-μι.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ὁημάτα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ὁημάτα μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσάρων μόνον φωνηντολήκτων εἰς -μι ὁημάτων, ἥτοι τῶν ὁημάτων ἵστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ὁημάτα καὶ ὁ ἀδρίστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ :

1) τῶν φωνηντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ὁηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμὸς εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρχτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν τατόπιν αὐτοῦ :

(ἁ. θ. δω-) δι-δω-μι, (ὁ θ. θι-θη-μι) τι-θη-μι, (ὁ θ. στη-, σι-στη-μι) ʔ-στη-μι, (ὁ θ. jη-, jί- jη-μι) ʔ-η-μι· (βλ. § 33,3 καὶ § 37,7)

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ὁηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῇ εἰς αὐτὸν τὸ πρόσφυμα νυ :

(ὁ θ. ζευγ-) ζεύγ-νυ-μι, (ὁ θ. μειγ-) μείγ-νυ-μι.

Σημείωσις. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ὁημάτων ὁ χαρακτῆρ σ ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προσφύματος νυ καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -ννυμι : (ὁ θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) κερά-ννυμι, (ὁ θ. σβεσ-, σβέσ-νυμι) σβέ-ννυμι· (πρβλ. Πέλοος νῆσος = Πέλοπόννησος).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ὁ. στρώ-ννυμι, τοῦ δποίου τὸ ὁηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (ἀπ)όλλυμι προηλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (ἀπ)όληνυμι.

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ὁημάτων εἶναι **ἰσχυρὸν** (ἰστη-, δεικνῦ- κτλ.) καὶ ἀσθενὲς (ἰστά-, δεικνῦ- κτλ. Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἑνικὰ πρόσωπα τῆς ὁριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἑνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου ρήματος εἰς -μι,
ητοι εἰς -νυμι (ἡ -ννυμι)

Ἐνεργητικὴ φωνὴ		Μέση φωνὴ
'Ενεστὸς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δεικ-νῦ'-ασι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δεικ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
Παρατεκός	ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν	ἐ-δεικ-νῦ'-μην ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδεικ-νύ-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ-ντο
'Υποτακτικὴ	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.
Εὔκτικὴ	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.
Προστακτικὴ	δείκ-νῦ, δεικ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων
'Απαρέμφατον	δεικ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι
Μετοχὴ	δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134,7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον
Μέλλων 'Αδριστος Παρακείμενος	δείξω ἐδειξα δέδειχα (§ 212,2)	δείξομαι — δειχ-θήσομαι ἐδειξάμην — ἐδείχ-θην δέδειγ-μαι

§ 242. Παρόδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εἰς -μι ρημάτων
 Α'.) Ἐνεργητική φωνή

1. Ἐνεστώς καὶ Παρατατικός

(θ. ἴστη-, ἴστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ἵη-, ἵε-) (θ. διδω-, διδο-)

		ἴ-στη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστασι	τί-θη-μι τίθη-ς τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ἴ-η-μι ἴη-ς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἴασι	δί-δω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
	Ορυστικός Παρατατικός	ἴ-στη-ν ἴστη-ς ἴστη ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴστα-σαν	ἐ-τί-θη-ν ἐτίθεις ἐτίθει ἐ-θε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἴ-η-ν ἴεις ἴει ἴ-μεν ἴε-τε ἴε-σαν	ἐ-δί-δουν ἐδίδους ἐδίδαυν ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδιδό-σαν
	Υποτατική	ἴ-στῶ ἴστῆς ἴστη ἴστῷμεν ἴστῃτε ἴστῶσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῷμεν τιθῆτε τιθῶσι	ἴ-ῶ ἴης ἴη ἴ-λαμεν ἴητε ἴδσι	δι-δῶ διδῷς διδῷ διδῷμεν διδῷτε διδῶσι
Eὐτατική		ἴ-σται-η-ν ἴσται-η-ς ἴσται ἴσται-η-μεν, ἴσται-η-μεν ἴσται-η-τε, ἴσται-η-τε ἴσται-η-σαν, ἴσται-η-εν	τι-θείη-ν τιθεῖη-ς τιθείη τιθείη-μεν, τιθείη-μεν τιθείη-τε, τιθείη-τε τιθείη-σαν, τιθείη-εν	ἴ-είη-ν ἴείη-ς ἴείη ἴείη-μεν, ἴείη μεν ἴείη-τε, ἴείη-τε ἴείη-σαν, ἴείη-εν	δι δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοίη-μεν διδοίη-τε, διδοίη-τε διδοίη σαν, διδοίη-εν
Προστατική		ἴ-στη ἴστα-τω ἴστα-τε ἴστα-ντων	τί-θει τιθε-τω τίθε-τε τιθε-ντων	ἴ-ει ἴε-τω ἴε-τε ἴε-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων
Ἀπαρ.	ἴ-στα'-ναι	τι-θέ-ναι	ἴ-έ-ναι		δι-δό-ναι
Μετοχή	ἴ-στάς (ἴσταν- τος) ἴ-στᾶσα (ἴστα- σης) ἴ-στάν (ἴσταντος)	τι-θείς (τιθέν- τος) τι-θεῖσα (τι- θείσης) τι-θέν (τιθέντος)	ἴ-εις (ιέντος) ἴ-εισα (ιείσης) ἴ-έν (ιέντος)		δι δούς (διδόν- τος) δι δοῦσα (δι- δούσης) δι δὸν (διδόντος)

2. Α ὁ γι σ τ ὁς β'

Οροστική	ἐ-στη-ν ἐ-στη-ς ἐ-στη ἐ-στη-μεν ἐ-στη-τε ἐ-στη-σαν	ἐ-θη-κα ἐ-θη-κας ἐ-θη-κε ἐ-θε-μεν ἐ-θε-τε ἐ-θε-σαν	ῆ-κα ῆ-κας ῆ-κε εῖ-μεν εῖ-τε εῖ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Χποτακτική	στῶ στῆς στῇ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θῆς θῇ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῷ ῆς ῇ ῷμεν ῆτε ῷσι	δῶ δῆς δῷ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εύκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταίη-μεν σταίη-τε, σταίη-τε, σταίη-σαν, σταίη-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν, θείη-μεν θείη-τε, θείη-τε θείη-σαν, θείη-εν	εἴη-ν εἴη-ς εἴη εἴη-μεν, εἴη-μεν εἴη-τε, εἴη-τε εἴη-σαν, εἴη-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν, δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προστακτική	στῆ-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θέ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	έ-ς έ-τω έ-τε έ-ντων	δό-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
Απαρ.	στῆγαι	θεῖναι	εἴγατ	δοῦναι
Μετρή	στάς, στάντος στᾶσα, στάσης στάν, στάντος	θείς, θέντος θεῖσα, θείσης θέν, θέντος	εῖς, ἔντος εῖσα, εἰσῆς ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

B') Μέση φωνή

1. Ένεστώς καὶ Παρατατικός

Ορθιστική	Ένεστώς				
	Παρατατικός				
Υποτακτική					
Eύκτική					
Προστοκτική					
Άπαρ.					
Mετρογή					
		ἴ-στά-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	τί·θε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἴέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
		ἴ-στά'-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἴστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-ντο	ἐ-τι-θέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ἴ-έ-μην ἴε-σο ἴε-το ἴέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-ντο	ἐ-δι-δό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδίδο-ντο
		ἴ-στῶμαι ἴστῃ ἴστηται ἴστώμεθα ἴστησθε ἴστωνται	τι-θῶμαι τιθῇ τιθῆται τιθώμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ἴ-ῶμαι ἴῃ ἴηται ἴώμεθα ἴησθε ἴῶνται	δι-δῶμαι διδῷ διδῶται διδώμεθα διδῶσθε διδῶνται
		ἴ-σταί-μην ἴσται-ο ἴσται-το ἴσται-μεθα ἴσται-σθε ἴσται-ντο	τι-θεί-μην τιθεί-ο τιθεί-το τιθεί-μεθα τιθεί-σθε τιθεί-ντο	ἴ-εί-μην ἴεί-ο ἴεί-το ἴει-μεθα ἴει-σθε ἴει-ντο	δι-δοί-μην διδοί-ο διδοί-το διδοί-μεθα διδοί-σθε διδοί-ντο
		ἴ-στά-σο ἴστα-σθω ἴστα-σθε ἴστα-σθων	τί·θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἴε-σθω ἴε-σθε ἴε-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων
		ἴ-στά-σθαι	τί·θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
		ἴ-στά'-μενος ἴστα-μένη ἴστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθέ-μένη τιθέ-μενον	ἴ-έ-μενος ἴε-μένη ἴε-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

2. Αόριστος β'

		Ξ-θέ-μην Ξ-θου Ξ-θε-το Ξ-θέ-μεθα Ξ-θε-σθε Ξ-θε-ντο	εῖ-μην εῖ-σο εῖ-το εῖ-μεθα εῖ-σθε εῖ-ντο	Ξ-δό-μην Ξ-δου Ξ-δο-το Ξ-δό-μεθα Ξ-δο-σθε Ξ-δο-ντο
		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	ώμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶνται	δῶμαι δῷ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
	Eύκτική	θεί-μην θεί-ο θεί-το θεί-μεθα θεί-σθε θεί-ντο	εῖ-μην εῖ-ο εῖ-το εῖ-μεθα εῖ-σθε εῖ-ντο	δοί-μην δοί-ο δοί-το δοί-μεθα δοί-σθε δοί ντο
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οὖ ξ-σθω ξ-σθε ξ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Απαρ.		θέ-σθαι	ξ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ξ-μενος ξ-μένη ξ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε i c

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς - μι ὅμιμάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς - ω ὅμιματα, συγματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. ἵστα-μεν, δείκνυ-μεν· ἄλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς -μι ὁρήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω ὁρημάτων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτικήν: δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ὁρήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναιροῦνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ θέματος, ἥτοι
α') τὸ η + η εἰς η καὶ τὸ η + η εἰς η: (ἰστή-ητε) ιστῆτε, (τιθή-ης τιθῆς);
β') τὸ η + ω η ω + η η ω + ω εἰς ω καὶ τὸ ω + η εἰς ω: (ἰστή-ω) ιστῶ, (διδώ-ητε) διδῶτε, (διδώ-ω) διδῶ, (διδώ-η) διδῷ.

4) Εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντόληκτων εἰς -μι ὁρημάτων τὸ ι τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων ιη η ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος α η ε η ο εἰς αι, ει, οι: (ἰστά-ίη-ν) ισταίην, (τιθε-ί-μεθα) τιθείμεθα, (διδο-ί-η-ν) διδοίην. (Προβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς -σο τὸ σ διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς δριστικῆς τοῦ ἀριστού β' εῖμην: ἔδεικνυσο — δείκνυσο, ἔτιθεσο — τίθεσο, ζήσασο, εἴσασο· (ἀλλὰ ισταῖο ἔθον, δοῦ κτλ. § 33,3).

§ 244. 1) Τῶν ὁρημάτων τίθημι καὶ ιημι τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς δριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ὁρήματα (εἰς -έω): τίθει, ζει — ἔτιθεις, ἔτιθει — ιεις, ιει. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος: τιθεῖς (= τίθης), ιεῖς (= ιης).

2) Τοῦ ὁ. δίδωμι τὰ τρία ἐνικὰ τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος αὐτοῦ σχηματίζονται δομοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ὁρήματα (εἰς -οω): ἔδίδουν, ἔδίδους, ἔδίδον — δίδον.

§ 245. Ἀριστον β' κατὰ τὰ εἰς -μι κλινόμενον τὸ μὲν ὁρμα ιστημι ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ὁρημάτα τίθημι, ιημι καὶ δίδωμι ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς: ἔθηκα, ἔθέμην — ήκα, εἷμην — ἔθωκα, ἔδόμην.

§ 246. Ὁ ἀριστος ἔστην

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς στάντων) σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἴσχυρὸν θέμα (στή-·):

2) εἰς τὸ β' ἔνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν -θι: στῆ-θι.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι β' ἔθηκα, ἥπα καὶ ἔδωκα

1) εἰς τὰ τρία ἔνικὰ τῆς δριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ καρακτῆρα κ' (πρβλ. § 199):

2) εἰς τὸ β' ἔνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν -ς: θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς·

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς δριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἔνεργητικοῦ ἔνεστῶτος (χωρὶς ἔνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν) πρβλ. θῶ, θῆς, θῆ κτλ.—τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἔθέμην, εἷμην, ἐδόμην αἱ ἄλλαι πλὴν τῆς δριστικῆς ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἔνεστῶτος (χωρὶς ἔνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν) πρβλ. θῶμαι, θέμαινη κτλ., τιθῶμαι, τιθέμαινη κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς -μι ὁημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως,

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἔνεργητικοῦ καὶ τὸν μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέροαν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἴναι δισύλλαβος: ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-θες, ἀπό-δοτε, κατάθου, κατά-θεσθε. Ἀλλὰ τοῦ β' ἔνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' δ' τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ή μὲ δισύλλαβον, ή δοποία πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἔκθλιψιν: (θιοῦ) ἐν-θοῦ, (οῦ, ἀπὸ — οῦ) ἀφοῦ (τοῦ δ. ἀφ-ίεμαι).

2) εἰς τὸ ἀπαρεμφάτον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἄπλοῦ: (ἰστάναι) ἀφιστάναι, (τιθέναι) συντιθέναι, (δοῦναι) ἀποδοῦναι, (θέσθαι) μεταθέσθαι, (ἰστάς) συνιστάς, (τιθεὶς) μεταπιθεῖς.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηντολήκτων εἰς -μι ὁημάτων ἵστημι, τίθημι, ἕπιμι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηντολήκτων ἐν γένει ὁημάτων, ἥτοι ἄλλοι διμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἑ.).

Ἐνεστῶς	Μέλλων	Ἄριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (= στήνω, ὅ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι ἔστηξω	ἔστη-σα ἔστη-σάμην (ἔστη-ν) (ἔστά-θην)	ἔστη-κα (= στέκομαι) εἴστη-κειν (= ἔστεκόμην)
τίθημι (= θέτω, ὅ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτέ-θην (§ 37,7)	τέθη-κα (ἢ τέθει-κα) τέθει-μαι (παθητ. κείμαι = είμαι τοποθε- τημένος)
ἴημι (= ὁίπτω, ὅ. θ. ὅι-, ἔ-) (§ 239, 1)	ὅι-σω ὅι-σομαι ἔ-θήσομαι	(ὥι-κα) εῖ-θην	εἴ-κα εἴ-μαι
δίδωμι (= δίδω, ὅ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἔδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος ἔστηκα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος είστη-
κειν ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ
ὅποιοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ τοῦ θέματος ἔστα-. Τοιοῦτοι
τύποι συνήθεις είναι οἱ ἔξης: Ὁριστ. Παρακ. ἔστα-μεν, ἔστα-τε,
ἔστασι. Ὑπερσ. ἔστα-σαν. Ἀπαρ. ἔστά-ναι. Μετχ. ἔστως, ἔστῶσα,
ἔστως (ἢ ἔστός, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργ-
παρακειμένου, π.χ. τὸ γεγον-ός), γεν. ἔστωτος, ἔστώσης, ἔστωτος.

§ 251. Ἀλλα ὁήματα εἰς -μι συμφωνόληκτα κλινόμενα εἰς τὸν
ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ δείκνυμι ὑπάρχουν ἀρκετά,
ὅς κατ-άγνυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεύγνυμι, ζώρνυμι, μείγνυμι κτλ.

Φωνητόληκτα δὲ εἰς -μι ὁήματα συνήθη είναι τὰ ἔξης ἔξ, τὰ
ὅποια κλίνονται κατὰ τὸ ἴστημι — ἴσταμαι.

Ἐνεστώς Παρατατικός	Μέλλων	Ἄριστος	Παρα- κείμενος	
δονί-νη-μι (= ὁφελῶ) παρτ. ὡφέλουν δονί-να-μαι δονινά-μην	δονή-σω δονή-σομαι	δονη-σα δονή-μην δονή-θην		ὅ. θ. δονη-, ἐνεστ. θ. δονί-νη-, δονί-να-
πί-μ-πλη-μι (= γειίω) ἐ-πίμπλη-ν πί-μ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἐπλη-σα ἐπλη-σάμην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-χα	ὅ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πί-μ-πρη-μι (= πυρολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πί-μ-πρα-μαι (ἐ-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἐπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ὅ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σομαι)	(ἥγα-σά- μην) ἥγά-σ-θην		ὅ. θ. ἄγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἦ δυνά- σ-θην)	δεδύνη-μαι	ὅ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἥπιστά-μην (ἥπιστω, ἥπι- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἥπιστή- θην)		ὅ. θ. ἐπι-στα- (βλ. § 188,6)

‘Ομοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστῶτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) δημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ δ. ὡνοῦμαι) ἐποιάμην (= ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐποιάμεθα κτλ.

‘Η ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτονα :

Ὑποτ.	δύνωμαι	δύνῃ	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστῃ	ἐπίστηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίῃ	πρίήται	κτλ.
Εὐκτ.	δυνάμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

Ια') Αόριστοι β' βαρυτόνων δημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς-μι

§ 252. ‘Ο ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων δημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς-μι, δημοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην' (βλ. § 246).

Τὸ δηματικὸν θέμα τῶν δημάτων τούτων ἔχει χαρακτῆρα

- 1) ἄ ἵ η — ἄ: ἀποδιδράσκω — ἀπ-έ-δρᾶ-ν (θ. δρᾶ-, δρᾶ-), βαίνω — ἔβη-ν (θ. βη-, βᾶ-), φθάνω — ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾶ-).
- 2) η — ε: δέω — ἐρρύη-ν (θ. ῥυη-, ῥε-), χαίρω — ἔχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω — ο: ἀλίσκομαι — ἔάλω-ν (θ. Φαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ — ἔβιω-ν (θ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω — ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνο-).

4) ū — ς: δύομαι — ἔδū-ν (θ. δū-, δὺ-), φύομαι — ἔφū-ν (θ. φū-, φὺ-).

Μετοχή	Άπαρ.	Προστακτική	Ενώπιον	Υποτακτική	Όροστυκή	(ἀπ.) ἔδρα-ν	ἔβη-ν	ἔρούη-ν	ἔγνω-ν	ἔδυ-ν
						ἔδρα-ς	ἔβη-ς	ἔρούη-ς	ἔγνω-ς	ἔδυ-ς
						ἔδρα	ἔβη	ἔρούη	ἔγνω	ἔδυ
						ἔδρα-μεν	ἔβη-μεν	ἔρούη-μεν	ἔγνω-μεν	ἔδυ-μεν
						ἔδρα-τε	ἔβη-τε	ἔρούη-τε	ἔγνω-τε	ἔδυ-τε
						ἔδρα-σαν	ἔβη-σαν	ἔρούη-σαν	ἔγνω-σαν	ἔδυ-σαν
	δρῶ	βῶ	δυῶ	γνῶ	δύ-ω (πρόβ.	(πρόβ. στῶ)	(πρόβ. θῶ)	(πρόβ. δῶ)	δύ-ω (πρόβ.	δεικνύ-ω)
	δρᾶς	βῆς	δυῆς	γνῆς	δύ-ης	βῆ	δυῆ	γνῆ	δύ-η	δεικνύ-η
	δρᾶ	βῆ	δυῆ	γνῆ	δύ-η	βῶμεν	δυῶμεν	γνῶμεν	δύ-ωμεν	δεικνύ-ωμεν
	κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.					κτλ.
	δραίη-ν	βαίη-ν	δυείη-ν	γνοίη-ν		δραίη-ς	βαίη-ς	δυείη-ς	γνοίη-ς	
	δραίη-ς	βαίη-ς	δυείη-ς	γνοίη-ς		δραίη	βαίη	δυείη	γνοίη	
	δραίη	βαίη	δυείη	γνοίη		δραίη-μεν	βαίη-μεν	δυείη-μεν	γνοίη-μεν	
	κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.		κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.	κτλ.
	δρᾶ-θι	βῆ-θι				δρᾶ-τω	βή-τω			
	δρᾶ-τω	βή-τω				δρᾶ-τε	βῆ-τε			
	δρᾶ-τε	βῆ-τε				δρᾶ-ντων	βά-ντων			
	δρᾶ-ντων	βά-ντων								
	δρᾶ-ναι	βῆ-ναι	δυῆ-ναι	γνῶ-ναι						
	δρᾶ-ναι	βῆ-ναι	δυῆ-ναι	γνῶ-ναι						
	δρᾶς,	βᾶς,	δυείς,	γνούς,		δράντος	βάντος	δυέντος	γνόντος	δύντος
	δράντος	βάντος	δυέντος	γνόντος		δρᾶσα,	βᾶσα,	δυείσα,	γνούσα,	δύνσα,
	δρᾶσα,	βᾶσα,	δυείσα,	γνούσα,		δρᾶσης	βᾶσης	δυείσης	γνούσης	δύνσης
	δρᾶσης	βᾶσης	δυείσης	γνούσης		δράν,	βάν,	δυέν,	γνόν,	δύν,
	δράν,	βάν,	δυέν,	γνόν,		δράντος	βάντος	δυέντος	γνόντος	δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἔξης δήματα:

1. Φημὶ = λέγω, συμφωνῶ, ἵσχυρίζομαι (δ. θ. φη-, φᾶ- βλ. καὶ § 240).

'Οριστικὴ		Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτικὴ
'Ενεστὸς	Παρατατικὸς			
φη-μὶ	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φὴ-ς (ἥ φὴ-ς)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φᾶ-μὲν	ἔ-φα-μεν	φῶμεν	φαῖ-μεν	—
φᾶ-τὲ	ἔ-φα-τε	φῆτε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σὶ	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

*Απαρ. φά-ναι. Μετοχὴ φά-σκ-ων, φά-σκ-ονσα, φά-σκ-ον.

Μέλλων φή-σω. *Αόριστος ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημὶ ὁ παρατατικὸς ἔφην καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀορίστου (= εἰπα κτλ.).

Σημείωσις 2. "Οταν τὸ φημὶ σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἀόριστος εἶπον ἢ ἔφην. "Οταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἵσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἀόριστος ἔφησα

2. Εἶμι = θὰ πάω (δ. θ. εἰ, ἵ-).

'Οριστικὴ		Υποτακτικὴ	Εύκτικὴ	Προστακτικὴ
'Ενεστὸς	Παρατατικὸς			
εῖ-μι	ἥ-α ἥ ἥ-ειν	ἥ-ω	ἥ-οιμι	—
εī	ἥ-εις ἥ ἥ-εισθα	ἥ-ης	ἥ-οις	ἥ-θι
εῖ-σῃ	ἥ-ει	ἥ-η	ἥ-οι	ἥ-τω
ἥ-μεν	ἥ-μεν	ἥ-ωμεν	ἥ-οιμεν	—
ἥ-τε	ἥ-τε	ἥ-ητε	ἥ-οιτε	ἥ-τε
ἥ-ασι	ἥ-σαν ἥ ἥ-εσαν	ἥ-ωσι	ἥ-οιεν	ἥ-όντων

*Απαρ. ἕ-έραι. Μετοχὴ ἕ-ῶν (ἰόντος), ἕ-οῦσα (ἰούσης), ἕ-ὸν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημὶ καὶ τοῦ εἶμι ὁ τόνος εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπόφημι, σύμφαθι — ἀπειμι, ἀπιθ.

Σημείωσις. 2. Ὁ ἐνεστώς εἶμι εἰς μὲν τὴν δριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστῶτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ ἔρχομαι).

3. Οἰδα = γνωρίζω, ηξεύρω (ὁ. θ. Φειδ-, ἔξ οὖ οἰδ-, ἵδ-)

Οριστική	Παρατατική	Υποτακτική	Εύκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
οἴδ-α	ηδ-η ή ηδ-ειν	εἰδῶ	εἰδείη-ν	—
οἴδ-θα	ηδ-ησθα ή ηδ-εις	εἰδῆς	εἰδείη-ς	ἴσ-θι
οἴδ-ε	ηδ-ει ή ηδ-ειν	εἰδῆ	εἰδείη	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ηδ-ε-μεν ή ησ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖ-μεν	—
ἴσ-τε	ηδ-ε-τε ή ησ-τε	εἰδῆτε	εἰδεῖ-τε	ἴσ-τε
ἴσ-ασι	ηδ-ε-σαν ή ησ-σαν	εἰδῶσι	εἰδεῖ-εν	ἴσ-των

Απαρ. εἰδ-έναι. Μετοχὴ εἰδ-ώς (εἰδότος), εἰδ-νῖα (εἰδυίας), εἰδ-ός (εἰδότος). Μέλλων εἰ-σομαι καὶ εἰδή-σω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ οἰδα ὁ τόνος εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: σύνοιδα, σύνισθι.

4. Δέδοικα ἡ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος, μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος, τοῦ οὐχὶ εὐχρόνιστου ὁ. δείδω) καὶ τέθνηκα = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ὁ. θ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν πανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἑξῆς εὐχρόνιστους τύπους κατὰ τὰ εἰς -μι:

α') Ὁριστ. δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδί-ασι. Ὑπερσ. ἐδέδι-σαν. Ἀπρφ. δεδι-έναι. Μτχ. δεδι-ώς (δεδιότος), δεδι-νῖα (δεδιυίας), δεδι-ός (δεδιότος).

β') Ὁριστ. τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθνᾶσι. Ὑπερσ. ἐτέθνα-σαν. Ἀπρφ. τεθνά-ραι. Μτχ. τεθνε-ώς (γεν. τεθνεῶτος), τεθνε-ώσα (γεν. τεθνεώσης), τεθνε-ώς ή τεθνέ-ός (γεν. τεθνεῶτος). πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα = δύμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος (ὁ. θ. Φεικ-, ἔξ οὖ οἰκ-, ἔοικ-, βλ. § 188,5, Σημ.).

‘Οριστ. ἔοικ-α, ἔοικ-ας, ἔοικ-ε, ἔοίκ-αμεν κτλ. Ὑπερσ. ἐώκ-ειν, ἐώκ-εις, ἐώκ-ει κτλ. (βλ. § 32, 4). Ἀπρφ. εἰκ-έναι. Μετοχὴ εἰκ-ώς (εἰκότος), εἰκ-νῖα (εἰκυίας), εἰκ-ός (εἰκότος).

6. Κεῖμαι = κοίτομαι, εἶμαι βαλμένος (βλ. § 249).

'Οριστική		Προστακτική	'Απαρέμφατον Μετοχή
'Ενεστώς	Παρατατικός		
κεῖ-μαι	ἔ-κεί-μην	—	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	κεί-μενος
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεί-σθω	κεί-μένη
κεί-μεθα	ἔ-κεί-μεθα	—	κεί-μενον
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων *κεί-σομαι*, *κεί-σῃ*, *κεί-σεται* κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἔξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: *κατάκειμαι*, *κατάκεισο*, ἀλλὰ *κατακεῖσθαι*.

7. Κάθ-ημαι (δ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

'Οριστική		Προστακτική	'Απαρέμφατον Μετοχή
'Ενεστώς	Πορατατικός		
κάθ-η-μαι	ἔ-καθ-ή-μην	—	καθ-ή-σθαι
κάθη-σαι	ἔ-κάθη-σο	κάθ-η-σο	καθ-ή-μενος
κάθη-ται	ἔ-κάθη-το	καθή-σθω	καθ-ή-μένη
καθή μεθα	ἔ-καθή-μεθα	—	καθ-ή-μενον
κτλ.	κτλ.	κάθη-σθε κτλ.	

Μέλλων (συνηρημένος) *καθ-εδοῦμαι* (ἐκ τοῦ δ. *καθ-έζομαι*).

8. Χρὴ = ὑπάρχει χρεία, χρειάζεται.

'Οριστ. 'Ενεστ. *χρή*. Παρατ. *χρῆν* ἢ *ἔχρην*. 'Υποτ. *χρῆ*. Εύκτ. *χρείη*. 'Απρφ. *χρῆναι*. Μτχ. (τὸ) *χρεών*. (Βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ *χρὴ* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προηλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων *χρὴ* ἢ — *χρὴ* ἢ — *χρὴ εἰη* — *χρὴ εἴναι* — *χρὴ δύναται* (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

ιερ') 'Ανώμαλα δήματα κατά τὸν σχηματισμὸν
ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

§ 254. Α') Πλείστων δήματων τὸ δηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν δημάτων

1) τὸ δηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲν ἐν εἴ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') δ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ δοκε-. (*Δοκ-έ-ω*) δοκῶ (= φαίνομαι), παρατ. (*ἐδόκ-ε-ον*) ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἐδοξᾶ, παθ. προκ. δέ-δοκ-ται, ὑπερσ. ἐδέ-δοκ-το·

β') δ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ νεμε-. *Νέμ-ω* (= μοιράζω, βόσκω), παρατ. ἐνεμ-ον, μέλλ. νεμ-ῶ, (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. ἐνειμα, παρακ. νενέμη-η-κα — νέμ-ομαι, παρατ. ἐνεμ-όμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνεμ-ή-θην, παρακ. νενέμη-η-μαι· (βλ. § 235).

γ') δ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ βουλε-. *Βούλομαι* (= θέλω), παρατ. ἐβούλ-όμην, μέσ. μέλλ. βουλ-ή-σομαι, παθ. ἀόρ. ἐβούλ-ή-θην, παρακ. βεβούλ-η-μαι· (βλ. § 188, 1).

2) Τὸ δηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲν τὸ πρόσφυμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') δ. θ. γνω-, ἐξ οὗ γι-γνω-**σκ**. *Γιγνώσκ-ω* (= γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. ἐγίγνωσκ-ον, μέσ. μέλλ. γνώ-σομαι, ἀόρ. β' ἔγνω-ν, (§ 252), παρακ. ἔγνω-κα, ὑπερσ. ἔγνω-κειν, — γιγνώσκ-ομαι, παρατ. ἐγίγνωσκ-όμην, παθ. μέλλ. γνω-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔγνω-σ-θην, παρακ. ἔγνω-σ-μαι, ὑπερσ. ἔγνω-σ-μην·

β') δ. θ. ενδρ-, ἐξ οὗ ενδρ-**ισκ**-, ενδρε-. *Ενδρίσκ-ω*, παρατ. ηῦρισκ-ον, μέλλ. ενδρ-ή-σω, ἀόρ. β' ηνδρ-ον, παρακ. ηνδρ-η-κα — ενδρίσκ-ομαι, παρατ. ηνδρισκ-όμην, μέσ. μέλλ. ενδρ-ή-σομαι, μέσ. ἀόρ. β' ηνδρ-όμην, παθ. μέλλ. ενδρ-ε-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ηνδρ-έ-θην, παρακ. ηνδρ-η-μαι, ὑπερσ. ηνδρ-ή-μην·

γ') δ. θ. μνη-, ἐξ οὗ (**μι-μνη-ισκ**) μιμνησκ-. *Ανα-μιμνήσκ-ω* (= ἐνθυμίζω), παρατ. ἀν-εμίμυνησκ-ον, μέλλ. ἀνα-μνή-σω, ἀόρ. ἀν-έ-μνη-σα — ἀνα-μιμνήσκ-ομαι, παρατ. ἀν-εμιμνησκ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀν-εμνή-σ-θην, παρακ. μέ-μνη-μαι, ὑπερσ. ἐμε-μνή-μην, τετελ. μέλλ. με-μνή-σομαι.

3) Τὸ δηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲν τὸ πρόσφυμα **ν**: δ. θ. καμ-, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. *Κάμν-ω*

(*κοπιάζω, κουράζομαι*), παρατ. ἔκαμν-ον, μέσ. μέλλ. καμοῦμαι (*§ 217, 1*), ἀόριστος β' ἔκαμ-ον, παρκμ. κέ-κμη-κα·

β') μὲ τὸ πρόσφυμα **αν** (*πολλάκις συγχρόνως καὶ μὲ ἐν ν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ*): δ. θ. βλαστ-, ἐκ τούτου δὲ **βλαστ-αν-**. *Βλαστάνω, παρατ. ἐβλάσταν-ον, ἀόρ. β'. ἐβλαστ-ον, ὑπερσ. ἐβλαστ-ή-κειν.* δ. θ. μαθ-, ἐκ τούτου δὲ **μα-ν-θ-αν-**. *Μανθάνω, παρατ. ἐμάρθαν-ον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) μαθ-ή-σομαι, ἀόρ. β' ἐμαθ-ον, παρακμ. με-μάθ-η-κα, ὑπερσ. ἐμε-μαθ-ή-κειν — μανθάν-ομαι.*

γ') μὲ τὸ πρόσφυμα **νε**: δ. θ. *ἰκ-*, ἐκ τούτου δὲ **ἰκνε-**. (*Ἄφ-ικ-νέ-ομαι*) *ἀφικνοῦμαι* (*= φθάνω*), παρατ. (*ἀφ-ικ-νε-όμην*) *ἀφικνούμην, μέσ. μέλλ. ἀφ-ίξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἀφ-ικ-όμην, παρακ. ἀφ-ίγ-μαι, ὑπερσυντ. ἀφ-ίγ-μην*.

δ') μὲ τὸ πρόσφυμα **νι** ἢ **νν** (*μὲ μετάθεσιν τοῦ ι ἢ τοῦ ν τούτου πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος προβλ. § 35*): δ. θ. *βη-, βα-,* ἐκ τούτου δὲ **βα-νι** καὶ ἐκ τούτου **βαιν-**. *Baínω* (*= βαδίζω*), παρατ. *ἔ-βαιν-ον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) βή-σομαι, ἀόρ. β' ἔ-βη-ν* (*§ 252*), παρακμ. *βέ-βη-κα, ὑπερσ. ἐβε-βή-κειν — βαίνομαι, παθ. ἀόρ. (παρ)ε-βά-θην, παρακ. βέ-βα-μαι* δ. θ. *ἔλα-,* ἐκ τούτου δὲ **ἔλα-νυν-καὶ** ἐκ τούτου **ἔλαυν-**. *Ἐλαύνω, παρατ. ἔλαυν-ον, (μέλλ. συνηρημένος) ἔλῶ, (ἔλᾶς, ἔλᾶ κτλ. ἐκ τοῦ ἔλά-σω), ἀόρ. ἔλα-σα, παρακ. ἔλή-λα-κα — ἔλαυν-ομαι, παρακ. ἔλήλα-μαι, ὑπερ. ἔληλα-μην* (*βλ. § 190*).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ᾽ ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν π.χ. ἀγορεύ-ω, παρατ. ἡγόρευ-ον, μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (*ἀπ-, συν-, προσ-*) ἐρῶ, ἀόρ. ἡγόρευ-σα καὶ (*ἀν-, ἀπ-, κατ-, προσ-*) εἰπον, παρακ. (*ἀν-, συν-, ἀπ-*) εἰδηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν — ἀγορεύ-ομαι, παρατ. ἡγόρευ-όμην, παθ. μέλλ. (*ἀνα-, προσ-*) ἁρηθήσομαι, παθ. ἀόρ. (*ἀν-, ἀπ-*) ἐροήθην (*θ. ἀγορευ-, ἐρε-, ὃε-, εἰπ-*).

§ 255. Β') Πολλῶν ὁμιάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνον μὲ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικὰ ὁμιάτα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακείμενον μὲ σημασίαν μέσου ἢ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ παρακειμένου·

ἴστημι — *ἴστην* (= ἐστάθην, ἐσταμάτησα) *ἴστηκα* (= στέκομαι). φύω — *ἴψυν* (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= εῖμαι ἐκ φύσεως).

2) μέσον μέλλοντα μὲ σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος: ἔδω — ἔσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ — ἀδικήσομαι (= θὰ ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀδόριστον μὲ σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀδορίστον: ἀπαλλάττω — ἀπαλλαγήσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτόν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπήλλαξα τὸν ἑαυτόν μου), ἀνιῶ-ἡγιάθην (= ἔλύπησα τὸν ἑαυτόν μου).

Σημείωσις. "Οπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ. ἐ.), πολλὰ δήματα ἔχουν πολλάς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

Iγ') Ἀποθετικά δήματα *

§ 256. Ἀποθετικὰ δήματα λέγονται τὰ δήματα, τὰ δποῖα ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνῆν (§ 173): δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν δημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀδόριστον (α' ἢ β') μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν: ἀσπάζομαι — ἡσπασάμην (= ἔχαιρέτισα), αἰσθάνομαι — ἡσθόμην (= ἔκατάλαβα). ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσα.

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀδόριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν: βούλομαι — ἔβουλήθην (= ἡθέλησα), ἐπιμέλομαι — ἔπεμελήθην (= ἔφροντισα). ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά.

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀδόριστον, τὸν μὲν μέσον μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀδορίστον, τὸν δὲ παθητικὸν μὲ σημασίαν παθητικοῦ: αἰτιῶμαι, ἡτιασάμην (= κατηγόρησα), ἡτιάθην (= κατηγορήθην) — λῶμαι, λασάμην (= ἔθεράπευσα), λάθην (= ἔθεραπεύθην). ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ δήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίζετο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέντο, ἥτοι) ἀπέβαλον αὐτὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'
ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ διποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ δόγματα, δηλοῦσαι τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν κτλ.

1) **Τοπικὰ ἐπιρρήματα**: ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἀνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ ἐπιρρήματα**: νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ ἐπιρρήματα**: ὥδε, οὕτω (= ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα**: ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἄπαξ, δὶς κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἀρνητικὰ ἐπιρρήματα**: ναί, μάλιστα, δή, δῆτα — οὐ, μὴ — ἄρα, μᾶν (= μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ἔνθητων: δημοσίᾳ, ἀδίᾳ, προῖνα (= δωρεάν) — ἄγε, ἵθι, φέρε (= ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ διποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἀλλαὶ μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἀλλαὶ δὲ μόνον ἐν συντάξει: παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω — μέχρι τοῦ θέρους.

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ διποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται κύριαι καὶ εἶναι 18, ἕξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: εἰς, ἐν, ἐξ ἢ ἐκ, πρό, πρός, σὺν — ἀνά, διά, κατά, μετά, παρά, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ διποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται καταχρηστικαὶ καὶ εἶναι 9: α' ἀχρι, μέχρι, ἀνευ, χωρίς, πλήν, ἐνεκεν ἢ ἐνεκεν, αἱ διποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὡς, τή, μά, αἱ διποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ δόποιαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέοντα λέξεις ἡ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: *Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω δτι εὐδοκιμεῖς.*

Οἱ σύνδεσμοι εἰναι

- 1) συμπλεκτικοί: τέ, καί, οὖτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ·
- 2) διαζευκτικοί: ἢ, ἤτοι — ἢ, εἴτε — εἴτε, ἐάντε — ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἥτε — ἥτε·
- 3) ἀντιθετικοί: μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλά μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν·
- 4) αίτιολογικοί: γάρ, δτι, ώς, διότι, ἐπεί, ἐπειδή·
- 5) τελικοί: ἵνα, δπως, ώς·
- 6) συμπερασματικοί: ἄρα, δή, οὖν, τοίνυν, ώς, οὖκονν, οὖκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε·
- 7) χρονικοί: ώς, δτε, δπότε, ἐπεί, ἐπειδή, ἔως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἥντα, πρίν·
- 8) εἰδικοί: δτι, ώς·
- 9) ύποθετικοί: εἰ, ἐάν, ἄν, ἥν.

4. Ἐπιφωνήματα

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ δόποιαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ώς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἰναι

- 1) γελαστικά: ᾁ-ἄ-᷂-
- 2) θαυμαστικά: ἄ, ὥ, βαβαΐ, παπαΐ!
- 3) θειαστικά (ἥτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν): εὐοϊ·
- 4) σχετλιαστικά (ἥτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀγανάτησιν): παπαΐ, οὐαΐ, οἴμοι, φεΐ, ἱώ, ἰού!
- 5) κλητικόν: ὥ (βλ. § 42, Σημ.).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ παραγωγῆς ἢ διὰ συνθέσεως. Πρβλ. γράφ-ω, γραφ-εύς, γραφ-ή, γραμ-μή, γράμ-μα γραμματ-εύς, γραμματεύ-ω — (βιβλίον, πωλῶ) βιβλιοπώλης — (πρώτος, ἀγωνιστής) πρωταγωνιστής.

1) Λέξις, ἡ ὅποια δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν δίζαν, ἥτοι) ἀπὸ ἐν ἀρχικὸν θέμα μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸν καταλήξεως μόνον, λέγεται πρωτότυπος ἢ ἀπλῇ λέξις: (θ. γραφ-) γράφ-ω, (θ. πολι-) πόλι-ς.

2) Λέξις, ἡ ὅποια προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται παράγωγος: (φύσι-ς) φυσι-κό-ς, (ἰά-ομαι, ἰῶμαι) īa-τρό-ς.

3) Λέξις, ἡ ὅποια προέρχεται ἀπὸ δύο ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγώγους μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται σύνθετος: (ναῦ-ς, πήγ-νυμι) ναυ-πηγ-ός, (λόγο-ς, γράφ-ω) λογο-γράφ-ος.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ είναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. πόλι-ς, (ἐκ ταύτης) πολι-της, (ἐκ ταύτης) πολιτ-ικός καὶ πολιτ-εύω, (ἐκ ταύτης) πολίτευ-μα

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις. Πρβλ. (πόλι-ς) πολί-της, (λόγο-ς, γράφ-ω) λογο-γράφ-ος.

* "Ετυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. 'Ετυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α') Π Α Ρ Α Γ Ω Γ Η

Γεγική προεισαγωγική παρατήρησις

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουν ἔνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήνετος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ.). Προβλ. ὥρα (θ. ὥρα-), ὥραῖς (ἐκ τοῦ ὥρα-ιος), ἀλλὰ ὥρ-ιμος — τέλος (θ. τελεσ-, προβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλειος), ἀλλὰ τελ-ικὸς — φρονήν (θ. φρον-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετά τινος ἢ μετά τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο διμοειδῶν καταλήξεων. Προβλ. βασιλεὺς — βασιλεύω, ἰδιώτης — ἰδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος) — πινακ-ίς (πινακ-ίδ-ος) πινακ-ίδ-ιον.

1. Παράγωγα δήματα

α') Ἐξ δονομάτων (ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων)

§ 265. Τὰ δήματα τὰ παράγωγα ἔξ δονομάτων ἔχουν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι εἰδούσεις εἶναι ἢ γίνεται ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ ὅτι δηλοῦ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι -jω : τιμὴ (θ. τιμα-, τιμά- jω), τιμάω-ῶ· ἀνία (θ. ἀνια-, ἀνιά- jω), ἀνιάω-ῶ· δρθαλμία (δρθαλμιά- jω), δρθαλμιάω-ῶ· πόνος (θ. πονε-, πονέ- jω), πονέω-ῶ, δοῦλος (θ. δουλο-, δουλό- jω), δουλώω-ῶ, βασιλεὺς (βασιλεύ- jω), βασιλεύω· φύλαξ (φυλάκ- jω) φυλάσσω· παῖς (παίδ- jω), παίζω· ἐλπὶς (ἐλπίδ- jω), ἐλπίζω· μέλας (μελάν- jω), μελαίνω· καθαρός (καθάρ- jω), καθαίρω. (Βλ. § 33 κ. ἐ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προῆλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις -άω, -ιάω, -έω, -όω, -εύω, -έζω, -ίζω, -νω, -άινω, -ύνω, -άιρω κτλ.: σφριγός — σφριγ-άω-ῶ (= ἔχω σφριγός), ἐρυθρός — ἐρυθρ-ιάω-ῶ (= γίνομαι ἐρυθρός), εὐδαίμων — εὐδαιμον-έω-ῶ (= είμαι εὐδαίμων), πλήρης — πληρ-όω-ῶ (= ποιῶ πληρες), δοῦλος — δουλ-εύω (= είμαι δοῦλος), δόξα — δοξά-ζω (= παρέχω δόξαν), ἡσυχος — ἡσυχ-άζω, φενάκη — φενακ-ίζω, ὕστερος —

νστερ-ίζω, ἥδὺς — ἥδύ-νω, — ὑγιὴς — ὑγι-αίνω, χαλεπός — χαλεπ-αίνω, λαμπρὸς — λαμπρ-ύνω, μέγας — μεγαλ-ύνω, μῆκος — μηκ-ύνω, μέγας — μεγ-αίρω κτλ. (βλ. § 264,2).

Σημ είω σις 1. Ρήματα παράγωγα ἀπὸ ὄνόματα κύρια ἢ ἐθνικὰ ἢ ἀπὸ ὄνόματα ζῴων μὲ τὴν κατάληξιν -άζω ἢ συνηθέστερον -ίζω σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου τὸ δόπιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: *Βοιωτός* — *βοιωτ-ίζω* (= μιμοῦμαι τὰ ἔθνα ἢ τὴν γλώσσαν τῶν Βοιωτῶν), *Φίλιππος* — *φιλιππ-ίζω* (= ἀκολουθῶ τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου), *πιθηκός* — *πιθηκ-ίζω* (Πρβλ. *παπαγάλος* — *παπαγ-λ-ίζω* = μιλῶ σὰν παπαγάλος).

Σημ είω σις 2. Ρήματα παράγωγα ἀπὸ ὄνόματα μὲ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -ιάω σημαίνουν συνήθως ἢ ἔφεσιν, ἵτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δοπίον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ πάθησιν: *θάνατος* — *θανατ-άω* (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), *στρατηγός* — *στρατηγ-ιάω*, *λίθος* — *λιθ-ιάω* (= πάσχω ἀπὸ λιθίασιν), *σπλήν* — *σπλην-ιάω*.

β') Ἐκ ρημάτων

§ 266. Τὰ ὄντα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ὄντων εἶναι

1) ἐναρκτικά, ἵτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἀρχίζει νὰ κάμνῃ ἢ νὰ πάσχῃ ἐκεῖνο, τὸ δοπίον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον κατάληξις αὐτῶν εἶναι -σκω: *γηράω-ῶ* — *γηρά-σκω*, *ἡβάω-ῶ* — *ἡβά-σκω* (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος).

2) θαμιστικά, ἵτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (*θαμά*, ἵτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ δοπίον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -άζω, -ίζω, -ύζω: *στένω* — *στεν-άζω*, *αἴτω* — *αἴτ-ίζω* (= αἴτω συχνὰ καὶ πολύ), *ἔρω* — *ἔρπ-ύζω*.

3) ἐφετικά, ἵτοι σημαίνουν ἔφεσιν, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δοπίον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ιάω, ἢ -είω καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: *κλαίω* — (*κλαύσ-ομαι*) *κλανσ-ιάω-ῶ*, *τυραννῶ* (*τυραννήσ-ω*) *τυραννησ-είω* (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἵτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2. Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 267. Τὰ ὄντα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ *ποιεῖ* ἐκεῖνο,

τὸ δόποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω): δίχα — διχά-ζω, ἀλαλά — ἀλαλά-ζω, ἐγγὺς — ἐγγ-ίζω, ἐλελεῦ — ἐλελ-ίζω, γρῦ — γρύ-ζω (Πρβλ. νῦν: γαῦ γαῦ — γαυ-γ-ίζω, τσάκ — τσακ-ίζω).

2. Παράγωγα ούσιαστικὰ

α') Ἐκ ρημάτων

§ 268. Τὰ ούσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἐκ δημάτων σημαίνουν

1) τὸ ἔνεργον· σρόσωπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -εύς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ (θηλυκὰ τῶν εἰς -της, -τήρ, -τωρ σηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις -τις, -τειρα, -τρια, -τρίς): γράφω — γραφ-εύς, νέμω — νομ-εύς, πέμπω — πομπ-ός, τρέφω — τροφ-ός, ποιέω — ποιη-της (ποιή-τρια), πρόφημι — προφή-της (προφῆ-τρις), αὐλέω — αὐλη-τήρ (αὐλη-τρίς), καλέω — κλη-τήρ, σψίζω — σω-τήρ (σώ-τειρα) συλλαμβάνω — συλ-λήπτωρ (συλ-λήπτρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ δημάτων ούσιαστικὰ εἰς -τήρ, τὰ δόποια δηλοῦν τὸ ἔνεργον προσωπον, δλίγα εἰνοὶ εὔχροντα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ. Ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς -τήρ δηλοῦν τὸ δργανόν: ζώνυμοι — ζωσ-τήρ, καίω — καν-τήρ, νίπτω (ἢ νίζω) — νιπ-τήρ κτλ.

2) τὴν ἔνέργειαν· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -α, -η, -ος (γεν.-ου), -ία (-εία), -όδος, -σις, -σία: φθείρω (θ. φθερ-) — φθορ-ά, τρέπω — τροπ-ή, ἀμείβω — ἀμοιβ-ή, λέγω — λόγ-ος, μαίνομαι (θ. μαν-) — μαν-ία, βασιλεύω — βασιλεία, κολακεύω — κολακεία, δδύρομαι — δδυρο-μός, λύω — λύ-σις, πράττω — (πρᾶγ-σις), πρᾶξις, θύω — θυ-σία.

3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἔνεργειας· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -μα, -μή, -ος (γεν. -ους): ποιέω — ποίη-μα, γράφω — γράμ-μα, γραμμή, γιγνώ-σκω — γνώ-μη, φεύδομαι — φεῦδ-ος.

4) τὸ δργανόν· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -τρον, -θρον: ἀρό-ω, ᾗ — ἄρο-τρον, πλήρττω (θ. πληγ-) — πλήρ-τρον, κλείω — κλεῖ-θρον.

5) τὸν τόπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -τήριον, -τρον -θρον: βουλεύομαι — βουλευ-τήριον, δικάζω (θ. δικαδ-) — δικασ-τήριον, θεά-ομαι, -ῶμαι — θέα-τρον, βαίνω (θ. βα-) — βά-θρον.

Σημείωσις. Τὸ δργανόν σημαίνουν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν εἰς -εύς:

σφάττω — σφαγ-εύς (= τὸ ξίφος), τέμνω — τομ-εὺς (σκυτοτομικὸν ὅργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς -τρον, ἵδιά εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν, σημαίνον τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἔνέργειαν: λέω — τὰ λέ-τρα, διδάσκω — τὰ δίδακ-τρα, τρέφω (θ. θρεφ-) — τὰ θρέπ-τρα (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') Ἐξ ἐπιθέτων

§ 269. Τὰ οὐσιαστικὰ ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφηγημένα (βλ. § 43,2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ία, -ιᾶ, (-ειά, -οιά), -ος (γεν. -ους), -σύνη, -οσύνη, -της (γεν. -τητος) ἢ -τῆς (γεν. -τῆτος): σοφὸς — σοφ-ία, κακὸς — κακ-ία, ἀληθῆς (θ. ἀληθησ-, ἀλήθησ-ια, ἀλήθησ-ια) — ἀλήθεια, εὔνος (εὔνο-ια) — εὔνοια, εὐδός — εῦδ-ρ-ος, δίκαιος — δικαιο-σύνη, σώφρων — σωφρο-οσύνη, κέρδος — κερδο-οσύνη, ἰερὸς — ἰερω-σύνη, ταχύς — ταχύ-της (ταχύ-τητος) ἢ ταχυ-τῆς (ταχυ-τῆτος).

Σημείωσις 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ ἐνεργός εἶναι βιοηθὸς βιοήθεια, ἐνέργεια (ὅπως ἀληθεια). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου ἀμαθῆς παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι ἀμαθία (ὅπως σοφία). Τῶν δὲ ἐπιθέτων ἀγαθός, καλός, ὁρόδιος οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ καλλονή ἢ τὸ κάλλος, ἡ ὁρστώνη (προβλ. ὑπερθ. ὁρστος, § 141).

Σημείωσις 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφηγημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἡ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: αἴτιος (αἴτια) — ἡ αἴτια, ἄξιος (ἄξια) — ἡ ἄξια, ἀνδρετος (ἀνδρεία) — ἡ ἀνδρεία, ἐχθρὸς (ἐχθρὰ) — ἡ ἐχθρός. Προβλ. νῦν: θεομός, θεομή — ἡ θεόμη, ζεστός, ζεστή — ἡ ζεστη. Παρομοίως δὲ παραγόντα οὐσιαστικὰ ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχὰς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκοῦμια) ἀκούμενος — Ἀκούμενός, (ἐδεξαμήνη) δεξαμένη — δεξαμενή.

γ') Ἐξ οὐσιαστικῶν

§ 270. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) παρώνυμα, ἥτοι δονόματα παράγωγα, τὰ διοῖα σημαίνονταν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ διοῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -εὺς (θηλ. -εια), -της (θηλ. -τις), -έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης: ἵππος — ἵππε-εύς, ἵερον — ἱερ-εὺς (ἱέρεια), δῆμος — δημο-της, πόλις — πολι-της (πολι-τις), φυλὴ — φυλ-έτης, ὅπλον — ὅπλ-ίτης, θίασος — θιασ-ώτης, στρατιὰ — στρατι-ώτης (προβλ. § 268, 1).

2) **ύποκοριστικά**, ἥτοι παριστάνουν ἐκεῖνο τὸ δποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον ὡς **μικρόν**, εἴτε διότι τοῦτο ὅντως εἶναι μικρὸν εἴτε χάριν θωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -άριον, -ιον, -ίδιον, -ις (γεν. -ίδος), -σκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον: παῖς — παιδ-άριον, ὁνάξ — ὁνάκ-ιον, θυγάτηρ — θυγάτρ-ιον, πίναξ — πινάκ-ιον, πινακίς — πινακίδ-ιον, ξίφος — ξιφ-ίδιον, πύλη — πυλ-ίς, νεανίας — νεαρή-σκος, οἰκος — οἰκ-ίσκος, παῖς — παιδ-ίσκη, νέφος — νεφ-ύδριον, δένδρον — δενδρ-ύλλιον (πρβλ. νῦν: παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-ούλα κτλ.).

Σημείωσις. Μερικῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ή ἔννοια τῆς μικρότητος: βιβλίον (= βιβλος), θηρίον (= θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἥτοι παριστάνουν ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ δποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον. Συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ίας, -ων: μέτωπον — μετωπ-ίας, γαστὴρ — γάστρ-ων, χεῖλος — χείλ-ων (πρβλ. νῦν: κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς κτλ.).

4) **τοπικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὃπου διαμένει ἢ δογῇ ἐκεῖνο, τὸ δποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι -ιον, -εῖον: στρατηγὸς — στρατήγ-ιον (νῦν στρατηγ-εῖον), ἔμπορος — ἔμπρό-ιον (= ἔμπορικὸς λιμήν), χαλκεὺς (χαλκέως, χαλκέ-ιον) — χαλκεῖον, ἱατρὸς — ἱατρ-εῖον, διδασκαλος — διδασκαλ-εῖον (= οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον).

5) **περιεκτικά**, ἥτοι σημαίνουν τόπον, ὃ δποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ δποῖα δηλοῦ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ών, -ιά, -ωνιά: ἐλαία — ἐλαι-ών, ὅρνις — ὅρνιθ-ών, μύρης — μυρμηκ-ιά, δόδος — δοδ-ών καὶ δοδ-ωνιά· οὕτω καὶ στρατὸς — στρατ-ιά.

6) **πατρωνυμικά**, ἥτοι σημαίνουν τὸν γένον ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνου, τὸν δποῖον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός). συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-είδης, -οίδης), -ιών (θηλ. -άς, γεν. -άδος, -ις, γεν. -ίδος): Βούτης — Βοντά-δης, Βορέας — Βορεά-δης, Ἀσκληπιός — Ἀσκληπι-άδης, Πέλοψ — Πελοπ-ίδης, Ἄτρενς — Ἄτρεείδης, Ἡρακλῆς — Ἡρακλείδης, Λητώ — Λητοίδης, Κρόνος — Κρον-ίων, Θεοτιος — Θεοτι-άς (Θεοτι-άδος), Δαναός — Δαρα-ΐς (Δανα-ΐδος)· (πρβλ. νῦν κατάληξιν -πουλος, -πουλο, π. χ. τὸ ἄρχοντόπουλο).

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικὰ ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ δύναματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν δύναμάτων μὲ τὰς καταλήξεις -αδοῦς, -αδῆ, -ιδοῦς, -ιδῆ: ἀνεψι-αδοῦς (= νιός ἀνεψιοῦ ή ἀνεψιᾶς, ἦτοι ἔξαδέλφου ή ἔξαδέλφης), ἀνεψι-αδῆ — ἀδελφ-ιδοῦς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδελφοῦ ή ἀδελφῆς).¹

7) γονεωνυμικά, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζῷου ή μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῷον εἴδους τινός καταλήξις αὐτῶν εἶναι -ιδεῦς: ἀετὸς — ἀετ-ιδεῦς, λύκος — λυκ-ιδεῦς, λαγός — λαγ-ιδεῦς μερικῶν ὅμως ζῷων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὡς ἀμυνὸς (= τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρν-άκι), δέλφαξ (= χοιρ-ίδιον), ἔριφος (= κατσικ-άκι), μόσχος (= μοσχ-άρι), νεβρὸς (= ἔλαφ-άκι), νεοσόδος (= πουλ-άκι), πῶλος (= ἀλογ-άκι ή γαϊδυνο-άκι προβλ. πουλ-άκι), σκύλαξ (= σκυλάκ-ι), σκύμνος (= λεονταρ-άκι).²

8) ἐθνικά, ἦτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ή πόλεως ή τόπου ἐν γένει, τὸν δηλοῦ τὸ πρωτότυπον³ συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -ιος (θηλ.-ία), -εὺς (θηλ.-ίς), -νός, -ηνός, -ῖνος, -της (θηλ.-τις), -άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης: Κόρινθος — Κορίνθ-ιος (Κορινθ-ία), Μέγαρα — Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία — Ασια-ρός, Λάμψακος — Λαμψακ-ηνός, Τάρας — Ταραντ-ῖνος, Τεγέα — Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον — Γυθε-άτης, Κρότων — Κροτων-ιάτης, Αἴγινα — Αίγινή-της, Ιος — Ι-ήτης, Στάγιρα — Σταγιρ-ίτης, Σικελία — Σικελι-ώτης, Δαρδειον — Δαρδε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἥπειρος — ἥπειρ-ώτης, νῆσος — νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεων -ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης τὸ ι, ἔαν μὲν προηγήται βραχὺ φωνῆν, κανονικῶς συναντεῖται μὲ αὐτό, ἔαν δὲ προηγήται μακρὸν φωνῆν ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεὺς (θ. χαλκε-) χαλκεῖον, βοῦς (θ. βο-) βοΐδιον, Ἀτρεὺς (θ. Ἀτρε-) Ἀτρείδης, Αηιώ (θ. Λητο-) Λητοίδης, ή Χλος (θ. Χλ-, δ Χλ'-ίος =) δ Χτος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργεσ-) Ἄργεῖος, γραῦς (θ. γρᾶ-) γράδιον, λαγὼς (θ. λαγω-) λαγῳδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῆρος

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς -ος οὐδέτερα τριτόκλιτα, μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως -ίδιον, ἀποβάλλεται ὅχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος σ, ἀλλὰ καὶ τὸ ε τὸ πρὸ αὐτοῦ: ἔλφος (θ. ξιφέσ-) ξιφ-ιδιον, σκάφος (θ. σκαφεσ-) σκαφ-ιδιον, (ὅξος—ὅξ-ιδιον = ἔιδι).

3. Παράγωγα ἐπίθετα

α') Ἐκ ρημάτων

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ὅνυμάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως ὅνυματικὰ ἐπίθετα)· ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅτι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ὅνυματος ἡ ἐκεῖνον, ὁ δποῖος δύναται ἡ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ὅνυμα: γράφω — γραπ-τός (= γεγραμμένος), μείγνυμι — μεικ-τός (= μεμειγμένος), ἀλίσκομαι — ἀλω-τός (= ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), βαίνω — βα-τός, ἄ-βα-τος (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), ἐπαινῶ — ἐπαινε-τός, θαυμάζω — θαυμασ-τός (= ἄξιος νὰ ἐπαινῆται — νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν ὅτι ὁφείλει τις νὰ πάθῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ὅνυμα: γράφω — γραπ-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω — διαβα-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ διοβαθῇ). πρβλ. τὸ ἔροίκιον προπληρω-τέον ἀφαιρε-τέος, πολλαπλασιασ-τέος, διαιρε-τέος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς**, **-ής**, **-ός**, **-νός**, **-ανός**, **-ρός**, **-ερός**· ταῦτα σημαίνουν ὅτι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος ἡ τοῦ παρακειμένου τοῦ ὅνυματος: φεύγω (θ. φυγ-) — φυγ-άς (= ὁ φεύγων), μείγνυμι (θ. μιγ-) μιγ-άς (= ὁ μεμειγμένος), ἀ-μιγ-ής (= ὁ μὴ μεμειγμένος), λείπομαι — λοιπ-ός (= ὁ ὑπολειπόμενος), στίλβω — στιλπ-νός (= ὁ στίλβων), στέγω — στεγ-ανός (= ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), λάμπω — λαμπ-ρός, θάλλω — θαλ-ερός, μιαίνω (θ. μια (ν)) — μια-ρός.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός**, **-τικός**, **-ιμος**, **-μων**, **-τήριος**· ταῦτα σημαίνουν ἴκανότητα ἡ ἐπιτηδειότητα ἡ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: ἀρχω — ἀρχ-ικός (= ἴκανός νὰ ἀρχῃ), ἀμύνομαι — ἀμνη-τικός (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (θ. ἐριδ-) — ἐρισ-τικός (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὀφελῶ — ὀφέλ-ιμος, μάχομαι — μάχ-ιμος (= ἴκανός νὰ μάχεται), φρονῶ — φρόν-ιμος, νοέω-ῶ — νοή-μων (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νιῇ), ἐλεέω - ὕ — ἐλεή-μων (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῖ), ἐπιλανθάρομαι (θ. ἐπιληθ-) — ἐπιλήσ-μων, σφήζω (θ. σω-) — σω-τήριος (= ὁ ἴκανός νὰ σφήζῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος** (-αιος, -ειος, -οιος, -ῷος), **-ιὸς** (-ικός -ακός): ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δόποιον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον: οὐρανὸς — οὐράνιος, ἄγορἀ (ἄγορά-ιος) — ἄγοραῖος, κῆπος — κηπ-αῖος, χέρσος — χερσ-αῖος, οἰκος (θ. οἰκε-, οἰκέ-ιος), — οἰκεῖος, ἵππος — ἵππειος, βασιλεὺς (βασίλε-ιος) — βασίλειος (= τοῦ βασιλέως), Κίμων — Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο (σ-), γελό-ιος) — γελοῖος, ἥδως — (ἥδω-ιος) ἥδωρς, πάππος — παππ-ῷος, φύσι-ς — φυσι-κός, πανήγυρι-ς, πανηγυρι-κός, λίβυς — λιβυ-κός, θῆλυς — θηλυ-κός, Ἀθηναῖος — Ἀθηνα-ϊκός, Ρόδιος — Ῥοδι-ακός (= τῶν Ῥοδίων).

Σημείωσις. Εἰς **-ειος** (καὶ οὐχὶ εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ δόποια παράγονται ἀπὸ ὄντων προσώπων ἢ ζῴων: "Ομηρος — Ομήρ-ειος, Πυθαγόρας — Πυθαγόρ-ειος, ὄνος — ὄν-ειος, κύκρος — κύκν-ειος, βοῦς (βο-ὸς) — βό-ειος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-εος**, (-οῦς), **-ινος**: ταῦτα σημαίνουν ὑλην ἢ (σπανίως) χρῶμα: ἀργυρος — (ἀργυρόεος) ἀργυροῦς, χρυσός — (χρύσε-ος) χρυσοῦς, κύανος — (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος — λίθ-ινος.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-μος**, **-ιμος**: ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ δόποιον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον: καῆσις — καέσι-μος (= κατάλληλος πρὸς καῦσιν), κορῆσις — κορήσι-μος, ἐδωδὴ — ἐδώδιμος (= φαγώσιμος), πένθος — πένθ-ιμος.

4) μὲ τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις**, **-νός**, **-εινός**, **λός**, **-ηλός**, **-λέος**, **-ρός**, **-αρός**, **-ερός**, **-ηρός**, **-ώδης**: ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἥτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ δόποιον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον: κάροις — καρί-εις (= πλήρης κάριτος), ἀστήρ — ἀστερ-όεις, ἰχθὺς — ἰχθυ-όεις, σκότος (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς — φωτ-εινός (προβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-,) — δει-λός, παχὺς — παχυ-λός, φειδὼ — φειδω-λός, ἀπάτη — ἀπατη-λός, ὑψος — ὑψη-λός, δίψα — διψα-λέος, ψώρα — ψωρα-λέος, ἀνία — ἀνια-ρός, ἴσχυς — ἴσχυ-ρός, φθόνος — φθονε-ρός, λίπος — λιπ-αρός, οικά — σκι-ερός, λύπη — λυπη-ρός, δύγκως — δύγκηρός, ἄνθος — ἄνθη-ρός, ἀφρός — ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ).

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις διμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, ὁ δόποιος ἀρμόδει εἰς δὲ τι δηλοῦ τὸ πρωτότυπον: γάλα — γαλακτ-ώδης (= γαλακτ-ο-ειδής), σφήξ, σφηκ-ώδης (= σφηκ-ο-ειδής), παιδάριον — παιδαρι-ώδης (= ἀρμόδιον εἰς παιδάριον).

5) μὲ τὰς καταλήξεις -αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός. Ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: πῆχυς — πηχυ-αῖος (= ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), στάδιον — σταδι-αῖος, πλέθρον — πλεθρ-ιαῖος, σπιθαμὴ - σπιθαμ-ιαῖος, ἔτος — ἔτ-ήσιος, ἡμέρα — ἡμερ-ινός, ἔαρ — ἔαρ-ινός, θέρος — θερ-ινός, φθινόπωρον — φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία — μεσημβρ-ινός, νῦξ — νυκτ-ερινός, χειμὼν — χειμ-ερινός.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ἰδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις -ιος, -ιμος, -νος, -ινός: πρόσθεν, πρόσθ-ιος, δπισθεν — δπίσθ-ιος, δψ-ιος καὶ δψ-ιμος, πρῷ ἢ πρῳ — πρώ-ιος ἢ πρῷος καὶ πρώ-ιμος, πέρουσι — περουσι-νός, χθὲς — χθεσ-ινός, (βλ. καὶ § 145).

2) μὲ τὰς καταλήξεις -αῖος, -ικός: δάγδην — δαγδ-αῖος, χύδην — χυδ-αῖος, καθόλον — καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) Τοπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') -ασι, -ησι, -οι, -θι πρὸς δήλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: Πλαταιαὶ — Πλαται-ασι (= ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθῆναι — Ἀθήν-ησι, Μέγαρα — Μεγαρ-οῖ, οἴκος — οἴκ-οι, ἄλλος — ἄλλο-θι, αὐτὸς — αὐτό-θι·

β') -θεν, -οθεν, -ωθεν πρὸς δήλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: οἴκος — οἴκο-θεν (= ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος — ἄλλο-θεν, ἐκεῖ — ἐκεῖ-θεν, ἄνω — ἄνω-θεν, πᾶς — πάντ-οθεν, ἀμφότεροι — ἀμφοτέρ-ωθεν·

γ') -δε, -ζε, -σε πρὸς δήλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: Μέγαρα — Μεγαρ-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθῆναι — (Ἀθήνας-δε) Ἀθήναζε, ἄλλος — ἄλλο-σε (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) Τροπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α') -ως, -ῶς: δίκαιος — δικαί-ως, κακός — κακ-ῶς, βαρόν — βαρέ-ως, εὐγενῆς — εὐγεν-ῆς, ἄλλος — ἄλλ-ως, διμολογούμενος — διμολογούμεν-ως,

β') -δην, -άδην, -ινδην, -δόν, -ηδόν: βαίρω (θ. βα-) βά-

-δην, μείγ-νυμι — μίγ-δην, τρέχω — τροχ-άδην, ἄριστος — ἀριστ-ίνδην, ἀγέλη — ἀγελη-δόν, ταῦρος — ταυρ-ηδόν·

γ') -ί, -εί, -τί: ἄμισθος — ἀμισθ-ί, ἐθέλων — ἐθελοντ-ί, πάνδημος — πανδημ-εί, ἐλληνίζω — ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω — ὀνομασ-τί.

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμίγ-ς) — ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς) — ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -κις, -άκις: ἐπτά - ἐπτά-κις, δέκα - δεκά-κις, μύριοι - μυρι-άκις, πολὺς - πολλ-άκις, πόσος - ποσάκις (βλ. § 168).

4) Χρονικὰ ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν -τε: ἄλλος — ἄλλο-τε, ἔκαστος — ἔκάστο-τε.

B') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὅποιαι ἔνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἔκείνη, ἢ ὅποια ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται πρῶτον συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἔκείνη δέ, ἢ ὅποια ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται δεύτερον συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει ναυπηγὸς ἢ λέξις ναῦς εἶναι αἱ συνθετικὸν (μέρος) αὐτῆς, ἢ δὲ λέξις πήγνυμι β' συνθετικὸν ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει κατάγω ἢ λέξις κατὰ εἶναι αἱ συνθετικὸν καὶ ἡ λέξις ἄγω β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον: φυγόπονος (φεύγω, πόνος), εὐγενῆς (εὖ, γένος), ὑπεράνω (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτήρας ἢ ο τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρῶτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ὥσαύτως ἀπὸ φωνῆν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ. κιθαρα-, φόδη) κιθαρο-φόδης, (ἴππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) ἵππο-αρχος.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχὺ (α, ε, ο), κανονικῶς ἔκτείνεται (§ 32, 6): (ἄ, ἄκεοιμαι) ἄν-ήκεστος, (ύπορ, ἄκονω) ὑπ-ήκοος, (στρατός, ἄγω) στρατ-ηγός, (λόχος, ἄγω λοχ-ἄγός, (ἄρμα, ἔλαύνω) ἄρματ-ηλάτης, (εὖ, ὄνομα) εὐ-άρνυμος.

Σημείωσις 1. "Αν τὸ β' συνθετικὸν ἥρχιζε ποτε ἀπὸ Φ ἢ σ, τότε

διατηρεῖται τὸ τελικὸν α ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναιρεῖται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ: (θεός, εἰδος, Φεῖδος) θεο-ειδής, (θύρα, δράω, Φοράω — θυρα-ορός) θυρωδός, (κακός, ἔργον, Φέργον — κακό-εργος), κακοῦργος, (κλῆρος, ἔχω, σέχω, — κληρό-οχος) κληροῦχος.

Σημείωσις 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἔκτείνεται, ἀν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ηρχιζέ ποτε ἀπὸ Φ ἢ σ ἢ ἄν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2): (αἰχμή, ἀλωτός, Φαλίσκομαι) αἰχμάλωτος, (ἡνία, ἔχω, σέχω) ἡνίοχος, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) ἀγχίλαος, (ναῦς, ἄρχω) ναύαρχος, (τὸ α τοῦ ἄρχοι εἶναι θέσει μακρόν).

Αἱ λέξεις δλεθρος καὶ δροφος ὡς β' συνθετικὰ δὲν ἔκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, δταν ἡ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἶναι μακρὰ (φύσει ἡ θέσει): δι-ώροφος, παν-ωλεθρία ἀλλὰ χρῆσ-δροφος, ψυχ-δλεθρος, ὑψ-δροφος· (τὸ υ τῆς λέξεως ὑψος εἶναι θέσει μακρόν) πρβλ. καὶ § 34,1, β'.

A'. Πρῶτον συνθετικὸν

1. Κλιτὸν

α') "Ονομα οὐσιαστικὸν

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, δταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ίδια δταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτεροκλιτον: (ἀγορά, θ. ἀγορα-) ἀγορα-νόμος, (σκιά, θ. σκια-) σκια-μαχῶ, (νίκη, θ. νικη-) νικη-φόρος, (δῆμος, θ. δημο-) δημο-κρατία, (λίθος, θ. λιθο-) λιθό-στρωτος, (βοῦς, θ. βου-) βου-κέφαλος, (ναῦς, θ. ναυ-) ναυ-μάχος, (τέλος, θ. τελεσ-) τελεσ-φόρος· (βλ. § 46 κ.ε.). Ἄλλα

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτεροκλίτα, ἥτοι λήγει εἰς ο: (θ. ἡμερα-) ἡμερο-δρόμος, (θ. ὕλη-) ὕλο-τόμος, (θ. ἄμαξα-) ἀμάξο-πηγός, (θ. παιδ-) παιδ-ο-νόμος, (θ. ἵχθυ-) ἵχθυ-ο-πώλης, (θ. κρεασ-) κρε-ο-πώλης, (θ. ἀνθεσ-) ἀνθ-ο-πώλης, (θ. διν-) διν-ό-κερως·

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἥτοι λήγει εἰς η ἢ α: (θ. ἐλαφο-) ἐλαφη-βόλος, (θ. θανατο-) θανατη-φόρος, (θ. βιβλιο-) βιβλια-γράφος, (θ. λαμπαδ-) λαμπαδ-η-φόρος.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς -μα οὐδετέρων τριτοκλίτων ὄνομάτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν ατ: (θ. ἀρματ-) ἀρματ-ηλάτης, (θ. αἴματ-) αἴματ-ο-σταγῆς, (θ. σωματ-) σωματ-ο-ειδῆς ἀλλὰ σωμ-ασκῶ, αἴμ-ο-βαφῆς.

Σημείωσις 2. Τῶν ὄνομάτων γῆ, πῦρ, ὕδωρ ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα είναι γη- ἢ γεω-, πυρ- ἢ πυρο-, ὑδατο- ἢ ὑδρο- γη-γενής, γεω-μέτρης, γεω-γράφος — πυρ-φόρος, πυρι-φλεγῆς, πυρο-ειδῆς — ὑδατο-ειδῆς, ὑδρο-πότης, ὑδρ-αγωγῆς.

β') Ἐπίθετον

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἷον δήποτε γένους καὶ ἂν είναι τὸ ὄνομα, τὸ ὄποιον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄκρα, πόλις) ἀκρό-πολις, (Μεγάλη, πόλις) Μεγαλό-πολις, (Θεομαί, πύλαι) Θεῷμο-πύλαι, (ἄξιος, νίκη) ἀξιό-νικος, (διακόσιοι, μέδιμνοι) διακοσιο-μέδιμνος, (χίλια, τάλαντα) χιλιο-τάλαντος.

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐπιθέτου καλὸς ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα είναι καλλι- (καλλί-μορφος, καλλί-νικος) καὶ τοῦ ἐπιθέτου πᾶς είναι παντο- ἢ παν- (παγυτό-πόρος, παν-σέληνος).

Σημείωσις 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἰς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς πρῶτα συνθετικά, θέμα είναι μονο-, δι-, τρι-, τετρα-: (ἐν εἶδος) μονο-ειδῆς, δι-δοχαμον, τρι-πον, τετρά-πηχυς.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρῶτα συνθετικά ἢ μένοντα ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς α (κατὰ τὸ θέπτα, ἐννέα, δέκα): πεντά-δοχαμον, ἔξι-έτης, εἰκοσί-πηχυς, εἰκοσά-πηχυς, ἑκατόμ-πεδος ἑκατοντα-έτης.

γ' Ρῆμα

§ 279. Τοῦ δήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ δήμοτικὸν ἢ τὸ χορονικὸν (κανονικῶς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου ἢ τοῦ μέλλοντος)

1) ἀμετάβλητον, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆν: (ἔχω, ἔγγυή) ἔχ-έγγυον, φθιν-όπωρον, πειθ-αρχῶ, δίψ-ασπις.

2) μετεσχηματισμένον, διὰ τῆς προσλήψεως ἐνὸς ε ἢ ι ἢ ο, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον: ἔχ-έ-φρωρ, χαιρ-έ-

καπος, ἀρχ-ι-τέκτων, κρυψ-ι-γους, φυγ-ό-δικος, στρεψ-ό-δικος, δωσ-ι-δικος, εύρησ-ι-λογος.

Σημείωσις. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς ὁέω συνηρημένων ὅμιλων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτῆρος ε, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ οἱ ἄντι τοῦ χαρακτῆρος ε: (φιλέ-ω) φιλ-άνθρωπος, (μισέ-ω) μισο-γύνης.

2. Ακλιτον

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνωνται

1) ἐπιφρήματα· ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φυογγινὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικοὺς μετασχηματισμοὺς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: **ἀει-μηνστος, ἀγχι-γους, ἀνω-φερής, ἀρτι-μελής, ευ-γενής, παλιν-** φρδία **παλιρ-ροια, χαματ-ζηλος, -ὑψι-πέτης, — (ἄγκι) ἀγχέ-μαχος,** (χαμαὶ) **χαμ-ερπής, (δψὲ) δψι-μαθής, (ἐνδον) ἐνδό-μυχος, (δπισθεν) δπισθό-δομος, δπισθο-φύλαξ.**

2) αἱ κύριαι προθέσεις· αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι δῆμα ἔχουν κανονικῶς ἐπιφρηματικὴν σημασίαν: **εισ-άγω (= ἄγω ἐντός), ἐπι-τίθημι (= θέτω ἐπάνω, συμ-μέρω (= μένω μαζί·**

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι δῆμα, ἀλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιφρηματικὴν σημασίαν, ὡς **ἀμφι-θάλασσος (= δέξιων ἀμφοτέρων θάλασσαν), σύν-τροφος (= ὁ τροφόμενος μαζί),** ἀλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος (= ὁ ἀνὰ λόγον), παρά-λογος (= ὁ παρὰ λόγον), ἔν-τιμος (= ὁ ἐν τιμῇ), ὑπερ-άνθρωπος (= ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον).** βλ. § 28 κ. ἔ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) ἀχώριστα μόρια· οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιφρηματικαὶ λέξεις, αἱ δποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικά· (πρβλ. νῦν : **ἔξε, π.χ. γοάφω — ἔγγοάφω λέω — ἔελέω.**

Ἄχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθη εἶναι

α') τὸ στερητικὸν **ά-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ δποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄνευ ἢ **ὅχι:** **ἄ-καρπος (= ἄνευ καρποῦ), ἄ γνωστος (= ὅχι γνωστός), ἄ-τυχης (= ἄτυχος), νη-ποινεὶ (= ἀτιμωρητί), νηνεμία (= ἔλλειψις ἄνεμου), νωδὸς (ἐκ τοῦ νη-δδοὺς = ἄνευ δδόντων).**

Σημείωσις. Τὸ στερητικὸν **ά-** πρὸ φωνήντος συνήθως γίνεται ἀν-**άν-εύθυνος** ἀλλὰ: **ἀ-ήιτητος ἀ-οπλος, ἄ-νπνος, ἄκων (ἐκ τοῦ ἄ-έκων), ἀργός (ἐν τοῦ ἄ-εργός)*** § 276,2, Σημ. 1.

β') τὸ δυσ-, τὸ δποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κακὸς ἢ τοῦ δύσ-
κολος: δυσ-ώδης (=κακῶς δῖων), δυσ-ειδής (=ἔχων κακὴν μορ-
φήν, ἀσχημος), δυσ-άλωτος (=δυσκόλως ἀλισκόμενος).

γ') τὰ ἐπιτατικὰ μόρια ἀ-, ἀρι-, ἔρι-, ζα-, τὰ δποῖα ἔχουν τὴν
ἔννοιαν τοῦ πολύ, πάρα πολύ: ἀ-τενής (=λίαν τεταμένος), ἀ-χανής
(=λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), ἀρι-ζήλωτος (=λίαν ζηλωτός),
ἔρι-τιμος (=πολύτιμος), ζά-πλουτος (=βαθύπλουτος).

δ') τὸ ἥμι- (ἔξ οῦ τὸ ἐπίθετον ἥμισυς): ἥμι-θεος, ἥμι-τάλαντος.

B'. Δεύτερον συνδετικόν

1. Κλιτὸν

α') "Όνομα οὐσιαστικὸν

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν δυνα-
τὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατὸν διμος νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) "Οταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν
εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμε-
τάβλητον: (ἄριμα, ἄμαξα) ἀρι-άμαξα, (ξίφος, μάχαιρα) ξιφο-μάχαιρα,
(ἴππος, δρόμος) ἵππο-δρομος, (ἀμφί, θέατρον) ἀμφι-θέατρον, (ὅπι-
σθεν, φύλαξ) δπισθο-φύλαξ.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ δποῖον
εἶναι β' συνθετικὸν μετασχηματίζεται εἰς -ον ἢ -ιον: (πρό, θύρα) πρό-θυρ-
-ον, (ἥμισυς, μέδιμνος) ἥμι-μέδιμν-ον, (ἥμισυς, δβολὸς) ἥμι-ωβόλ-ιον (πρβλ.
ἥμι-τάλαντ-ον), (πρό, ἄστυ) προ-άστ-ιον.

2) "Οταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι
ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικὸν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἢν εἰς τὸ δλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ
ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου): ἄ-υπνος, εὐ-άριθμος,
πάρ-δημος, ἄ-τοπος, εὐ-δαίμων, ἄ-χιτων, εὐ-χαρις, δίψ-ασπις,
εὖ-παις, μαρού-χειρ.

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ δποῖα λήγουν εἰς -ος,
-ιος, -ης, -ων: (μηχανή) πολυ-μήχαν-ος, (σπονδή) διμό-σπονδ-ος,
(σῶμα) ἄ-σώματ-ος, (αἷμα) δμ-αιμ-ος, (ἀνήρ) ἄν-ανδρ-ος, (θάλαττα)

ἐπι·θαλάττ·ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) δμο·πάτρ·ιος, δμο·μήτρ·ιος,
δμο·γάστρ·ιος, (ἀλς) ἐν·άλ·ιος, (τέλος) εὐ·τελ·ής, (εἶδος) εὐ·ειδ·ής,
(μέγεθος) ὑπερ·μεγέθ·ης, (φρὴν) ἄ·φρων, σώ·φρων, (πρᾶγμα)
πολυ·πράγμ·ων, (κτῆμα) ἄ·κτημ·ων.

Σημείωση. Τὰ ὄντα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δεύτερα συνθετικά ἐπιθέτων μὲν α' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως δμὸς (= εἰς καὶ ὁ αὐτὸς) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν -ηρ εἰς -ωρ: ἄ·πατωρ ἄ·μήτωρ,
πρω·γάστωρ.

* Η λέξις γῇ ὡς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς -γεως ἥ
-γαιος (ἥ -γειος): λεπιό·γεως, μεσό·γαιος, (μεσό·γειος).

Αἱ λέξεις ἀγορὰ καὶ δνομα ὡς β' συνθετικὰ μετασχηματίζονται εἰς
-ήγυρος, -ώνυμος: παν·ήγυρης, δινήγυρης, — εὐ·ώνυμος, ἀν·ώνυμος.

β') Ἐπίθετον

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον: (γνω-
στὸς) ἄ·γνωστος, (ἵσος) ἄν·ισος, (ποικίλος) πολυ·ποίκιλος, (συν-
ήθης) ἄ·συνήθης· (πρβλ. νεοελλ. μον·άκριβος, ὅδο·κόκκινος).

γ') Ρῆμα

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲ δῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἴ-
ναι πάλιν δῆμα, δυνατὸν δῆμος νὰ εἴναι δνομα οὐσιαστικὸν ἥ ἐπίθετον·
(γράφω) ἀντι·γράφω, ζω·γράφος, (ἀκούω) ὑπ·ακούω ὑπ·ήκοος.

1) Τὸ δῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μό-
νον δταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις ἄλλως σχηματίζεται παρα-
σύνθετον δῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον δνομα, τὸ δποῖον δη-
λοῖ τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον: συγ·γράφω, ἀλλὰ ζωγραφέ·ω -ῶ (ἐκ τοῦ
ζωγράφος) — ἔξ·εργάζομαι, κατ·εργάζομαι, ἀλλὰ εὑεργετ·έω -ῶ (ἐκ
τοῦ εὐ·εργέτης): βλ. § 286.

Σημείωση. Σύνθετα ὄντα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης βιοπαλατῶ,
χαροπαῖς, καλοτρώγω, κακογράφω κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς
τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Υπὸ τῶν μεταγενεστέρων δῆμος ἀρχίζουν νὰ σχημα-
τίζωνται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς ἀμπελο·τέμνω, θρυο·κόπτω κτλ.

2) "Οταν μὲ δῆμα ὡς β' συνθετικὸν σχηματίζεται δνομα οὐσια-
στικὸν ἥ ἐπίθετον, τότε τὸ δέμα τοῦ δῆματος, τὸ δποῖον λαμβάνεται
ὡς β' συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') -**ς** : (θηρά-ω) δρυιθο-θήρα-**ς**, (νικά-ω) δλυμπιο-νίκη-**ς**, (γιγνώ-σκω) ἀγνώ-**ς** (= ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ώνε-ομαι) τελ-ώνη-**ς**, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-**ς**, (θηνήσκω, θ. θηνη-) ήμι-θηνή-**ς**, (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-**ς**).

β') -**ης** (γεν. -**ου**), -**ος**: (ἀρχ-ω), σχολ-άρχ-**ης**, (πέτ-ομαι) ὑψι-πέτ-**ης**, (γοράφ-ω) ζω-γοράφ-**ος**, (πήγ-νυ-μι) ναν-πηγ-**ός**.

γ') -**ής**, (γεν. -**οῦς**): (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-**ής**, (μανθάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-**ής**, (σέβ ομαι) εὐ-σεβ-**ής**, (πίπτω θ. πετ-) προ-πετ-**ής**.

δ') -**της**, -**τωρ**: (ἴστημι, θ. στα-) ἐπι στά-**της**, (δίδωμι, θ. δο-) προ-δό-**της**, (λαμβάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-**τωρ**.

2. "Α κ λι τ ο ν

§ 284. Λέξις ἄκλιτος ώς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος: ἔκ-παλαι, ὑπέρ-ευ, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνδετα καὶ παρασύνδετα

§ 285. **Νόδη σύνθετις.** Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικὸν ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων: (νέα, πόλις) νεά-πολις, (ἐνῷ: ἄκρα, πόλις — ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος) νεώσ-οικος, (δορί, κτητὸς) δορε-κτητος (πᾶσι, γνωστὸς) πασι-γνωστος (νοῦν, ἔχω) νοντ-εχής. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις Πελοπόννησος (ἐκ τῶν λέξεων Πέλοπος νῆσος).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόδοι.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις αἱ δοῖαι παράγονται ἀπὸ ἀλλας λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται παρασύνθετοι: (στρατός, ἄγω — στρατ-ηγός) στρατηγέ-ω-ῶ (σῦκον, φαίνω — συκοφάντης) συκοφαντ-έω-ῶ, (πολύς, πρᾶγμα — πολυ-πράγμων) πολυπραγμον-έω-ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ δοῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἔνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον: ("Αρειος Πάγος) Ἀρεοπαγ-ίτης, (καλὸς καλγαθὸς) καλοκαγαθ-ία, (ἐν χειρὶ τίθημι) ἐγχειρ-ίζω, (κατὰ χώραν τίθημι) καταχωρ-ίζω (ὅ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίστον) ἀποχειροβίστος (Προβλ. νῦν: Μαύρη θάλασσα — Μαυροθαλασσ-ίτης, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — Ἐρυθροσταυρ-ίτης, ἔξω φρενῶν — ἔξωφρεν-ικός).

Τονισμός καὶ σημασία τῶν συνδέτων

α') Τονισμὸς

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ δποῖον λήγει εἰς -ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ: (φορὰ) μισθο-φορά, (βολὴ) προσ-βολή, (σιτισμὸς) ἐπι-σι-τισμός, (γραφεὺς) συγ-γραφεύς, (ἴερεὺς) ἀρχ-ιερεύς, (ἄγωνιστῆς) ἀντ-αγωνιστῆς, (πλωτὴρ) συμ-πλωτήρ: (ἄλλα δεσμὸς-σύνδεσμος).

2) ὁμητικὸν ἐπιθετὸν εἰς -τέος ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ δποῖον λήγει εἰς -ής ἢ -ικός: (δοτέος) ἀπο-δοτέος, (σαφῆς) ἀ-σαφής, (ἐπιει-κῆς) ἀν-επιεικής, (συμβουλεύω) συμ-βούλευτικός.

Σημείωσις. Τὰ ὁμητικὰ ἐπίθετα εἰς -ος ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχῃ ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α'): αἰρετός — ἔξαιρετος, -ή, -όν, (= δυνάμενος νὰ ἔξαιρεθῇ), — δ, ἡ ἔξαιρετος, τὸ ἔξαιρετον (= ἔξηρημένος, ἐκλελεγμένος) λυτός — διαλυτός, -ή, -όν (= δυνάμενος νὰ διαλυθῇ) — δ, ἡ διάλυτος, τὸ διάλυτον (= διαλελυμένος). Οὕτως δ, ἡ ἄγραπτος (= μὴ γεραμμένος), δ, ἡ χειροποίητος (= χειρὶ πεποιημένος), δ, ἡ νεόδαρτος (= νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς -ος σύνθετα, τῶν δποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνοματικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὁμητικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἥ ἀμετάβατον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἥτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: λογο-γράφος (= ὁ γράφων λόγους) — αὐτό-γραφος (= ὁ ἄντον γραφείς), πρωτό-τοκος (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) πρωτό-τοκος (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), αὐτό-μολος (= ὁ αὐτὸς μολών, ἥτοι ἔλθων).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἥ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ναυ-πηγός, ἀργυρ-αμοιβός, κυν-ηγός, ψυχο-πομπός.

Σημείωσις. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἀν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν:

α') τὰ εἰς -ος σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἥ μὲ τὸ ἐπίρρημα εὖ ἥ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια ἄ- καὶ δυσ-: πρό-μαχος, διά-δοχος, εὐ-φορος, ἄ-γορος, δύσ-τροπος.

β') ὅσα λήγουν εἰς -οχος, -αρχος καὶ -σῦλος (ἐκ τῶν δ. ἔχω, ἄρχω, σῦλω): ἥγινος, ταῦταρχος, ἵεροσύλος·

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος (§ 276,2, Σημ. 1).

β') Σημασία

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) ὁριστικά· οὗτοι καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ δποῖα, ὅταν ἀναλύονται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτῶσιν γενικήν: ἀκόρπολις (= ἀκρα πόλις), παλαιγενῆς (= πάλαι γενόμενος), δψιμαθῆς (= δψὲ μαθών), δημογέρων (= τοῦ δήμου γέρων), δλιγαρχία (= ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (= πάντων πρῶτος).

2) τὰ ἀντικειμενικὰ ἢ σύνθετα ἔξαρτησεως· οὗτοι καλοῦνται τὰ σύνθετα εἰς τὰ δποῖα, ὅταν ἀναλύονται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει μέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἐτέρου: λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχένακος (= ὁ ἀρχῶν, ἦτοι κάμινων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ).

3) κτητικά· οὗτοι καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ δποῖα δύνανται νὰ ἀναλύονται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικειμενον αὐτῆς ἀμφότερα τὰ συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὧς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἐτέρου: ἀργυρότερος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σώφρων (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολύκαρπος (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς): (πρβλ. ξανθομάλλης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοικτὰ τὰ μάτια του κτλ.).

4) συνδετικά· οὗτοι καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ δποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συννύπαρξιν ἐκείνων, τὰ δποῖα σημαίνοντα τὰ δύο συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ δποῖα ἐκφράζοντα δ.τι καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ καί: ἴατρόμαντις (= ἴατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), τραγέλαφος (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (= γλυκὺς καὶ πικρός).

Σημείωσις. Συνδετικὰ σύνθετα πολὺ δλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλειστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ Ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, δις θεάνθρωπος, ἡμερούκτιον, ἴατροφιλόδοσος, νυχθημερὸν — ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μανοκλεφιορος, σιενόμακρος, ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαίνω κτλ. (Βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

**Αγαμαι*. Βλ. σελ. 141, § 251.

**Αγνυμι*. Βλ. *Κατάγνυμι*.

**Αγορεύω*. Βλ. σελ. 148, § 254, 3.

**Αγω* (= ὁδηγῶ, φέρω, θ. ἀγ-), παρατ. ἥγον, μέλλ. ἄξω, ἀδό. β' ἥγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρκμ. ἥχα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). **Αγομαι*, παρατ. ἥγόμην, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἀδό. β' ἥγαγόμην, παθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἀδό. ἥχθην, παρακμ. ἥγμαι, ὑπερσ. ἥγμην.

**Ἄδω* (= τραγουδῶ, φάλλω[·] θ. ἀειδ-, ἀδ-), παρατ. ἥδον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσσομαι (= θὰ τραγουδήσω ἢ θὰ τραγουδῶ), ἀδό. ἥσα. — **Ἄδομαι* παθ. ἀδό. ἥσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Αἰρέω -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3. Βλ. καὶ **Αλίσκομαι*.

**Αἴρω* (= ὑψώνω, στηκώνω, θ. ἀρ-, ἔξ οὖ αἰρ-, § 216, 2), παρατ. ἥρον, μέλλ. ἀρῶ, ἀδό. ἥρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρκμ. ἥρκα. — **Αἴρομαι*, παρατ. ἥρόμην, μέσ. μέλλ. ἀροῦμαι, μέσ. ἀδό. ἥράμην, παθ. ἀδό. ἥρθην, παρακμ. ἥρμαι.

**Αἰσθάνομαι* (ἀποθετικόν, = κοταλαβαίνω, θ. αἰσθ-, ἔξ οὖ αἰσθαν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἥσθανόμην, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἀδό. β' ἥσθόμην, παρακμ. ἥσθημαι, ὑπερσυντ. ἥσθήμην.

**Ακοῦμαι* (ἀποθετικόν, = θεραπεύω, θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἀδό. ἥκεσάμην (§ 236, 1).

**Ακούω*. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

**Αλίσκομαι* (ἀποθετικόν, παθητικὸν τοῦ αἰρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι, θ. Φαλ-, ἀλ-, ἔξ οὖ ἀλισκ-, ἀλω-, § 188, 4, 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἥλισκόμην, μέσ. μέλλων (μὲν παθητικὴν σημασίαν) ἀλλώσομαι, ἐνεργ. ἀδό. β' (μὲν παθ. σημασίαν) ἔάλων, ἐνεργ. παρακμ. (μὲν παθ. σημασίαν) ἔάλωκα, ὑπερσ. ἔλώκειν.

**Αμαρτάνω* (= ἀποτυγχάνω, θ. ἀμαρτ-, ἔξ οὖ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε- § 254, 1), παρατ. ἥμαρτανον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργ. ση-

μασίαν) ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακμ. ἡμάρτηκα.—Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἡμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἡμάρτηθη, παρκμ. ἡμάρτηται.

³Αμφιέννυμι (ἀμφὶ - ἔννυμι = ἐνδύω, θ. Φεσ-, ἑσ-. ἐξ οὗ ἔννυ-ἐκ τοῦ ἔσνυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ-εῖς κτλ., ἀόρ. ἡμφίεσα.—³Αμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιέννυμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρακ. ἡμφίεσμαι (§ 186, 6).

³Αραλίσκω ἢ ἀναλόω -ῶ (= ἔξοδεύω, θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλισκ- § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀγήλωκα.—³Αραλίσκομαι παρατ. ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνηλώθην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

³Αροίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά - οἴγω· θ. Φοιγ-, οἰγ-, ἐξ οὗ οἰγνυ- § 239, 2,) παρατ. ἀνέῳγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέῳξα, παρακμ. ἀνέῳγ-χα.—³Ανοίγομαι, παρατ. ἀνεῳγόμην, παθ. ἀόρ. ἀνεῳχθην, παρακμ. ἀνέῳγμαι, τετελ. μέλλ. ἀνεῳξομαι (= θὰ εἰμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4,

³Ανύω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω), Βλ. σελ. 130, § 236, 3).

³Απ-εχθάρομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός· θ. ἐχθ-. ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμην, μέσ. μέλλ. (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπηχθημαι.

³Απο-διδράσκω (= δραπετεύω, θ. δρᾶ-, ἐξ οὗ διδρασκ-). παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραν (§ 252 σελ. 143), παρκμ. ἀπο-δέδρακα.

³Απο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνητισκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτεθνήκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

³Απ-όλλυμ (= καταστρέψω, χάνω, θ. δλ-, ἐξ οὗ δόλλυν, ἐκ τοῦ δόλνυ- § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἀπ-ώλλυν, μέλλων (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα.—³Απ-όλλυμαι, παρατ. ἀπ-ωλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἰμαι γαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

³Αρέσκω (θ. ἀρ-, ἀρε-, ἐξ οὗ ἀρεσκ-, § 454, 2), πρτ. ἡρεσκον, μέλλ.. ἀρέσω, ἀόρ. ἡρεσα.—³Αρέσομαι πρτ. ἡρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἡρεσάμην.

³ Αρκέω- ὡς ἀόρ. ἥρκεσα (§ 236, 1).

³ Αρόω -ῶ (= ἀροτριῶ, θ. ἀρο-), ἀόρ. ἥροσα (§ 236, 1).

³ Αφ-ίημι. Βλ. "Ιημι.

³ Αφικνέομαι -οῦμαι (φθάνω). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, γ'.

³ Αχθομαι (ἀποθετικὸν = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ, θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἥχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἀόρ. (μὲν μέσην σημασίαν) ἥχθέσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (= βαδίζω) Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, δ')

Βάλλω (= ὁρίπτω, κτυπῶ, θ. βαλ-, ἔξ οὖ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἀόρ. β' ἔβαλον; παρκμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἔβεβλήκειν. — Βάλλομαι, παρατ. ἔβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' (περι)βέβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔβληθην, παρκμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἔβεβλήμην.

Βιβάζω (εὔχοηστον σύνθετον ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβίβαζον, μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ῆς, -ῆ κτλ., ἀόρ. ἐβίβασα. — Βιβάζομαι. μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι, -ῆ, -ῆται κτλ., μέσ. ἀόρ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 147 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἔξ οὖ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (μὲν τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἀόρ. ἐγήρασα καὶ ἀόρ. β' ἐγήραν, (§ 252), παρκμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἔξ οὖ γι-γεν-, γι-γν-, § 32, 6, γενε-), παρατ. ἐγιγνόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐγενόμην, παρκμ. γεγένημαι καὶ ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲν τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγορα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν. (Πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 147 § 254, 2, α'.

Δάκνω (= δαγκάνω, θ. δηκ., δακ-, ἔξ οὖ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἐδακνον, μέσ. μέλλ. (μὲν ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἀόρ. β' ἐδακον. — Δάκνομαι, παρατ. ἐδακνόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρακμ. δέδηγμαι.

Δέω -ῶ (= δένω). Βλ. σελ. 130 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (= ἔχω ἀνάγην, θ. δε·, ἐξ οὗ δεε·, § 254, 1) παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀδό. ἔδέησα· (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον δῆμα: δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἔδέησε, δεδέηκε). — *Δέομαι* (= ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἔδεόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀδό. (μὲ μέσην σημασίαν) ἔδεήθην (= ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα), παρακμ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = συνομιλῶ, συζητῶ), παρατ. διελεγόμην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἀδό. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) διελέχθη, παρακμ. διείλεγμαι. *Βλ.* *Δέγω*.

Δίδωμι. *Βλ.* σελ. 134, § 242 κ. ἐ.

Δοκέω -ῶ. *Βλ.* σελ. 147, § 254, 1, α'.

Δράω -ῶ. *Βλ.* σελ. 131, § 246, 3.

Δύναμαι. *Βλ.* σελ. 141, § 251.

Δύω. *Βλ.* σελ. 130, § 236, 3 καὶ § 252.

**Ἐγείρω* (= σηκώνω, θ. ἐγειρ-, ἐξ οὗ ἐγειρό-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἥγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγειρῶ, ἀδό. ἥγειρα. — **Ἐγείρομαι*, παρατ. ἥγειρομην, μέσ. ἀδό. β' ἥγειρόμην, παθ. ἀδό. (καὶ νος μέσος) ἥγειρόθη, παρομ. ἐγήγειρομαι (= ἔχω σηκωθῆ, εἶμαι σηκωμέ- (ώς) καὶ ἐνεργ. παρομ. β' (μὲ ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγρήγορα, = εἴμαι ἕύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

**Ἐθέλω* ἢ (σπανιώτερον) *θέλω*, (θ. ἐθελ-, ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἥθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἀδό. ἥθέλησα, παρομ. ἥθέληκα, ὑπερο. ἥθελήκειν (§ 235).

Ἐλμι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν μέλλοντος = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω)· *βλ.* σελ. 144, § 253, 2.

Ἐλμί. *Βλ.* σελ. 100, § 192.

Ἐλώθα (παρακείμενος) μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος = συνηθίζω, θ. *Fηθ-*, *Fωθ-*, ὁθ-), ὑπερο. (μὲ σημασίαν παρατατικοῦ) *εἰώθειν* (= συνήθιζον, § 189, 4).

**Ἐκ-πλήττω* (= ποροξενῶ ἔκπληξιν), παρατ. ἐξ-έπληττον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἀδό. ἐξ-έπληξα. — **Ἐκ-πλήττομαι*, παρατ. ἐξ-επληττόμην, παθ. μέλλ. (μὲ μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἀδό. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-επλάγην, παρομ. ἐκ-πέπληγμαι, ὑπερο. ἐξ-επεπλήγμην. **Ομοίως* σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ καταπλήττω· *βλ.* καὶ *πλήττω*.

**Ἐλαύνω* (= κτυπῶ νὰ πάῃ ἐμπρός). *Βλ.* σελ. 148, § 254, 3, δ').

"Ελκω (= σύρω, τραβῶ, θ. Φελκ-, ἔλκν-), παρατ. εἰλκόν, μέλλ. ἔλξω, ἀόρ. εἴλκνσα, παρκμ. εἴλκνκα — *"Ελκομαι*, παρατ. εἰλκόμην, μέσ. ἀόρ. εἴλκνσάμην, παθ. ἀόρ. εἴλκνσθην, παρκμ. εἴλκνσμαι (§ 188, 3).

"Εμέω -ῶ (= κάμνω ἔμετον, θ. ἔμεσ-), ἀόρ. ἥμεσα

(§ 236, 1).

"Εουκα Βλ. σελ. 145, § 253, 5.

"Επαιγῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

"Επιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμην. Βλ. *Λανθάνω*.

"Επιμελέομαι -οῦμαι ἥ ἐπιμελομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω, θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἀόρ. (ώς μέσος) ἐπεμελήθην, ποκμ. ἐπιμεμέλημαι.

"Επίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 141, § 251.

"Επομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ, θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἶπόμην, μέσ. μέλλ. ἔψομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐσπόμην, (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 221, Σημ. 2).

"Ερχομαι (ἀποθετικόν ἐκ τοῦ θ. ἔρχ- σχηματίζεται μόνον ἥ δοι-στικὴ τοῦ ἐνεστῶτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ἵ-, ἐλυθ-, ἐλ.θ-), παρατ. ἥα, μέλλ. εἰμι (= θὰ ἔλθω ἥ θὰ πάω, §, 253, 2, Σημ. 2), ἀόρ. β' ἥλθον, παρκμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐληλύθειν (§ 190).

"Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα- ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἡρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἀόρ. ἡρώτησα καὶ μέσ. ἀόρ. β' (μὲ ἐνεργ. σημασ.). ἡρόμην, παρκμ. ἡρώτηκα. — *"Ἐρωτῶμαι*, παρατ. ἡρωτώμην, παθ. ἀόρ. ἡρωτήθην, παρκμ. ἡρώτημαι.

"Ἐσθίω (= τρώγω, θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἥσθιον, μέσ. μέλλ. (ἀσιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐδομαι (= θὰ φάγω ἥ θὰ τρώγω), ἀόρ. β' ἔφαγον, παρκμ. ἐδήδοκα, παθ. παρκμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Ἐνρίσκω. Βλ. σελ. 147 § 254, 2.

"Ἐχω (θ. σεχ-, ἔχ-, ἔχε-, σχ-, σχε-), παρατ. εἰχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἀόρ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαρφ. σχεῖν, μετ. σχών) παρκμ. ἔσχηκα. — *"Ἐχομαι* παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρκμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

"Ἐψω (= βράζω, θ. ἔψ-, ἔψε-), παρατ. ἥψον, μέσος μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἔψήσομαι (= θὰ βράζω ἥ θὰ βράσω), ἀόρ. ἥψησα. — *"Ἐψομαι*.

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω, θ. ζευγ-, ἔξ οὖς ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἔζεύγνυν, ἀόρ. ἔζευξα.—Ζεύγνυμαι μέσ. ἀόρ. ἔζευξάμην, παθ. ἀόρ. α' ἔζεύχθην καὶ β' ἔζεύγην, παροκμ. ἔζευγμαι.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἔζων, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μὲ τὴν ἴδιαν σημασίαν) βιώσομαι, ἀόρ. β' ἔβίων, παροκμ. βεβίωσα. Παθ. παροκμ. βεβίωται, μετκ. τὰ βεβιωμένα (§ 252).

Ζώνυμι (= ζωννώ, ζώνω, θ. ζωσ-, ἔξ οὖς ζωννυ- ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἔζωσα παθ. παροκμ. ἔζωσμαι ἢ ἔζωμαι.

”Ηδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι, θ. ἥδ-), παθ. μέλλ. (ώς μέσος) ἡσθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ώς μέσος) ἡσθην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θεF-, ἔξ οὖς θευ-, θε-), παρατ. ἔθεον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω).—Θέομαι (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψαύω, θ. θιγ-, ἔξ οὖς θιγγαν-), ἀόρ. β' ἔθιγον § (254, 3, β').

Θρήσκω. Βλ. *Ἄποθρήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

”Ιξω. Βλ. *Καθίζω*.

”Ιημι. Βλ. σελ. 134, § 242 ι. ἔ.

”Ικνέομαι·οῦμαι. Βλ. *Ἄφικνοῦμαι*.

”Ιλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἔξιλεώνω, θ. ἵλα-, ἔξ οὖς ἵλασκ-, § 254, 2), παρατ. ἵλασκόμην. μέσ. μέλλ. ἵλασομαι, μέσ. ἀόρ. ἵλασάμην, παθ. ἀόρ. ἵλασθην.

”Ιστημι. Βλ. σελ. 134 § 242 ι. ἔ.

Καθέξομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίγω νὰ καθίσω, θ. σεδ-, ἑδ-, ἔξ οὖς ἔξ- ἐκ τοῦ ἑδj-, § 210, 2, β', καὶ ἑδε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθέξόμην (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι· κατὰ + εῦδω, θ. εὐδ-), παρατ. ἐκάθευδον ἢ καθηῦδον, μέλλ. καθευδῆσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ + ίζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ, θ. σιδ-, ἔξ οὖς

ῖς- ἐκ τοῦ ἰδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εῖς κτλ., ἀδό. ἐκάθισα ἢ καθῆσα.—Καθίζομαι, παρατ ἐκαθιζόμην, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μέσ. ἀδό. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω -ῶ. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 147, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι == συντρίβω, τσακίζω θ. Φαγ-, ἀγ-, ἔξ οὐ ἄγνυ-, § 239, 2), μέλλων κατ-άξω, ἀδό. κατ-έαξα.—*Κατάγνυμαι*, παθ. ἀδό. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παροκμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-έαγα (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κερδάνυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν, θ. κερασ-, ἔξ οὐ κεραννυ- ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-), ἀδό. ἐκέρασα.—*Κερδάνυμαι*, μέσ. ἀδό. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀδό. ἐκράθην, παροκμ. κέρδομαι, ὑπερσ. ἐκερδάμην.

Κλαίω ἢ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF, ἔξ οὐ κλαFj- = κλαι-, κλαε-), παρατ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἴδιαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀδό. ἐκλαυσα.—*Κλαίομαι*, μέσ. ἀδό. ἐκλαυσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἔξ οὐ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἀδό. β' ἐκραγον, παροκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέρδογα (= φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐκερδάγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἔξ οὐ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀδό. ἐκρέμασα.—*Κρεμάννυμαι*, παθ. ἀδό. ἐκρεμάσθην, παροκμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακ.).

Δαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἔξ οὐ λαγχαν-, § 254, 3, β'). παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀδό. β' ἐλαχον, παροκμ. εἴληχα.—*Δαγχάνομαι*, παθ. ἀδό. ἐλήχθην, παροκμ. εἴληγμαι (§ 189, 4).

Δαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἔξ οὐ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀδό. β' ἐλαβον, παροκμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—*Δαμβάνομαι*, παρατ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἀδό. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθή-

σομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήφθην, παρακμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. εἰλήμμην, (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχήν, θ. ληθ-, λαθ-, ἔξ οὖ λανθαν-, § 254, 3, β') παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἀόρ. β' ἔλαθον, παρκμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, ἔρε-, δε-, εἰπ-), παρατ. ἐλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἔρω (συνηρημένος), ἀόρ. α' ἐλεξα ἢ εἰπα, ἀόρ. β' εἰπον, παρκμ. εἰρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν. — *Λέγομαι*, παρατ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεγχθήσομαι ἢ ἔρηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλέχθην ἢ ἔρερήθην, παρκμ. λέλεγμαι ἢ εἰρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι (§ 188, 4). Βλ. καὶ διαλέγομαι καὶ συλλέγω.

Λείπω (= ἀφήνω, θ. λειπ-, λιπ-, λοιπ-), παρατ. ἐλειπον, μέλλ. λείψω, ἀόρ. β' ἔλπον, παρκμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν (§ 222). — *Λείπομαι*, παρατ. ἐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείψομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐλείφθην, παρκμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἐλελείμμην, τετελ. μέλλ. λελείψομαι.

Λεύω (θ. λευ-, εὔχορηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλευνον, ἀόρ. κατ-έλευσα. Παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθητ. ἀόρ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 2).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 148, § 254, 3, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἐμαχεσάμην, παρκμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἔξ οὖ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνων, μέλλ. μείξω, ἀόρ. ἔμειξα. — *Μείγνυμαι*, παρατ. ἐμειγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐμείχθην (καὶ β' ἐμέγην), παρκμ. μέμειγμαι, ὑπερσ. ἐμεμείγμην.

Μέλει (ἀπόδσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελέ-), παρατ. ἐμελε, μέλλ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μελλ-, μελλε-), παρατ. ἐμελλον ἢ ἡμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἀόρ. ἐμέλλησα. — *Μέλλεται*.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἐμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενῶ, ἀόρ. ἐμεινα, παρακμ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμηήσκω (εὔχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμήσκω = θυμίζω, ὑπομιμήσκω = ὑπενθυμίζω, θ. μνη-, ἔξ οὖ μιμηῆσκ-, ἐκ τοῦ μιμηῆσκ-, § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμέμηνησκον, μέλλ. μνήσω, ἀδό. ἐμηῆσα.—⁷ *Αραμηῆσκομαι*, παρατ. ἐμαμηῆσκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν ἀπλοῦς) μηῆσθομαι, παθ. ἀδό. (μὲ μέσην σημασίαν καὶ ἀπλοῦς) ἐμηῆσθην, παρκμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) μέμημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐμεμηῆμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμηῆσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 147, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεφ-, νε-), παρατ. ἐνεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω), ἀδό. ἐνευσα, παρκμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-) ἀδό. ἐξεσα (§ 236, 1).

Οῖδα. Βλ. σελ. 145, § 253, 3.

Οἶομαι ἢ *οἴλμαι* (ἀποθετικὸν = νομίζω, θ. οἰ-, οἰε-) παρατ. φόμην ἢ φόμην, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἴήσομαι (= θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀδό. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) φόήθην (= ἐνόμισα).

Οἴχομαι (ἀποθετικὸν ἐνεστῶτος μὲ σημασίαν παρακειμένου, = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἴχ-, οἴχε), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) φόχόμην (= ἀπῆλθον) μέσ. μέλλ. οἰχήσομαι.

Ολλυμι. Βλ. *Ἀπόλλυμι*.

Ομνυμι (= ὅμνυώ, ὅμόνω, θ. ὅμ-, ἔξ οὖ ὅμνυ-, § 239, 2, ὅμο-), παρατ. ὅμνυν, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ὅμοῦμαι (= θὰ ὅμνύω ἢ θὰ ὅμόσω), ἀδό. ὅμοσσα, πρκμ. ὅμαθμοκα, ὑπερσ. ὅμωμοκειν.—⁸ *Ομνυμαι*, παρατ. ὅμνύμην, μέσ. ἀδό. ὅμοσάμην, παθ. μέλλ. ὅμοσθομαι, παθ. ἀδό. ὅμόσθην, παρκμ. ὅμώμοται, ὑπερσ. ὅμώμοτο, μετκ. ὅμωμοσ μένος. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1).

Ονήνημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Οράω-ῶ (= βλέπω, θ. Φορα-, δρα-, δπ-, Φειδ-, Φιδ-, ίδ-), παρατ. ἐώρων, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) δψομαι (= θὰ βλέπω ἢ θὰ ίδω), ἀδό. β' εἰδον (ὑποτ. ίδω, εὐκτ. ίδοιμι, προστ. ίδε, ἀπαρφ. ίδεῖν, μτχ. ίδών), παρκμ. ἐδρακα ἢ ἐώρακα, ὑπερσ. ἐωράκειν —

[°]Ορῶμαι, παρατ. ἐωρώμην, μέσ. ἀόρ. β' εἰδόμην (ὑποτ. ἵδωμαι κτλ.). παθ. μέλλ. δρθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὥφθην, παρκμ. ἐόραμαι καὶ ὅμμαι (§ 188,5, Σημ.).

[°]Οφείλω (=χρέωστῶ, θ. δφειλ-, ἔξ οὖ δφειλ-, ἐκ τοῦ δφειλν-, § 216, 2, Σημ. καὶ δφειλε-), παρατ. ὥφειλον, μέλλ. δφειλήσω, ἀόρ. δφείλησα καὶ ἀόρ. β' ὥφειλον, παρκμ. δφείληκα, ὑπερσ. δφειλήκειν.—[°]Οφείλομαι, παρατ. δφειλόμην, παθ. ἀόρ. (δφειλήθην), μτχ. δφειλήθεισα.

[°]Οφλισκάνω (=καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον, θ. δφλ-, ἔξ οὖ δφλισκαν-, § 254,3, β' καὶ δφλε-) παρατ. δφλίσκανον, μέλλ. δφλήσω, (ἀόρ. α' μτγν. δφλησα καὶ) ἀόρ. β' δφλον, παρκμ. δφληκα, ὑπερσ. δφλήκειν.

Παίξω (θ. παιδ-, ἔξ οὖ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδή-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. ἔπαιζον, μέσ. μέλλ. (Δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (=θὰ παίξω ή θὰ παίζω), ἀόρ. ἔπαισα. Παθ. παρκμ. πέπαισμαι.

Παίω (κτυπῶ, θ. παι-), παρατ. ἔπαιον, μέλλ. παίσω, ἀόρ. ἔπαισα, παρκμ. πέπαικα. Παθ. ἀόρ. ἔπαισθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω καὶ τύπτω.

Πάσχω (θ. πένθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254,2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἀόρ. β' ἔπαθον ποκμ. πέπονθα, ὑπερσ. ἔπεπονθειν.

Πατάσσω (=κτυπῶ, θ. παταγ-), ἀόρ. ἔπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Παύω. Βλ. σελ. 131, § 236,3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἔπειθον, μέλλ. πείσω, ἀόρ. ἔπεισα, παρκμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἔπεπείκειν.—**Πείθομαι**, παρατ. ἔπει-θόμην, μέσ. μέλλ. πείσομαι, ἀόρ. β' ἔπιθόμην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἔπείσθην, παρκμ. πέπεισμαι, ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) πέποιθα (=ἔχω πεποιθησιν, θαρρῶ), ὑπερσ. ἔπεποιθειν.

Πετάννυμι (=ἀνοίγω· εὔχορηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ. θ. πετασ-, ἔξ οὖ πετανν-, ἐκ τοῦ πετασν-, § 239, 3, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. ἔπετάννων, ἀόρ. ἔπέτασα.—**Πετάννυμαι**, παρατ. ἔπεταν-νύμην, παρκμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, =πετῶ, θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πτήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἔπτόμην.

Πήγνυμι ἢ **πηγνύω** (= ἐμπήγω, θ. πηγ-, ἔξ οὖ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. ἔπιχα.—**Πήγνυμαι**, παρατ. ἐπηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἔπιχάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἔπάγην, ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲ μέσην σημασίαν) **πέπηγα** (= εἴμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἔπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίμποημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίνω (θ. πι-, πīν-, πο-, πω-), παρατ. **ἔπινον**, μέσ. μέλλ. (ἀστιγμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) **πίομαι** (= θὰ πίνω ἢ θὰ πίω), ἀόρ. β' **ἔπιον**, παρκμ. **πέπιωκα**.—**Πίνομαι**, παρατ. **ἔπινόμην**, παθ. ἀόρ. **ἔπόθην**, παρκμ. **πέπιομαι**.

Πιπράσκω (= πωλῶ, θ. πρα- ἔξ οὖ πιπράσκ-, § 254, 2), παρκμ. **πέπρακα**, ὑπερσ. **ἔπεπράκειν**.—**Πιπράσκομαι**, παθ. ἀόρ. **ἔπράδην**, παρκμ. **πέπραμαι**, ὑπερσυντ. **ἔπεπράμην**, τετελ. μέλλ. **πεπράσσομαι**, Βλ. καὶ **Πωλῶ**.

Πίπτω (θ. πετ-, ἔξ οὖ πīπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-), παρατ. **ἔπιπτον**, μέσ. μέλλ. (Δωρικὸς) **πεσοῦμαι**, ἀόρ. β' **ἔπεσον**, παρκμ. **πέπτωκα**, ὑπερσ. **ἔπεπτάκειν**.

Πλέκω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπῶ, θ. πληγ-, πλαγ-), παρκμ. β' (μὲ σημασίαν ἐνεργ.) **πέπληγα**. Παθ. μέλλ. β' **πληγήσομαι**, παθ. ἀόρ. β' **ἔπλήγην**, παρκμ. **πέπληγμαι**, τετελ. μέλλ. **πεπλήξομαι**. (Μόνον οὕτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοι, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ὁμάτων πάιω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγάς δίδωμι, πληγάς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ **ἐπιπλήττω**.

Πνέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾶγ-), παρατ. **ἔπραττον**, μέλλ. **πράξω**, ἀόρ. **ἔπραξα**, παρκμ. **πέπρακα** καὶ ἀμετάβ. **πέπραγα**, ὑπερσ. **ἔπεπράκειν** καὶ ἀμετάβ. **ἔπεπράγειν**.—**Πράττομαι** κτλ.

Πρίω (πριονίζω, θ. πρīτ-), ἀόρ. **ἔπρισα**. παθ. παρκμ. **πέπρισμαι** (§ 236, 2).

Πτύω, ἀόρ. **ἔπιτύσα** (§ 236, 1).

Πτάρνυμαι (ἀποθέτικόν, == φτερνίζομαι, θ. πταρ-, ἔξ οὖ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' **ἔπταρον**.

Πυνθάνομαι (ἀποθέτικόν, == πληροφοροῦμαι, θ. πευθ-, πυθ-, ἔξ

οῦ πυνθαν-, § 254, 3, β') παρατ. ἐπινθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀδό. β' ἐπινθόμην, παρκμ., πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλέω -ῶ, ḥ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπώλουν ḥ ἀπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ḥ ἀποδώσομαι, ἀδό. ἀπεδόμην, παρκμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — Πωλοῦμαι ḥ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀδό. ἐπωλήθην ḥ ἐπράθην, παρκμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. πιπράσκω.

*Pέω (θ. ὁ εF-, ὁευ-, ὁε-, ὁυ-, ὁευ-) , παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ὁνήσομαι, ἀδό. ἔρρεψην, παρκμ. ἔρρητκα (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

*Pήγνυμι (= σχίζω, θ. ὁηγ-, ἔξ οῦ ὁηγνυ-, § 239, 2, ὁωγ-, ὁαγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔρρηγνην, μέλλ. ὁήξω, ἀδό. ἔρρηξα.— *Pήγνυμαι παρατ. ἔρρηγνόμην, μέσ. ἀδό. ἔρρηξάμην, παθ. ἀδό. β' ἔρραγην, ἐνεργ. παρκμ. (μὲ μέσην ḥ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἔρρωγειν.

*Pιγῶ. Βλ. σελ. 127 (§ 233).

*Pώννυμι (= δυναμώνω, θ. ὁωσ-, ἔξ οῦ ὁωννυ-, ἐκ τοῦ ὁωσ-νυ-, § 239, 2, Σημ.)., μέλλ. ὁώσω, ἀδό, ἔρρωσα. Παθ. ἀδό. (καὶ μὲ μέσην σημασίαν) ἔρρωσθην, παρκμ. ἔρρωμαι, (μτχ. ἔρρωμένος, ὃς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (= σβήνω, θ. σβεσ-, ἔξ οῦ σβεννυ-, ἐκ τοῦ σβεσ-νυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-, συνήθ. σύνθετον: ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρατ. ἔσβέννην, μέλλ. σβέσω, ἀδό. ἔσβεσα.— Σβέννυμαι, παρατ. ἔσβεννόμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀδό. ἔσβέσθην, ἐνεργ. ἀδό. β' (μὲ παθητ. σημασίαν) ἔσβην (πρβλ. § 252) ἐνεργ. παρκμ. (μὲ παθ. σημασίαν) ἔσβητκα (= ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 131, § 226, 3.

Σήπω (= σαπίζω, θ. σηπ-, σάπ-, § 32, 5 καὶ 6).— Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀδό. β' ἔσάπην, ἐνεργ. παρκμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω -ῶ ḥ σκοπέομαι -οῦμαι (παρατηρῶ, ἔξετάζω, σκέπτομαι, θ. σκεπ-, σκοπε-), παρατ. ἔσκόπουν ḥ ἔσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀδό. ἔσκεψάμην, παρκμ. ἔσκεψμαι, τετελ. μέλλ. ἔσκέψμαι.

Σπάω -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω, θ. στρω-, ἔξ οῦ στρωννυ-, § 239, 2,

Σημ., καὶ στορ-, ἐξ οὗ στορυν-, στορεσ-), παρατ. ἐστρώννυν, ἀόρ. ἐστόρεσα.—Στόρωνυμαι, παρκμ. ἐστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρκμ. συν-είλοχα.—Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-έλεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (μὲ μέσην σημασίαν) συν-ελέχθην, καὶ β' συν-έλεγην, παρκμ. συν-είλεγμαι. Βλ. καὶ λέγω καὶ διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 120, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Τέμνω (=κόπτω, θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρατ. ἐτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἐτεμον παρκμ. τέτμηκα.—Τέμνομαι, παρατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρκμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (=λειώνω, θ. τηκ-, τάκ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἐτηκον, ἀόρ. ἐτηξα. — τήκομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήκθην, καὶ β' ἐτάκην, ἐνεργητ. παρκμ. β' (μὲ μέσην ἢ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἐτετήκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ἔ.

Τίκτω (=γεννῶ, θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρατ. ἐτικτον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (=θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἐτεκον, παρκμ. τέτοκα.

Τίνω (=πληρώνω, θ. τει-, τῖ-, τύ-, τίν-), παρατ. ἐτινον, μέλλων τείσω, ἀόρ. ἐτεισα, παρκμ. τέτεικα. — Τίνομαι, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην, παθ. ἀόρ. ἐτείσθην, παρκμ. τέτεισμαι.

Τιτρώσκω (=πληρώνω, θ. τρωF-, τραν-, τρω-, ἐξ οὗ τι-τρω-σκ-, § 268, 2), παρατ. ἐτίτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἐτρώσα. — Τιτρώσκομαι, παρατ. ἐτιτρώσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρκμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέχω (θ. ψρεχ-, τρεχ-, § 27, 7, δραμ-, δραμε-), παρατ. ἐτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος μὲ ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἐδραμον, παρκμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν. Βλ. καὶ θέω.

Τυγχάνω (=ἐπιτυγχάνω, ενδίσκω, τυχαίνω, θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρατ. ἐτύγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ.

σημασίαν) τεύξομαι (= θὰ ἐπιτύχω), ἀόρ. β' ἔτυχον, παρκμ. τετύχηκα.

Τύπτω (= κτυπῶ, θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρατ. ἔτυπτον, μέλλ. τυπτήσω, (ἀόρ. ἐπάταξα ἢ ἐπαισα ἢ πληγάς ἔδωκα, παρκμ. πέπληγα ἢ πληγάς δέδωκα).—Τύπτομαι (ἢ πληγάς λαμβάνω, παρατ. πληγάς ἐλάμβανον, παθ. μέλλ. πληγάς λήψομαι, παθ. ἀόρ. πληγάς ἔλαβον), παρκμ. τέτυμμαι (ἢ πέπληγμαι ἢ πληγάς εἰληφα). Βλ. καὶ παίω, πατάσσω, πλήττω.

Ύπ-ισχνέομαι -οῦμαι (ἀποθέτικόν, = ὑπόσχομαι, θ. σεχ-, σχε-, σχ-, ἔξ οὖ ἵσχ-, ἐκ τοῦ σι-σχ-, § 239, 1, καὶ ἴσχυε-, § 254, 3, γ'), παρατ. ὑπισχρούμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ὑπεσχόμην, (ὑποτ. ὑπόσχωμαι, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρκμ. ὑπέσχημαι, ὑπερσ. ὑπεσχήμην.

Φέρω (θ. φερ-, οἴ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων οἴσω, ἀόρ. α' (ἄστιγμος) ἥνεγκα καὶ β' ἥνεγκον, παρκμ. ἔνήρυχα, ὑπερσ. ἔνηρύχειν.—Φέρομαι, παρατ. ἔφερόμην, μέσος μέλλ. οἴσομαι, μέσ. ἀόρ. (ἄστιγμος) ἥνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἥνέχθην, παρκμ. ἔνήνεγμαι, ὑπερσ. ἔνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγήν, καταδιώκομαι, εῖμαι ἔξοριστος, θ. φευγ-, φυγ-), παρατ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (μὲν ἐνεργητ. σημασίαν) φεύξομαι καὶ (Δωρικὸς) φευξοῦμαι, ἀόρ. β' ἔφυγον, παρκμ. πέφευγα, ὑπερσ. ἔπεφεύγειν.

Φημί. Βλ. σελ. 144, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω, θ. φθη-, φθα-, φθάν-), παρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (μὲν ἐνεργ. σημασίαν) φθήσομαι, ἀόρ. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρκμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 120 (§ 220).

Φύω. Βλ. σελ. 142 (§ 252).

Χαίρω (= χαίρομαι, θ. χαρ-, ἔξ οὖ χαιρ-, § 216, 2, χαιρε-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. χαιρήσω, ἀόρ. β' ἔχάρην (§ 252), παρκμ. γέγηθα. Χαλάω -ῶ. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χόω ἢ χώννυμι. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Xράω-ῶ (= χρησμοδοτῶ, θ. χρη-, χρα-), ἀόρ. ἔχοντα.—**Xρῶ-**
μαι (= ἔρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀόρ. ἔχοντα μην,
παθ. ἀόρ. ἔχοντα μην.

Xρή. Βλ. σελ. 146, § 253, 8.

Xρίω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Xρῶμαι. (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 127, § 231.

***Ωθέω-ῶ**. (= σπρώχων, θ. Φωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθοντ,
μέλλ. ὥστη ἀόρ. ἔωσα.—***Ωθοῦμαι**, παρατ. ἐωθούμην, μέσθος μέλλων
ὤσομαι, μέσ. ἀόρ. ἔωσάμην, παθ. μέλλ. ὥσθησομαι, παθ. ἀόρ. ἔώ-
σθην, παρκμ. ἔωσμαι (§ 188, 2).

***Ωνέομαι-οῦμαι** (ἀποθετικόν, = ἀγοράζω, θ. Φωνε-, ὠγε-, πρια-),
παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὧνήσομαι, μέσ. ἀόρ. α' (ἄσυγμος) ἐπριά-
μην (= ἡγόρασα), παθ. ἀόρ. ἐωνήθην, παρκμ. ἐώνημαι, ὑπερσ. ἔω-
νήμην (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- ‘Ακατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 63, 1.
- “Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38, 2, σελ. 150, § 161 κ.é.
- ‘Αναδιπλασιασμὸς (ρήματων), σελ. 96, § 186 — ἀνώμαλος, σελ. 99, § 189 — Ἀττικός, σελ. 99, § 190 — ἐνεστωτικός, σελ. 132, § 239, 1.
- ‘Ανάπτυξις συμφώνου, σελ. 24, § 34.
- ‘Ανομοίωσις συμφώνου, σελ. 27, § 37, 7 — συλλαβῆς, σελ. 23, § 33, 7.
- ‘Αντέκτασις, σελ. 22, § 32, 6.
- ‘Αντιμεταχώρησις, σελ. 21, § 32, 4.
- ‘Αντωνυμίαι, σελ. 77, § 147 κ. é,
- ‘Ανώμαλα ἐπίθετα, σελ. 68, § 131 — παραθετικά, σελ. 73, § 141 κ. é.
- ‘Ανώμαλα ρήματα, σελ. 146, § 254 κ. é. (Κατάλογος ἀνωμάλων ρήμάτων, σελ. 171 κ. é.)
- ‘Αόριστοι δεύτεροι κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 252.
- ‘Απαρέμφατον, σελ. 92, § 178.
- ‘Αποβολὴ φωνήντος, σελ. 21, § 32, — συμφώνου σελ. 22, § 33 κ. é.
- ‘Αποθετικά ρήματα, σελ. 149, § 256.
- ‘Αρθρον, σελ. 30, § 42.
- ‘Αριθμητικά, σελ. 86, § 164 κ. é.
- ‘Αριθμοὶ ὄνομάτων, σελ. 30, § 41, 2 — ρήματων, σελ. 30, § 8, § 177.
- ‘Ατονοι λέξεις, σελ. 16, § 18.
- ‘Αττικόκλιτα οὐσιαστικά, σελ. 37, § 59 — ἐπίθετα, σελ. 62, § 117.
- Αὕξησις ὄμαλή, σελ. 95, § 185 κ. é. — ἀνώμαλος, σελ. 97, § 188.
- ‘Αφομοίωσις φωνήντος, σελ. 21, § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, καὶ 6, γ'.
- ‘Αφωνα, σελ. 10, § 3, 1.
- ‘Αφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.é. — ρήματα σελ. 112, § 210 κ.é.
- Γένος, σελ. 29, § 41, 1 — σελ. 31, § 45, σελ. 58, § 106 κ. é.
- Γράμματα, σελ. 9, 1 κ. é.
- Δεύτεροι χρόνοι ρήματων, σελ. 120, § 221 κ. é.
- Διάθεσις ρήματος, σελ. 90, § 171.
- Δίγαμμα, σελ. 5, § 1, Σημ.
- Διπλόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 64.
- Δίφθογγοι, σελ. 11, § 6.
- Δυϊκὸς ὀριθμός, σελ. 30, § 41, 2 — ὄνομάτων, σελ. 54, § 103 — ρήμάτων, σελ. 110, § 209.
- ‘Εγκλίσεις ρήματος, σελ. 110, § 209.
- ‘Εγκλίσεις ρήματος, σελ. 92, § 175.
- ‘Εγκλισις τόνου, σελ. 16, § 19.
- ‘Εγκλιτικαὶ λέξεις, σελ. 16, § 20. Εἰλū (βοηθητικόν), σελ. 100 § 191 κ.é.
- ‘Εκθλιψις, σελ. 20, § 28.
- ‘Εκτασις φωνήντος, σελ. 22, § 32, 6.
- ‘Ενρινα σύμφωνα, σελ. 10, § 5.
- ‘Ενρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.é. — ρήματα, σελ. 116, § 216 κ.é.
- ‘Επίθετα, σελ. 58, § 105 κ.é. — παρά-

γωγα, σελ. 158, § 271 κ.έ.— παραθετικά, σελ. 71, § 136 κ.έ.

***Επιπρήματα**, σελ. 150, § 257 — ἀριθμητικά, σελ. 88, § 168 — παραγωγα, σελ. 161, § 271 — παραθετικά, σελ. 76 § 136.

***Επιφωνήματα**, σελ. 151, § 261.

***Ετυμολογικόν**, σελ. 152, § 262 κ.έ.

Εύφωνικά σύμφωνα, σελ. 20 § 31.

Ημίφωνα, σελ. 10, § 3, 2.

Ημιφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ.— ῥήματα, σελ. 116, § 216 κ.έ.

Θέμα (λέξεως ἐν γένει σελ. 28, § 39, 1 — ἀσθενές, ισχυρόν, σελ. 39, § 64, 2 καὶ σελ. 132, § 240 — ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 93, § 181.

Καταληκτικά τριτόκλιτα σελ. 39, § 63, 1.

Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει σελ. 28, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 33, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 36, § 54, τριτοκλίτων, σελ. 41, § 71, ῥημάτων, σελ. 102, σελ. 41, § 194 κ.έ.)

Κλίσις, σελ. 28, § 38, 1 καὶ σελ. 29, § 41, 3—πρώτη, σελ. 31, § 46 κ.έ., δευτέρα, σελ. 35, § 53 κ.έ., τρίτη, σελ. 38, § 61 κ.έ.

Κλιτά μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38, 2.

Κρᾶσις, σελ. 19, § 26.

Ληκτικά (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 22, § 33, 1.

Μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 33 — ἄκλιτα, σελ. 150, § 257 κ.έ.— κλιτά, σελ. 28, § 38 κ.έ.

Μετάθεσις φωνήντος, σελ. 21, § 32, 2 συμφώνου, σελ. 24, § 35.

Μετοχή, σελ. 93, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 69, § 132 κ.έ.

Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 39 § 64, 1.

Ούσιαστικά, σελ. 30, § 43 κ.έ.— παράγωγα, σελ. 155, 268 κ.έ.

Παραγωγή, σελ. 152, § 262 κ.έ.

Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 71, § 136 κ.έ.— ἐπιπρήματα, σελ. 76, § 146.

Παρασύνθετα, σελ. 168, § 285.

Παρεπόμενα, ὀνόματος, σελ. 30 § 41, 3, 2ημ.— ῥήματος, σελ. 90 § 170.

Πνεύματα, σελ. 13, § 12 κ.έ.

Προθέσεις, σελ. 150, § 258 κ.έ.— ως πρῶτα συνθετικά, σελ. 165, § 280, 2.

Πρόσφυμα, σελ. 108, § 198, 2.

Πρόσωπα, (τοῦ λόγου). σελ. 77, § 148 — ῥήματος, σελ. 92, § 176.

Πτώσεις, σελ. 28, § 40.

Ρήμα, σελ. 90, § 169 κ.έ.

Ρήματα ἀποθετικά, σελ. 149 § 256 — βαρύτονα, σελ. 101, § 193, 1 καὶ § 194, κ.έ.— περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 101, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 192, § 210 κ.έ.— ἐνρινόληκτα ἢ ύγροληκτα σελ. 116, § 216 κ.έ.— εἰς -μι, σελ. 132, § 237, κ.έ.— κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 140, § 251 κ.έ.— παράγωγα, σελ. 151, § 265 κ.έ.

Σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου σελ. 17, § 22.

Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 50, § 92 κ.έ.

Συγκοπή φωνήντος, σελ. 21, § 32, 1.

Συγκοπτόμενα τριτόκλιτα σελ. 49, § 89.

Συζυγία ῥημάτων, σελ. 90, § 172 — τῶν εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ.— τῶν εἰς -ω, σελ. 101, § 193 κ.έ.

Συλλογή, σελ. 12 § 8 — συλλαβισμός,
σελ. 12, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 25, § 37, 1.

Σύμφωνα, σελ. 10 § 3 κ.é.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 43 §
78 κ.é.—ρήματα, σελ. 112, § 210 κ.é.

Συναίρεσις, σελ. 18, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 151, § 260.

Συνηγγρημένα δύνοματα, σελ. 34 § 51,
σελ. 37, § 57 — ρήματα, σελ. 123,
§ 226 κ.é.

Σύνθεσις, σελ. 152, § 262, 3. σελ. 162,
§ 275 κ.é.

Σύνθετα, σελ. 152, § 262, 3. σελ. 162,
§ 275 κ.é.—νόθα, σελ. 168, § 285 —
συνθέτων σημασία, σελ. 169, §
289—συνθέτων τονισμός, σελ. 164,
§ 287 κ.é.

Συστολή φωνήνετος, σελ. 22, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι, σελ. 14 § 14 κ.é.—

τονισμός συνθέτων, σελ. 168, §
287 κ.é.

***Υγρά**, σύμφωνα, σελ. 10 § 5.

***Υγρόληκτα τριτόκλιτα**, σελ. 48, §
86—ρήματα, σελ. 115, § 216 κ.é.

Φθοιγγικά πάθη, σελ. 18, § 23 κ.é.

Φωνή ρήματος, σελ. 90 § 173.

Φωνήνετα, σελ. 9, § 2—θεματικά, σελ.
108, § 201—έγκλιτικά, σελ. 110 § 208.

Φωνηντόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35,
§ 66, 1 καὶ § 67 κ.é.—ρήματα σελ.
94, § 183, σελ. 123, § 226 κ.é.

Χαρακτήρ θέματος σελ. 28, § 39, 2—
ρήματικός, χρονικός, σελ. 94, §
182, σελ. 108, § 198 κ.é

Χρόνοι ρήματος, σελ. 91, § 174.

BIBLIO

TEHNI

BIBLIO

LIBRO

100.

Γ. ΕΛΛΑΣ.

Άριστ.

Αγ. ΠΑΝΤΩΝ

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς
ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

1 Αντίτυπος

2 Νεγρίνιον
χειρόγραφόν
κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρχοντος 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρ-
τίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΙΤ

ΙΤ.

• Μαύρη

Μάρμαρη

Βιβλιόσημον 2

ΕΚΔΟΣΙΣ Ι', 1956 (V) — ANTITYPA 100.000

*Έκτύπωσις - Βιβλιοδεσσία : Π. ΓΑΡΜΠΗ Ψαρομηλίγκου 22

9
9
9